

Život Cirkvi

Ročník 20

30-31/2013

EVANJELIZUJTE!

**Chod'te,
bez strachu,
aby ste slúžili**

Svätý Otec František poprosil o modlitbu za cestu do Brazílie

VATIKÁN - Pred poludním sa na Námestí sv. Petra zišlo viac než 50-tisíc ľudí, aby si vypočuli príhovor Svätého Otca pred modlitbou Anjel Pána. Po hlavnom príhovore potom obrátil pozornosť František na nadchádzajúcu cestu do Brazílie a komentoval nápis na jednom z transparentov, ktorí priniesli účastníci dnešného stretnutia na námestí. „Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Aj túto nedeľu pokračuje čítanie z desiatej kapitoly evanjelistu Lukáša. Dnešný úryvok je o Márii a Marte. Kto sú tieto ženy? Marta a Mária, sestry Lazára, sú príbuzné a verné učeníčky Pána, ktoré bývali v Betánii. Sv. Lukáš ich opisuje týmto spôsobom: Mária pri Ježišových nohách „počúvala jeho slovo“, zatiaľ čo Marta mala plno práce s obsluhou (por. Lk 10,39-40). Obe ponúkajú pohostinnosť Pánovi, ktorý sa u nich zastavil, no robia to odlišným spôsobom. Mária si sadá k Ježišovým nohám a počúva, Marta sa však necháva pohltiť vecami, ktoré treba pripraviť, a je tak zaneprázdnená, že sa na Ježiša obracia slovami: „Pane, nedbáš, že ma sestra nechá samu obsluhovať? Povedz jej, nech mi pomôže!“ (v. 40). A Ježiš jej odpovedá láskavým napomenutím: „Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, a potrebné je len jedno.“ (v. 41).

Čo chce povedať Ježiš? Ktorá je to tá jediná vec, ktorú potrebujeme? Predovšetkým je potrebné rozumieť, že tu nejde o protiklad medzi dvoma postojmi, načúvaním Pánovho slova, kontempláciou, a konkrétnou službou blížnemu. Nie sú to dva protikladné postoje, ale naopak, oba predstavujú zásadne dôležité aspekty nášho života. Neslobodno ich od seba oddeliť, ale ich treba žiť v hlbokkej jednote a súzvuku. No prečo sa Marte dostáva napomenutie, hoc i láskavou formou? Pretože považovala za zásadne dôležité len to, čomu sa venovala, bola teda príliš pohltená a ustarostená tým, čo všetko treba „robiť“. U kresťana skutky služby lásky nie sú nikdy odtrhnuté od zdroja každej našej činnosti, čiže

od načúvania Pánovmu slovu, spočívania, tak ako Mária, pri Ježišových nohách, v postoji učeníka. Pre toto dostala Marta napomenutie.

Drahí bratia a sestry, nech sú modlitba a činnosť aj v našom kresťanskom živote hlboko zjednotené. Taká modlitba, ktorá nevedie ku konkrétnemu činu pre brata, chudobného, chorého a núdzneho, pre brata v ťažkostiach, je modlitbou neplodnou a neúplnou. No súčasne, keď v cirkevnej službe venujeme pozornosť iba činnosti, na väčšiu váhu dávame veci, funkcie, štruktúry, a zabúdame na ústredné postavenie Krista, nevyhradíme sa čas pre dialóg s ním v modlitbe, riskujeme, že budeme slúžiť sebe samým, a nie Bohu, prítomnému v núdznom bratovi. Sv. Benedikt zhrnul štýl života, ku ktorému usmerňoval svojich mníchov, do dvoch slov: „Ora et labora“ - Modli sa a pracuj. Práve z kontemplácie, zo silného priateľského vzťahu s Pánom, rodí sa v nás schopnosť žiť a prinášať druhým Božiu lásku, jeho milosrdenstvo, jeho nehu. A aj naša práca pre bratov v núdzi, naša služba lásky v dielach milosrdenstva, nás privádza k Pánovi, pretože v núdznom bratovi a sestre hľadáme priamo na Pána. Prosme Pannu Máriu, Matku načúvania a služby, aby nás naučila meditovať v našom srdci slovo jej Syna, modliť sa s vernosťou, aby sme sa stávali stále pozornejšími konkrétne voči potrebám bratov.“

Po modlitbe opäť požiadal veriacich, aby jeho cestu o Brazílie sprevádzali modlitbami. Osobitne upozornil na mladých, ktorí sú protagonistami tohto „Týždňa mládeže“, ako nazval podujatie v Riu de Janeiro. „Všetci, ktorí prichádzajú do Ria, chcú počuť Ježišov hlas, počúvať Ježiša“, povedal František, a ďalej naznačil výzvu, ktorá čaká na účastníkov Svetových dní mládeže: „Aj vy, ktorí ste tu na námestí, položte Pánovi tú istú otázku: «Pane, čo mám robiť so svojím životom? Ktorá cesta je pre mňa?»“

Preložil: Jozef Bartkovjak SJ

Svätý Otec František navštívil Baziliku Santa Maria Maggiore

VATIKÁN - V sobotu popoludní sa pápež František vydal na súkromnú návštevu Baziliky Santa Maria Maggiore, aby sa tu pred mariánskou ikonou Salus populi Romani pomodlil za zdar apoštolskej cesty do Brazílie na Svetové dni mládeže. V bazilike ho privítal jej archipresbyter, kardinál Santos Abril y Castello. Svätý Otec sa odobral do bočnej kaplnky milostivého obrazu, kde na neho čakali prítomní kanovníci a komunita dominikánov, ktorú na tomto pútnickom mieste slúžia ako spovedníci a zotrval tu v tichej modlitbe asi pol hodiny. Potom položil na oltár k mariánskej ikone kyticu kvetov a zapálil sviečku, na ktorej bolo znázornené logo Svetových dní mládeže. Vzhľadom na to, že návšteva nebola ohlásená a bazilika bola normálne otvorená pre verejnosť, pápežov príchod vyvolal nemalý rozruch medzi prítomnými

pútnikmi a turistami, ktorí sa zhromaždili pred bazilikou. Tam ich potom František krátko oslovil a požiadal ich, aby sprevádzali jeho cestu do Brazílie na stretnutie mládeže „modlitbou, dôverou a pokáním“.

František navštívil tri dni pred svojou prvou apoštolskou cestou – emeritného pápeža Benedikta XVI., aby ho požiadal o duchovnú podporu a sprevádzanie počas najbližších dní. Poprosil ho o modlitby za jeho cestu do Brazílie a za mladých ľudí, ktorí prídu na SDM do Ria de Janeiro, vyhlásené ešte Benediktom XVI. Svojmu predchodcovi priniesol brožúru s programom cesty, aby sa na nej mohol aspoň duchovne zúčastniť a – ak uzná za vhodné – sledovať prenosy z rôznych stretnutí. Podaroval mu tiež pamätnú medailu pripravenú pri príležitosti apoštolskej cesty do Brazílie.

RV CZ

Svetové dni mládeže 2013 v Rio de Janeiro

SÃO PAULO - Mladí pútnici pred vyvrcholením Svetových dní mládeže (SDM) v Rio de Janeiro strávili prvé dni najskôr v brazílskych farnostiach, kde bol pre nich pripravený bohatý duchovný, kultúrny a misijný program. Stosedemiat tri mladých Slovákov pod vedením biskupa Tomáša Gálica predsedu Rady pre mládež a univerzity prežilo tento týždeň v najväčšom brazílskom meste São Paulo, v dištrikte Ipiranga. Pútnici boli rozdelení do siedmich farností. Počas týždňa prebiehali aktivity, ktoré pripravili jednotlivé farnosti. Návšteva charitatívnych centier spojených s pomocou chudobným, prehliadka pamätihodností mesta, duchovné, kultúrne i športové aktivity.

Vo štvrtok navštívila skupina slovenských pútnikov sociálne centrum a školu Samby, ktoré pre chudobných vedú farníci z farnosti Panny Márie z Aparecidy. Podvečer si prezreli komplex záhrad spojených so známym múzeom Ipiranga, ktoré je venované boju Brazílie za nezávislosť.

V piatok sa stretli všetci pútnici zo Slovenska v miestnej športovej hale v Ipiranga. Doobedie venovali modlitbe, vzájomnému zdieľaniu a kultúrnemu programu, ktorý pripravili domáci hostitelia. Vo večerných hodinách sa presunuli na slávenie vigílie, ktorá sa uskutočnila v arcidiecéznom centre Ipiranga. Zúčastnili sa na nej všetky medzinárodné skupiny, ktoré sú ubytované vo farnostiach dištriktu Ipiranga.

V sobotu večer sa mladí pútnici rozlúčili oficiálne s diecézou Sao Paulo. Tisíce mladých ľudí z 58 krajín sa zišlo na Námestí hrdinov pri vojenskom letisku, kde bol pre nich pripravený bohatý rozlúčkový program, ktorého vrcholom bolo slávenie svätej omše kardinálom Sao Paula Odilom Schererom. Spolu s ním koncelebrovali prítomní biskupi jednotlivých krajín i kňazi, ktorí trávili s mladými misijný týždeň v najväčšom brazílskom meste.

Slovenskí pútnici sa rozlúčili doobeda vo farnosti Panny Márie z Aparecidy. Spolu s miestnymi farníkmi slávil Mariánsku pobožnosť, pozreli si divadelné stvárnenie príbehu Panny Márie z Aparecidy a boli prítomní aj obradu korunovácie sochy Panny Márie. Program vyvrcholil spoločným lúčením, ktoré vyvolalo vlnu emócií. Slovenskí pútnici zároveň pozvali svojich hostiteľov na návštevu Slovenska.

V nedeľu sa väčšina slovenských pútnikov presúva autobusmi do najznámejšieho mariánskeho pútnického miesta Brazílie, do Aparecidy. Následne budú pokračovať v ceste do Rio de Janeiro, kde Svetové dni mládeže vyvrcholia.

Slovenskí pútnici navštívili počas pobytu v Sao Paulo aj známe miesta spojené so športovým životom mesta. Medzi najväčšie dominanty patria futbalové štadióny, na ktorých hrajú domáce zápasy brazílskej ligy kluby FC Sao Paulo a Corinthians, ako aj múzeum futbalu na mestskom štadióne Estadio Paulo Machado de Carvalho. Niektorí pútnici navštívia aj zápas brazílskej futbalovej ligy FC Sao Paulo-Cruzeiro. Cieľom návštevy pútnikov bol aj hrob známeho brazílskeho pretekára Formuly 1 Ayrtona Sennu na cintoríne v Murumbi. Ten zahynul 1. mája 1994 na Veľkej cene Talianska v Imole. Bol známy svojou utajenou charitatívnou prácou, vďaka ktorej vyštudovali tisíce detí z chudobných štvrtí, tzv. Favelas. Senna bol známy ako hlboko veriaci kresťan. Na jeho jednoduchom hrobe je nápis „Nič ma neodlúči od Božej lásky“.

Slovenskí pútnici sú už v mieste konania Svetových dní mládeže 2013 v Rio de Janeiro

Väčšina z nich sa presunula zo Sao Paula a ďalší pútnici dorazili priamo do Rio de Janeiro, poprípade z iných destinácií v Brazílii.

Mladí účastníci SDM2013 sú ubytovaní vo farnosti Santo Sepulcro v dištrikte Madureira. Ich presun do centra mesta je bezproblémový. Vlakové spojenie na najväčšiu stanicu v Rio de Janeiro Central de Brasil trvá 30 minút.

V utorok popoludní čaká pútnikov bohatý program na známej pláži Copacabana. Uvítací program vyvrcholí svätou omšou, ktorú bude celebrovať arcibiskup Rio de Janeiro Mons. Orani Jao Tempesta.

Svätý Otec nemá na dnes naplánovaný žiaden oficiálny program. Čas využije na aklimatizáciu po prelete z Európy.

Z Rio de Janeiro Jozef Kováčik

snímka autor

Pápež František, vitaj v Riu! Vitaj v Brazílii, v Latinskej Amerike

Krátko pred deviatou hodinou ráno 22. júla začala prvá medzinárodná apoštolská cesta Františka do Brazílie. Jej hlavným dôvodom je účasť na 28. svetových dňoch mládeže v Rio de Janeiro. Na odletovej ploche sa s Františkom rozlúčil miestny biskup Gino Reali a taliansky premiér Enrico Letta.

Ako neuniklo prítomným novinárom, Svätý Otec si pri nástupe do lietadla sám niesol pomerne veľkú čiernu príručnú aktovku, bez toho aby túto úlohu prenechal pápežskému komorníkovi. Hladký priebeh zhruba 12-hodinového letu zaistovala štrnásťčlenná

posádka talianskeho vlajkového dopravcu. Cestu so Svätým Otcem absolvovalo celkom 105 ďalších cestujúcich - 70 novinárov, zamestnanci Tlačového strediska Svätého Otca a spoločnosti Alitalia.

Tradičný brífing na palube lietadla Svätý Otec nahradil osobným rozhovorom s jednotlivými zástupcami informačných prostriedkov.

„Neposkytujem rozhovory. Je to pre mňa trochu únavné. Ďakujem vám ale za vašu spoločnosť.“

Týmito slovami začal svoj krátky pozdrav František. Pripomenul, že počas svojej prvej medzinárodnej cesty chce vyhľadať mladých ľudí v konkrétnosti sociálneho kontextu, v ktorom žijú. Teda nie mládež odtrihnutú od svojho života, poznamenal Svätý Otec.

„Pretože ak izolujeme mladých, konáme nespravodlivo: oberáme ich o príslušnosť“, povedal František. „Mladí majú svoju príslušnosť: patria do rodiny, do vlasti, do kultúry a viery... Majú svoju príslušnosť a my ich nesmieme izolovať! Ale predovšetkým, neizolovať ich od celej spoločnosti!“

Podľa Svätého Otca sú mladí bohatstvom, ktoré predstavuje budúcnosť národa. Upozornil však na podstatnú rolu starších ľudí ako strážcov „múdrosti života, dejín, vlasti, rodiny“, ktorú potrebujeme: „Oni sú budúcnosťou národa, to je pravda! Ale nie iba oni. Oni sú budúcnosťou, pretože majú silu, sú mladí, idú dopredu.“

„Ale aj tí na druhom kraji života, starší, sú budúcnosťou národa. Národ má budúcnosť, ak ide dopredu v oboch častiach... Myslím, že sme nespravodliví k starším... oni nám nič neprestali dávať, oni majú múdrosť,

múdrosť života, múdrosť histórie, múdrosť vlasti, múdrosť rodiny, a všetko toto potrebujeme. A preto hovorím, že idem navštíviť mladých, ale uprostred ich sociálnych vzťahov, a to najmä so staršími,“ upozornil František.

Svätý Otec potom upriamil pozornosť na celosvetovú ekonomickú krízu a neistotu práce pre mladých. V závere odznelo nasledovné upozornenie na dramatickú situáciu na trhu práce: „Riskujeme, že budeme mať generáciu bez práce. A práve z práce pochádza dôstojnosť človeka: možnosť zarobiť si na chlieb.“

Národy majú budúcnosť iba vtedy, ak ich nesie do-

predu sila mladých a starých ľudí. To je zmysel, ktorý vidím v tejto návšteve mladých ľudí, uviedol Svätý Otec predtým, než prítomných novinárov osobne pozdravil. V samotnom závere sa potom k svojim spolucestujúcim obrátil s výzvou:

„Prosím vás, aby ste mi počas tejto cesty pomáhali pracovať pre dobro. Pre dobro spoločnosti, ktorú vytvárajú mládež a seniori - nezabúdajte na to! (...) Tak som to prežil - ako prorok Daniel v jame levovej. Som ale trochu smutný, pretože levy neboli ani tak zúriví. Veľakrát vám ďakujem a všetkých vás objímam. Ďakujem!“ Zazartoval si František cestou do Ria na konci nezvyčajného brífingu.

Je už zvykom, že pápež počas letu pri príležitosti apoštolskej cesty, posíla pozdravné telegramy prezidentom, či hlavným predstaviteľom krajín, ponad ktoré lietadlo na svojej trase prelieta. Keďže Svätý Otec z Ríma, prvý adresoval talianskemu prezidentovi Giorgi-ovi Napolitanovi. „Vo chvíli, keď sa chystám odísť do Brazílie,“ uvádza sa v telegrame, „aby som sa stretol s mladými pochádzajúcimi z celého sveta a povzbudil ich, aby boli svedkami nádeje a tvorcami pokoja, som potešený, že sa na vás, pán prezident a na všetkých Talianov, môžem obrátiť so srdečným pozdravom, spolu s srdečnejším prianím pokoja a dôvery v budúcnosť.“

Taliansky prezident reagoval pozdravom, v ktorom vyslovuje želanie, aby „obnovujúci elán“, s akým pápež František vykonáva svoje pastoračné poslanie, „inšpiroval mysle a srdcia mnohých účastníkov“ Svetových dní mládeže a bol „rozhodným pozvaním čeliť dôležitým

výzvam súčasnej spoločnosti v duchu jednoty, otvorenosti a entuziazmu“. Práve SDM podľa neho znamenajú pre chlapcov a dievčatá z celého sveta „príležitosť k výmene názorov pre napredovanie v dialógu medzi rozličnými kultúrami a tradíciami“. V závere taliansky prezident prejavuje pápežovi Františkovi svoju najhlbšiu úctu a ohľaduplnosť.

Ďalšie telegramy Svätého Otca boli zaslané prezidentovi Alžírka Abdelazizovi Bouteflikovi, prezidentovi Mauritánie Mohamedovi Ould Abdel Azizovi a prezidentovi Senegalu Mackymu Sallovi. Pápež František vyprosuje im, ako aj obyvateľom týchto krajín „hojnosť Božieho požehnania“.

Aká Cirkev očakáva v Brazílii Františka?

Z Ria odpovedá korešpondent Vatikánskeho rozhlasu Roberto Piermarini: „Pápež priťahuje viac než futbal“ - táto veta znie na uliciach Ria medzi tisíckami mladých ľudí, ktorí prichádzajú nielen z Brazílie, ale z celého sveta. Očakáva sa, že ich príde viac ako dva milióny. Podľa jedného z organizátorov stretnutia, pomocného biskupa Ria, a podpredsedu organizačného výboru, Mons. Cesara Costu, je do príprav a organizácie zapojených tak veľa mladých ľudí, ktorí sa inak do života Cirkvi skoro nezapájajú. Zo 190 miliónov Brazílčanov je katolíkov 64%, t. j. 123 miliónov, ale ešte v roku 1972 ich bolo 92 percent.“

Korešpondent Vatikánskeho rozhlasu hovorí, že mnohí mladí sa zúčastňujú na živote protestantských komunit, avšak počas posledných päťdesiatich rokov nastala v Brazílii, podobne, ako v ostatných latinsko-amerických krajinách, doslova invázia rôznych siekťetníčného razenia financovaných väčšinou zo Spojených štátov. Ich pôsobenie má nezriedka neblahý vplyv na život tunajších obyvateľov, vedie ku krízam a rozpadu rodín, zvlášť medzi chudobnými. Pretože je významné, že prvú etapu návštevy Františka v Brazílii, okrem uvítacieho ceremoniálu, tvorí návšteva mariánskej národnej svätyne v Aparecide, kde sa v roku 2007 konala V. konferencia episkopátov latinsko-americkej Cirkvi, v závere ktorej vznikol ako odpoveď na túto náboženskú situáciu za predsedníctva vtedajšieho kardinála Bergoglia, ktorý dokumentu v tlačil svoj charakteristický akcent, že šírenie viery je súčasťou jej praktizovania.“

„František prichádza do Ria vyzvať mladých ľudí, aby sa stali Kristovými učeníkmi a boli Jeho misiónármi. Tisíce rodín ponúkli v meste svoje domovy pre mladých pútnikov pochádzajúcich z celého sveta. Túto pohostinnosť prejavili i evanjelické či protestantské cirkvi,“ hovorí Piermarini.

Na stretnutí sa okrem celého brazílskeho episkopátu, ktorý tvorí štyristo biskupov, chystá zvyčajne i veľké množstvo biskupov prakticky zo všetkých reprezentovaných krajín. Očakáva sa účasť viac než 1000 biskupov, čo je štvrtina všetkých katolíckych biskupov celého sveta. Zo Slovenska je v Riu žilinský biskup Mons. Tomáš Galis.

Arcibiskup usporiadateľského mesta, Mons. Orani João Tempesta, ktorý očakával Františka na letisku, priblížil špecifickosť stretnutia mládeže:

„Pápež František, vitaj v Riu! Vitaj v Brazílii, v Latinskej Amerike,“ takto ho chce pozdraviť arcibiskup Ria. „S veľkým vzrušením chceme privítať Svätého Otca tu v Riu de Janeiro. Či už z Ria, z Brazílie, my a všetci mladí z celého sveta, ktorí sa tu teraz nachádzajú, chceme povedať, že Svätého Otca máme veľmi radi a sme si istí, že sa mu medzi nami dostane veľmi dobrego prijatia. Vieme, že pápež príde, aby uistil všetkých svojich bratov vo viere a chceme, aby počas príchodu do Ria, cítil v každej chvíli našu radosť, našu vernosť Pánovi, naše hľadanie Ježiša Krista a život týchto dní spolu s ním.“

Arcibiskup Ria hovorí aj o nádeji mladých, ktorí prišli na Svetové dni mládeže, aby sa stretli s Františkom: „Tieto SDM sú SDM latinskoamerickými. Väčšina mladých, ktorí sa prihlásili, sú z Latinskej Ameriky. Tu v Riu de Janeiro je ich viac menej zo 180 krajín sveta, mohli by sme povedať, že z takmer všetkých krajín OSN. Tu v Riu počuť 55 rozličných jazykov. Myslím si, že mladí, ktorí privítajú Svätého Otca, chcú vedieť, ako žiť vieru, ako kráčať po ceste Ježiša Krista a ako byť ľuďmi, ako urobiť svet lepším.“

Pre všetkých však pôjde o neuveriteľný zážitok: „Myslím si, že my a všetci mladí, ktorí sú v tomto nádhernom meste – ktoré skrášnelo vďaka príchodu toľkých mladých – nikdy nezabudneme na túto chvíľu a nikdy nezabudneme na to, čo povie pápež nám všetkým o našej viere, o našom živote. Chceme nasledovať usmerenia Svätého Otca, jeho slovo. Potom sa vrátíme do svojich domovov, do našich životov, obohatení o získané hodnoty a s novým srdcom, aby sme budovali nové ľudstvo.“

Medzi dvoma miliónmi mladých je tiež 60-tisíc dobrovoľníkov, ktorý tvoria usporiadateľskú službu. Sú medzi nimi i slovenskí pútnici.

Okolie medzinárodného letiska Galeão sa už niekoľko hodín pred príchodom ozývalo hlasmi nadšených obyvateľov Ria a účastníkov SDM z rozličných krajín. Lietadlo s Františkom na palube pristálo v Riu de Janeiro o 15.50 miestneho času (20:50 SELČ). Pod schodíkmi ho privítali dievča a chlapec s kyticami kvetov. Prezidentka Dilma Rousseffová privítala Svätého Otca srdečným podaním ruky a sprevádzala ho po červenom koberci pri zvítaní sa so štátnymi a cirkevnými predstaviteľmi krajiny. Svätého Otca srdečne pozdravili arcibiskup Ria de Janeiro Orani João Tempesta, predseda Konferencie biskupov Brazílie kardinál Raymundo Damasceno Assis a niekoľko desiatok zástupcov mesta Ria de Janeiro i rovnomenného 15-miliónového štátu, ktorý je súčasťou Brazílskej federatívnej republiky. V priestoroch letiska sa nepočítalo so žiadnymi oficiálnymi prejavmi, keďže uvítací ceremoniál bol naplánovaný v sídle vlády spolkového štátu Rio de Janeiro, v paláci Guanabara.

František potom nastúpil do osobného automobilu striebornej farby, ktorý ho odviezol smerom k centru mesta. Počas jazdy pozdravoval zástupy, lemujuce cestu. Na niektorých úsekoch nadšení ľudia celkom obklopili auto, ktoré miestami postupovalo takmer krokom, takže mnohí si mohli cez otvorené okno podať ruku s pápežom.

Rozhodnutím zísť najprv do centra mesta a pozdraviť účastníkov Svetových dní mládeže, z ktorých mnohí sa už teraz nachádzajú v Riu, dal Svätý Otec najavo prvoradý cieľ svojej apoštolskej cesty. Automobil s pápežom prechádzal aj mimoriadne úzkymi cestami, pričom na viacerých úsekoch sa jeho pohyb celkom zastavil. Zo zadného sedadla cez stiahnuté okno František vytrvalo zdravil zástup uprostred ruchu a pohybu osôb takej intenzity, na akú najmä v našich zemepisných šírkach nie sme zvyknutí.

Svätý Otec krátko pred 18:00 vstúpil do vládneho paláca Guanabara. Do sály zaplnenej predstaviteľmi vlády a verejného života vstúpil v sprievode prezidentky Dilmu Rousseffovej. Po odznení štátnych hymien Vatikánu a Brazílie nasledoval pozdravný príhovor najvyššej predstaviteľky hostiteľskej krajiny. Vyjadrila radosť z vzácneho hosťa, pápeža Latinskoameričana a okrem iného priblížila úsilie brazílskej vlády o prekonanie sociálnych rozdielov v krajine.

Po prezidentke sa ujal slova Svätý Otec. Vo svojom príhovore, ktorý predniesol po portugalsky, vyjadril svoj srdečný vzťah k ľudu Brazílie.

Pani prezidentka, ctené authority, bratia a priatelia!

Boh vo svojej láskavej prozreteľnosti chcel, aby prvá medzinárodná cesta môjho pontifikátu mi ponúkla možnosť vrátiť sa do milovanej Latinskej Ameriky, konkrétne do Brazílie, národa, ktorý je hrdý na svoje pevné putá so Svätou stolicou a na hlboké prežívanie viery a priateľstva, ktoré ho vždy držali zjednotený jedinečným spôsobom s Petrovým nástupcom. Vzdávam vďaka za túto Božiu dobrotnosť.

Naučil som sa, že pre získanie prístupu k brazílskemu ľudu je potrebné vstupovať cez portál jeho obrovského srdca. Nech je mi teda v tejto chvíli dovolené citlivo zaklopať na túto bránu. Prosím o dovoľenie vstúpiť a prežiť s vami tento týždeň. Nemám zlato, ani striebro, ale prinášam to najcennejšie, čo som dostal: Ježiša Krista! Prichádzam v jeho mene, aby som živil plameň bratskej lásky, ktorý planie v každom srdci. A prajem si, aby sa ku všetkým a ku každému jednému dostal tento môj pozdrav: „Kristov pokoj nech je s vami všetkými!”

S poklonou pozdravujem pani prezidentku a ctených členov jej vlády. Ďakujem jej za vrele privítanie a za slová, ktorými prejavila radosť Brazilčanov z mojej prítomnosti medzi nimi. Pozdravujem aj pána guvernéra tohto štátu, ktorý nás láskavo hostí vo vládnom paláci a primátora Ria de Janeiro, ako aj členov diplomatického zboru akreditovaného pri brazílskej vláde, ďalších prítomných predstaviteľov a všetkých tých, ktorí pracovali na tom, aby sa táto moja návšteva stala realitou.

Vrúcnymi slovami sa chcem obrátiť aj na mojich bratov biskupov, na ktorých pleciach spočíva úloha viesť Božie stádo v tejto obrovskej krajine, a na ich milované partikulárne cirkvi. Touto mojou návštevou chcem pokračovať v pastoračnej misii vlastnej biskupovi Ríma utvrdzovať bratov vo viere v Krista, povzbudzovať ich v dosvedčovaní opodstatnenia nádeje, ktorá pramení z neho, a podnecovať ich, aby všetkým ponúkali nevyčerpatelne bohatstvo jeho lásky.

Ako je známe, hlavný dôvod mojej prítomnosti v Brazílii presahuje jej hranice. Prišiel som totiž kvôli Svetovým dňom mládeže. Prišiel som, aby som sa stretol s mladými, zidenými zo všetkých kútov sveta, ktorých pritiahla otvorená náruč Krista Vykupiteľa. Chcú nájsť útočisko v jeho objatí, priamo pri jeho srdci, a nanovo sa započúvať do jeho jasného a mocného volania: „Chodte a získavajte učeníkov zo všetkých národov”.

Tito mladí pochádzajú z rôznych kontinentov, hovoria rôznymi jazykmi, sú nositeľmi rôznorodých kultúr, a predsa nachádzajú v Kristovi odpovede na svoje najvyššie a spoločné aspirácie. Tak môžu zasýtiť hlad po jasnej pravde a autentickej láske, ktoré ich zjednocujú napriek všetkým rozdielom.

Kristus im ponúka priestor, pretože vie, že niet silnejšej energie ako tá, ktorá sa uvoľní zo srdca mladých, keď sú zachytení skúsenosťou priateľstva s ním. Kristus dôveruje mladým a zveruje im budúcnosť tej misie, ktorá je jeho vlastnou misiou: „Chodte a získavajte učeníkov”; chodte za hranice toho, čo je ľudsky možné a vytvárajte svet bratov. Ale aj mladí dôverujú Kristovi: nemajú strach riskovať život spolu s Ním, ten jediný život, ktorý majú, pretože vedia, že neostanú sklamaní.

Na začiatku mojej návštevy v Brazílii som si dobre vedomý, že keď sa obraciam na mladých, hovorím aj k ich rodinám, k ich cirkevným spoločenstvám, k národom, z ktorých pochádzajú, ku spoločnostiam, ktorých sú súčasťou, k mužom a ženám, od ktorých vo veľkej miere závisí budúcnosť týchto nových generácií.

Je u vás bežné, keď rodičia povedia: „Deti sú zrenicou našich očí.” Aký krásny je tento výraz brazílskej múdrosti, ktorá používa na označenie mladých zrenicu oka, to okno, cez ktoré vstupuje do nás svetlo a darúva nám zázrak videnia! Čo z nás bude, ak sa nebudeme starať o naše oči? Ako budeme môcť kráčať vpred? Mojm želaním je, aby si počas tohto týždňa každý z nás položil túto provokujúcu otázku.

Mladí sú oknom, cez ktoré vstupuje do sveta budúcnosť, a preto nám predkladajú veľké výzvy. Naša generácia sa ukáže hodná veľkosti prísľubu, ktorý je v každom mladom človeku, keď mu dokáže ponúknuť priestor, zabezpečiť mu materiálne a duchovné podmienky pre plný rozvoj, dať mu pevné základy, na ktorých bude môcť vybudovať svoj život, zaručiť mu bezpečie a vzdelávanie, aby sa stal tým, čím sa môže stať, odovzdať mu trvalé hodnoty, pre ktoré sa oplatí žiť, zaistiť mu transcendentný horizont pre jeho smäd po autentickom šťastí a pre jeho kreativitu v konaní dobra, odovzdať mu ako

dedičstvo taký svet, ktorý zodpovedá meradlu ľudského života, prebudiť v ňom najlepšie predpoklady k tomu, aby bol protagonistom vlastnej budúcnosti a spoluzodpovedným za osud všetkých.

Na záver prosím všetkých o ústretovosť, a ak sa to dá, o empatiu, nevyhnutnú na nadviazanie dialógu medzi priateľmi. V tejto chvíli sa pápežove ramená načahujú do diaľky, aby objali celý brazílsky národ v jeho mnohostrannej ľudskej, kultúrnej a náboženskej bohatosti. Od Amazónie až po pampu, od vyprahnutých regiónov až po Pantanal, od malých dedínok až po metropoly, nech sa nik necíti byť vylúčený z pápežovej lásky. Ak to bude Božia vôľa, napozajtra mám v úmysle vás všetkých spomenúť Našej Panej z Aparecidy, zvolávajúcej jej materskú ochranu na vaše domy a rodiny. Už teraz vás všetkých žehnám. Ďakujem za privítanie!

Po uvítaní pokračoval program Františka súkromným stretnutím s brazílskou prezidentkou a predstaviteľmi miestnej správy v priestoroch vládneho sídla. Rozhovor s Dilmou Rousseffovou, 36. hlavou brazílskeho štátu, avšak prvou ženou v prezidentskej úrade a dcérou bulharského emigranta, trval asi 20 minút. Krátko pred polnocou ukončil František svoj prvý deň medzinárodnej apoštolskej cesty večerou v rezidencii Sumaré, kde bude ubytovaný počas celej návštevy Brazílie.

Svätá omša v Aparecide

Po utorkovom odpočinku sa František v stredu vydal na cestu z Ria de Janeiro do 200 km vzdalenej Aparecidy, nevelikého mesta so 40-tisíc obyvateľmi, kde sa nachádza národná mariánska svätyňa, ktorú ročne navštívi 7 miliónov veriacich. Práve na tomto pútnickom mieste, ku ktorému sa viaže mariánska úcta už od roku 1717, chcel Svätý Otec začať svoju púť na rodný kontinent. Slávnosť Matky Božej z Aparecidy pripadá na 12. októbra, v deň výročia objavenia Ameriky.

História úcty k Božej Matke z Aparecidy siaha do roku 1717. Vtedy sa miestnym rybárom zachytila do siete soška Nepoškvrnenej Panny Márie, ktorej však chýbala hlava. Znovu spustili sieť do rieky Paraíba a vylovil aj hlavu sošky. Pätnásť rokov stála soška „Nájdená“ Panny Márie, podľa významu slova „aparecida“ v dome jedného z rybárov, susedia začali k nemu prichádzať a modliť sa pred ňou. Úcta k Panne Márii sa tu hlboko

zakorenila. V roku 1929 pápež Pius XI. vyhlásil Pannu Máriu z Aparecidy za „Kráľovnú a patrónku Brazílie“.

O päť rokov (v roku 1834) tu bola postavená aktuálna „Stará bazilika“ a v r. 1955 sa rozhodlo o stavbe „Novej baziliky“, ktorá je dnes po Bazilike sv. Petra v Ríme druhým najväčším kresťanským chrámom sveta. Požehnal ju v roku 1980 Ján Pavol II. a udelil jej titul Basilica Minor. Od roku 1984 je bazilika v Aparecide národnou svätyňou. Ročne ju navštívi viac ako 7 miliónov pútnikov. Zaujímavosťou je, že soška Panny Márie má mestické (miešanecké) črty tváre, čiže ako typická obyvateľka Brazílie, a je znázornená ako žena v požehnanom stave, zaodetá plášťom, ktorý nosia indiánske ženy čakajúce dieťa.

Po prilete vrtuľníkom a presune autom Svätého Otca v bazilike svätyne privítal jej rektor. Prvé kroky pápeža viedli do Kaplnky 12 apoštolov, v ktorej je uchovávaná milostivá socha Panny Márie. Tu predniesol modlitbu za brazílsky ľud, za účastníkov SDM a odovzdal jej kyticu kvetov. V bazilike, ktorá bola dostavaná v 80-tych rokoch minulého storočia a je len o niečo menšia než tá vatikánska sa konala svätá omša, ktorú so Svätým Otcou koncelebrovali biskupi provincie. Pred bazilikou napriek dažďu očakávalo pápeža 200-tisíc pútnikov, ktorý potom sledovali bohoslužbu z veľkoplošných obrazoviek.

„Ctihodní bratia v biskupskej a kňazskej službe, drahí bratia a sestry!

Koľká radosť, že som mohol prísť do domu Matky každého Brazílčana, do Svätyne Našej Panej z Aparecidy! Deň po mojom zvolení za rímskeho biskupa som navštívil Baziliku Santa Maria Maggiore v Ríme, aby som Panne Márii zveril svoj úrad Petrovho nástupcu. Dnes som chcel prísť sem, aby som poprosil Máriu, našu Matku, za šťastný priebeh Svetových dní mládeže a aby som pod jej ochranu zveril život ľudu Latinskej Ameriky.

Chcel by som vám povedať najmä jedno. V tejto svätyni, kde sa pred šiestimi rokmi konala Piata generálna konferencia biskupov Latinskej Ameriky a Karibských ostrovov, sa stalo niečo krásne, čo som mohol osobne zakúsiť: vidieť, ako sa biskupi, ktorí pracovali nad témou stretnutia s Kristom, apoštolátu a misie, cítili byť povzbudzovaní, sprevádzaní a istým spôsobom inšpirovaní tisíckami pútnikov, ktorí sem každodenne prichádzali zveriť svoj život Panne Márii. Tá konferencia bola veľkým okamihom Cirkvi. A naozaj možno povedať, že Dokument z Aparecidy sa zrodil práve z tohto prepojenia práce pastierov a jednoduchej viery pútnikov, pod materskou ochranou Márie. Keď Cirkev hľadá Krista, klope vždy na dvere Matkinho domu a prosí: „Ukáž nám Ježiša!“ To od nej sa učíme pravému apoštolátu. Tu vidno, prečo Cirkev ide do misie vždy po stopách Márie.

Dnes, hľadiac na Svetové dni mládeže, ktoré ma priviedli do Brazílie, aj ja prichádzam a klopem na dvere

domu Márie, ktorá milovala a vychovávala Ježiša, aby pomohla nám všetkým, pastierom Božieho ľudu, rodičom, vychovávateľom, odovzdať našim mladým hodnoty, ktoré ich urobia tvorcami spravodlivejšieho, solidárnejšieho a bratskejšieho národa i sveta. Preto by som chcel poukázať na tri jednoduché postoje: žiť v nádeji, nechať sa prekvapiť Bohom, žiť v radošti.

1. Žiť v nádeji. Druhé omšové čítanie predstavuje dramatickú scénu: žena – je to postava Márie i Cirkvi – je prenasledovaná drakom – diablom –, ktorý chce zhltnúť jej dieťa. No táto scéna nie je scénou smrti, ale života, pretože Boh zasahuje a zachraňuje dieťa (porov. Zjv 12,13a.15-16a). Koľko ťažkostí je v živote každého jednotlivca, uprostred našich ľudí, v našich spoločnostiach. No akokoľvek veľkými sa môžu zdať, Boh nikdy nedopustí, aby sme sa v nich utopili. Zoči-voči skleslosti, ktorá sa môže vyskytnúť v živote, u toho, kto pracuje na evanjelizácii alebo kto sa snaží žiť vieru v úlohe otca či matky rodiny, chcem povedať s rozhodnosťou: majte vždy v srdci túto istotu: Boh kráča po vašom boku, ani na chvíľu vás neopustí! Nikdy nestrácajme nádej! Nikdy ju neuhasme vo svojom srdci! „Drak“, čiže zlo, je prítomný v našich dejinách, ale nie on je najsilnejší. Najsilnejší je Boh a Boh je naša nádej!

Pravdou je, že dnes takmer všetci, aj naši mladí, cítia lákadlá mnohých modelov, ktoré sa stavajú na miesto patriace Bohu a zdajú sa, že dávajú nádej: peniaze, úspech, moc, rozkoš. Často sa v srdciach mnohých rozhoduje pocit osamelosti a prázdna, vedúci k vyhľadávaniu kompenzácií v týchto pomínutelných idolochoch. Drahí bratia a sestry, budme svetlami nádeje! Majme pozitívny pohľad na realitu. Povzbudzujme k obetavosti, ktorá charakterizuje mladých, sprevádzajme ich, aby sa stávali protagonistami vytvárania lepšieho sveta. Sú silným motorom pre Cirkev a spoločnosť. Nepotrebujú iba veci, potrebujú predovšetkým, aby sa im ponúkli nemateriálne hodnoty, ktoré sú duchovným srdcom národa, pamäťou národa. V tejto Svätyni, ktorá je súčasťou pamäti Brazílie, ich môžeme doslova čítať: duchovnosť, obetavosť, solidarita, vytrvalosť, bratskosť, radosť – sú to hodnoty, ktorých najhlbší koreň spočíva v kresťanskej viere.

2. Druhý postoj: nechať sa prekvapiť Bohom. Kto je mužom či ženou nádeje, – tej veľkej nádeje, ktorú nám dáva viera –, vie, že aj uprostred ťažkostí Boh koná a nás prekvapuje. Príkladom toho je aj história tejto svätyně. Traja rybári, po celodennej márnej námahe, keď vo vodách rieky Parnaíba nič nechytali, nachádzajú v nich niečo nezvyčajného: vyobrazenie Panny Márie, Našej Panej Počatia (Nossa Senhora Conceição). Kto by si bol pomyslel, že miesto neplodného rybolovu sa raz stane miestom, na ktorom sa všetci Brazílčania môžu cítiť ako deti tej istej Matky? Boh vždy udivuje, ako nové víno v evanjeliu, ktoré sme počuli. Boh uchováva pre nás vždy len to najlepšie. Ale žiada, aby sme sa jeho láskou nechali prekvapiť, aby sme akceptovali jeho prekvapenia. Spoločnime sa na Boha! Keď sme od neho vzdialení, víno radosti a víno nádeje sa minie. Ak sa k nemu

priblížime, ak zostaneme s ním, potom to, čo sa zdá byť studenou vodou, to, čo je ťažkosťou, to, čo je hriechom, premení sa na nové víno priateľstva s ním.

3. Tretí postoj: žiť v radošti. Drahí priatelia, ak kráčame v nádeji a necháme sa prekvapiť novým vínom, ktoré nám Ježiš ponúka, v našom srdci je radosť a nedá sa nám nebyť svedkami tejto radosti. Kresťan je radostný, nikdy nie smutný. Boh nás sprevádza. Máme Matku, ktorá sa vždy prihovára za život svojich detí, za nás, ako kráľovná Ester v prvom čítaní (porov. Est 5,3). Ježiš nám ukázal, že Božia tvár je tvár Otca, ktorý nás miluje. Hriech a smrť boli porazené. Kresťan nemôže byť pesimistom! Nemá tvár toho, kto sa zdá byť vo večnom smútku. Ak sme naozaj zamilovaní do Krista a cítime, ako nás miluje, naše srdce sa rozhorí takou radosťou, ktorá nakazí aj tých, čo žijú v našom okolí. Ako povedal Benedikt XVI: „Učeník si je vedomý, že bez Krista niet svetla, niet nádeje, niet lásky, niet budúcnosti.“ (Otvárací príhovor Konferencie v Aparecide, 13. mája 2007).

Drahí priatelia, prišli sme klopať na dvere Máriinho domu. Ona nám otvorila, pozvala nás ďalej a ukazuje nám svojho Syna. Teraz nás ona prosí: „Urobte všetko, čo vám povie“ (Jn 2,5). Áno, naša Matka, vynasnažíme sa robiť to, čo nám Ježiš povie. A budeme to robiť s nádejou, v dôvere v Božie prekvapenia a plní radosti. Nech sa tak stane.“

V rámci eucharistickej slávnosti predniesol modlitbu k Panne Márii z Aparecidy, ktorou vyprosil požehnanie pre Brazíliu a zasvätil jej svoj pontifikát.

Dokument, o ktorom hovoril Svätý Otec predstavuje zhrnutie záverov V. generálnej konferencie biskupov Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAM), ktorá sa konala 13. - 31. mája 2007 v brazílskej Aparecide. Tristostranový materiál vytýčil spoločné pastoračné priority pre latinskoamerický kontinent. Vychádza z Božieho slova a kvalitnej analýzy náboženskej, kultúrnej a sociálnej situácie kontinentu. Je rozdelený do troch častí podľa metodológie „vidieť, posúdiť, konať“. Jednotlivé časti nesú názvy „Život našich národov“, „Život Ježiša Krista v učeníkoch a misionároch“ a „Život Ježiša Krista pre naše národy“. Cieľ dokumentu vystihujú Kristove slová: „Ja som prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10,10). Dokument oficiálne potvrdil Benedikt XVI. 29. júna 2007. Redakčné spracovanie Dokumentu z Aparecidy je výsledkom práce vtedajšieho arcibiskupa Buenos Aires Jorgeho Bergoglia, ktorý k nemu napísal aj predslov. S koordinátnym výborom CELAM, ktorý aktuálne presunul svoje každoročné zasadnutie práve do Ria de Janeiro sa pápež František stretne v záverečný deň svojej návštevy Brazílie. CELAM združuje 22 biskupských konferencií latinskoamerických krajín.

Po svätej omši potom Svätý Otec pozdravil z lodžie baziliky prítomných veriacich:

„Bratia a sestry, ja nehovorím po brazílsky. Prepáčte mi, že budem hovoriť po španielsky. Prepáčte. Veľmi

d'akujem. Ďakujem, že ste tu. Zo srdca d'akujem a prosím Pannu Máriu, Našu Paniu z Aparecidy, nech žehná vám a vašim rodinám, nech žehná vašim deťom a vašim otcom, nech žehná celej vašej vlasti. Teraz poznám, či mi rozumiete. Spýtam sa vás: Zabudne matka na svoje deti? ... Ona na nás nezabúda, ale miluje nás a chráni. Prosme ju teraz o požehnanie.“

Po požehnaní ešte dodal: „Prosím vás ešte, aby ste sa za mňa modlili. Modlite sa za mňa, je to potrebné. Nech vás Boh žehná a Naša Pani z Aparecidy nech vás ochraňuje. A dovidenia v roku 2017, keď sa vrátim...“ Ako počas stretnutia s novinármi vysvetlil hovorca Svätej stolice P. Federico Lombardi SJ, pápež chce v roku 2017 opätovne navštíviť svätyniu pri príležitosti 300. výročia nájdenia sošky Panny Márie v rieke Parnaíba.

„Seminár Bom Jesús“

František po svätej omši navštívil neďaleký arcidiocézný seminár, kde zotrval až do popoludnia. Tu ešte pred obedom s biskupmi provincie a seminaristami požehnal obraz sv. Antona de Santana Galvãa, františkánskeho brata, kanonizovaného Benediktom XVI. v São Paule v máji roku 2007. Obraz bude umiestnený v meste Guaratinguetá, rodisku svätca, ktoré je dnes pútnickým miestom štátu Brazília.

„Seminár Bom Jesús“ (Seminár Dobrého Ježiša), známy ako Kolégium, je vzdialený asi 3 km od národnej svätyně v Aparecide. S jeho výstavbou sa začalo v roku 1894 na pozemku, ktorý podaroval kňaz Lourenço Marcondes de Sá. Podľa návrhu architekta Francisca Carlosa da Silvu ide o komplex v renesančnom štýle. Má tvar písmena E, v strednej časti budovy je umiestnený kostol a šírka priečelia je 200 metrov. V roku 1919 slúžila jedna časť budovy ako Pútnický dom našej Panej z Aparecidy. Zverený bol Kongregácii malých sestier Nepoškvrneného Počatia Panny Márie, ktorých zakladateľkou je sv. Paolina, prvá svätá Brazílie, ktorú kanonizoval Ján Pavol II. v roku 2002. Brat Galvão je druhým brazílskym svätcom. V roku 1929 tu otcovia redemptoristi otvorili seminár sv. Alfonza. Od roku 1952 objekt slúži ako Malý a veľký seminár arcidiocézy São Paulo. V súčasnosti kolégium pripravuje kandidátov na kňazstvo z rôznych častí Brazílie v odbore filozofie a teológie. Seminár v júli roku 1980 hostil pápeža Jána Pavla II. počas jeho prvej apoštolskej cesty do Brazílie.

Návšteva Nemocnice sv. Františka Assiského

Program Svätého Otca v Brazílii večer pokračoval návštevou Nemocnice sv. Františka Assiského, v ktorej sa liečia závislí na alkohole a drogách. Potom, ako sa z Aparecidy vrtulníkom presunul do Ria de Janeira, avítal do spomínaného zariadenia.

Zariadenie, ktoré spravujú františkánski terciári, poskytuje okrem liečby závislostí na drogách a alkohole aj bezplatné lekárske a chirurgické služby chudobným, ktorí by si návštevu lekára či nemocnice dovoliť nemohli.

Mimoriadneho hosťa privítal riaditeľ rovnomennej asociácie, pod ktorú nemocnica patrí, a minister zdravotníctva. Po chvíľke modlitby v kaplnke zariadenia sa pápež František pešo pomedzi zástup, ktorému neprekážal ani hustý vytrvalý dážď, odobral k pódiu v priľahlom nádvorí.

Arcibiskup Ria de Janeiro Mons. Orani João Tempesta tu začal svoj príhovor citáciou úryvku z Dokumentu z Aparecidy, ktorý pripomína, že „evangelizácia ide vždy spolu s podporou človeka a s autentickým kresťanským oslobodením“. Slová, ktoré sa stávajú skutočnosťou v každodennej práci nemocnice, ktorá je bezpochyby dielom milosrdenstva a podpory ľudskej dôstojnosti. Etapy procesu uzdravovania, ako aj sieť zariadení, ktoré sa venujú liečbe toxických závislostí predstavil koordinátor projektu výstavby nového pavilónu kanonik Manuel de Oliveira Manangão. Spomenul zameranie nového pavilónu, vybudovaného vďaka sponzorskej pomoci Konferencie biskupov Talianska, ktorú na inauguračnej slávnosti centra zastupoval jej predseda, kardinál Angelo Bagnasco.

„Boh chcel, aby moje kroky po návšteve svätyně Našej Panej z Aparecidy viedli do osobitnej svätyně ľudského utrpenia, ktorou je Nemocnica sv. Františka z Assisi. Dobré známa je konverzia vášho svätého patróna: mladý František opustí bohatstvo a pohodlie sveta, aby sa stal chudobným medzi chudobnými. Chápe, že nie veci, vlastníctvo a idoly sveta sú pravým bohatstvom a tým, čo dáva pravú radosť, ale je to nasledovanie Krista a služba druhým. No možno je menej známa chvíľa, kedy sa toto všetko v jeho živote stalo konkrétnym. Bolo to vtedy, keď objal malomocného. Tento trpiaci brat, odsunutý na okraj, sa stal pre sv. Františka z Assisi „sprostredkovateľom svetla“ (porov. Lumen fidei, 57), pretože v každom bratovi a sestre, ktorí sú v ťažkostiach, objímame trpiace Kristovo telo. Dnes, na tomto mieste zápasu so závislosťou na toxických látkach, by som chcel objasniť každého a každú z vás, vás, ktorí ste Kristovým telom, a prosím, aby Boh naplnil zmyslom a nádejou vašu cestu, a aj moju,“ začal svoj príhovor František.

Boh chcel, aby moje kroky po návšteve svätyně Našej Panej z Aparecidy viedli do osobitnej svätyně ľudského utrpenia, ktorou je Nemocnica sv. Františka z Assisi. Dobré známa je konverzia vášho svätého patróna: mladý František opustí bohatstvo a pohodlie sveta, aby sa stal chudobným medzi chudobnými. Chápe, že nie veci, vlastníctvo a idoly sveta sú pravým bohatstvom a tým, čo dáva pravú radosť, ale je to nasledovanie Krista a služba druhým. No možno je menej známa chvíľa, kedy sa toto všetko v jeho živote stalo konkrétnym. Bolo to vtedy, keď objal malomocného. Tento trpiaci brat, odsunutý na okraj, sa stal pre sv. Františka z Assisi „sprostredkovateľom svetla“ (porov. Lumen fidei, 57), pretože v každom bratovi a sestre, ktorí sú

v ťažkostiach, objímame trpiace Kristovo telo. Dnes, na tomto mieste zápasu so závislosťou na toxických látkach, by som chcel objasniť každého a každú z vás, vás, ktorí ste Kristovým telom, a prosieť, aby Boh naplnil zmyslom a nádejou vašu cestu, a aj moju.

Objatie. Všetci sa potrebujeme naučiť objasniť toho, kto je v núdzi, tak ako sv. František. Sú mnohé situácie v Brazílii, vo svete, ktoré si vyžadujú pozornosť, starostlivosť, lásku, tak ako je to v prípade zápasu so závislosťou na chemických látkach. V našich spoločnostiach ale často prevažuje egoizmus. Koľkí „obchodníci zo smrtou“ sledujú iba logiku moci a peňazi za každú cenu! Pliaga obchodu s drogami, ktorá podporuje násilie a rozsiera bolesť a smrť, si vyžaduje skutok odvahy od celej spoločnosti. Liberalizácia používania drog, o ktorej sa diskutuje v rôznych častiach Latinskej Ameriky, neznižuje rozšírenie a vplyv chemickej závislosti. Potrebné je riešiť problémy, z ktorých pramení ich užívanie, podporovaním väčšej spravodlivosti, vychovávaním mladých k hodnotám, ktoré budujú spoločný život, sprevádzaním tých, ktorí sú v ťažkostiach a dávajúcim nádej do budúcnosti. Všetci potrebujeme vidieť druhého očami Kristovej lásky, naučiť sa objasniť toho, kto to potrebuje, a takto mu prejaviť blízkosť, záujem a lásku.

Objímať však nestačí. Podávajme ruku tomu, kto je v ťažkostiach, tomu, kto padol do temnoty závislosti, možno bez toho, aby vedel ako, a povedzme mu: Môžeš znova vstať, môžeš sa znova pozdvihnúť, je to namáhavé, ale dá sa to, ak to ty chceš. Drahí priatelia, chcel by som povedať každému z vás, ale najmä všetkým tým, ktorí nemali odvalu nastúpiť na vašu cestu: Ty sám si hlavným aktérom tohto výstupu, toto je nevyhnutná podmienka! Nájdeš vystretú ruku toho, kto ti chce pomôcť, ale nikto nemôže stúpať namiesto teba. - Ale nikdy nie ste sami! Cirkev a mnohí ľudia stoja pri vás. Pozerajte s dôverou pred seba, vaša cesta je dlhá a namáhavá, ale pozerajte vpred, „je tu istota budúcnosti, ktorá má rozdielnú perspektívu než iluzórne ponuky svetských idolov, dáva však nový elán a novú silu pre každodenný život“ (Lumen fidei, 57). Všetkým vám chcem zopakovať: Nenechajte si ukradnúť nádej! Nenechajte si ukradnúť nádej! Ale chcem tiež povedať: nekradnime nádej! Naopak, stávajme sa všetci nositeľmi nádeje!

V evanjeliu čítame podobnosť o dobrom Samaritánovi, ktoré rozpráva o mužovi, ktorého prepádli zbojníci a nechali ho polomŕtveho na okraji cesty. Ľudia prechádzajú, pozerajú sa, ale sa nepristavia. Pokračujú ľahostajne po ceste: nie je to ich starosť! Koľkokrát sa tvárime, že nevidíme... Iba jeden Samaritán, niekto neznámy, vidí, zastaví sa, zdvihne ho, podá mu ruku a ošetrí ho (porov. Lk 10,29-35). Drahí priatelia, myslím si, že tu v tejto nemocnici sa konkrétne sprítomňuje podobnosť o dobrom Samaritánovi. Tu nie je ľahostajnosť, ale pozornosť, tu nie je nezáujem, ale láska. Asociácia sv. Františka a Sieť pre liečbu závislostí učia skloniť sa nad tým, ktorý

je v ťažkostiach, pretože v ňom vidia Kristovu tvár, pretože v ňom je Kristovo telo, ktoré trpí. Ďakujem všetkým zdravotníckym pracovníkom tohto zariadenia. Vaša služba je veľmi cenná, robte ju vždy s láskou. Je to služba preukázaná Kristovi, prítomnému v bratoch: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25,40) - hovorí nám Ježiš.

A chcel by som zopakovať všetkým vám, ktorí bojujete proti toxikkej závislosti, vám rodinám, ktoré máte úlohu, ktorá často nie je jednoduchá: Cirkev nie je vzdialená od vašich námáh, ale sprevádza vás s láskou. Pán je vám blízko a drží vás za ruku. V najtvrdších chvíľach pozerajte na neho a dá vám útechu i nádej. Dôverujte aj materskej láske jeho Matky Márie. Dnes predpoludním som vo svätyni v Aparecide zveril každého z vás jej srdcu. Tam, kde je potrebné niesť kríž, tam je vždy vedľa nás aj ona, Matka. Nechávam vás v jej rukách a s láskou všetkých požehnávam.

Najsilnejším momentom večera boli výpovede dvoch mladých mužov, ktorí prešli procesom terapie, z ktorých jeden žil desať rokov ako dieťa ulice a 17 na drogách. Záverečné objatie s pápežom sa nezaobišlo bez slz dojatia. Slova sa ujal aj zakladateľ a riaditeľ Asociácie sv. Františka brat František Bellotti. Pripomenul 27 ročnú históriu dobročinnnej inštitúcie a 13 ročnú existenciu bratstva, ktoré pôsobí v Brazílii a na Haiti. Pozastavil sa pri jednom z prvých vyjadrení pápeža Františka „Cirkev chudobná a pre chudobných“ a Svätému Otcovi poprial, aby posledný deň jeho pontifikátu bol ako prvý. Ako dar prijal pápež sochu zobrazujúcu sv. Františka, ako objíma malomocného. Udalosť, ktorú spomenul v následnom príhovore. Po ňom sa s prítomnými pomodlil modlitbu Otče náš a udelil im požehnanie. V závere stretnutia požehnal pamätnú tabuľu nového pavilónu Nemocnice sv. Františka, nazvaného Stredisko integrálnej starostlivosti o duševné zdravie, ktoré bude svojim pacientom denne poskytovať 24-hodinovú službu.

Nemocnicu sv. Františka Assiského spravujú františkánski terciári. Okrem poskytovania pomoci a liečenia závislým na drogách a alkohole, ponúka bezplatné lekárske a chirurgické služby chudobným, ktorí by si návštevu iného lekára či nemocnice dovoliť nemohli. Kapacita Nemocnice sv. Františka predstavuje 500 lôžok. Patrí pod rovnomenú asociáciu, ktorú v roku 1985 založili františkáni, a ktorá je v súčasnosti aktívna v celej Brazílii a tiež na Haiti.

Po návšteve sa presunul opäť do Sumaré, kde býva počas pobytu v Brazílii. Odtiaľ František sledoval prostredníctvom televízneho prenosu svätú omšu, ktorou arcibiskup Ria Mons. Orani Tempestaa za prítomnosti pápežského sprievodu otvoril Svetové dni mládeže. Svätý Otec sa obrátil na mládeže twitterovou správou: „Drahí mladí, Kristus vám dôveruje a zveruje vám svoje vlastné poslanie: Choďte, získavajte učeníkov.“

Otvorenie Svetových dní mládeže

Ani vytrvalý celodenný dážď nezabránil viac než pol miliónu mladých ľudí, aby v krásnej prírodnej scenérii pláže Copacabana slávili s arcibiskupom Rio de Janeiro inauguračnú svätú omšu svojho svetového stretnutia. Akonáhle sa zotmel, rozžiarilo sa obrovské biele pódium, ktorému dominoval veľký kríž, všetkými farbami brazílskej štátnej vlajky. Živý spev, svetelné efekty a mávanie zástavkami však vystriedalo tiché uzobranie, keď k oltáru stúpala procesia mladých zástupcov z piatich svetadielov, nesúcich mariánsku ikonu a kríž SDM.

Na začiatku svätej omše sa mladí ľudia modlili za brazílskych nezamestnaných, stovky obetí januárového požiaru na brazílskej diskotéke v meste Santa Maria i za študentku z Francúzskej Guyany, ktorá zomrela pri diaľničnom nešťastí cestou do Ria. Mons. Tempesta mladým ľuďom pripomenul ich misijné poslanie:

„Rio sa tento týždeň stáva centrom Cirkvi živej a mladej. Prišli ste z rôznych kútov sveta, aby ste mohli spoločne zdieľať vieru a radosť byť Kristovými učeníkmi a misionármi všetkých národov. (...) Všade vidíme tváre mladých kresťanov, ktorí chcú zlúčiť život rýdzej viery so sociálnou angažovanosťou. Sme povolani k tomu, aby sme sa stali protagonistami nového sveta. Som si istý, že sa o to zasadíte vo svojich mestách a krajinách. Svet potrebuje mladých ľudí, ako ste vy.“

Ako povedal hovorca Svätej stolice P. Federico Lombardi, Svätého Otca ohromila masová účasť mladých ľudí. Ich počet pritom mohol byť ešte vyšší, keby výpadok elektrického prúdu v dôsledku daždivého počasia neochromil mestskú dopravu v Riu. Kvôli dvojhodinovej uzávierke metra mnohí mladí ľudia na otváraciu svätú omšu svetového stretnutia mládeže nemohli doraziť.

Nepriazeň počasia zmenila i program prezentácie pamätnej medaily pri príležitosti apoštolskej cesty do Brazílie. Pôvodne sa mala konať na vrchu Corcovado, pod sochou Krista Vykupiteľa. Nakoniec medailu predstavil kardinál štátny sekretár Tarcisio Bertone v arcibiskupskom paláci: „Medaila zobrazuje usmievavého pápeža Františka, čo poukazuje na jeho blízkosť k ľuďom a jednoduchosť jeho gest, ktorými si od okamihu zvolenia za nového biskupa Ríma získal celý svet. Na

druhej strane je vytlačený obraz katedrály sv. Šebastiána mesta Rio de Janeiro a baziliky Panny Márie z Aparecidy, dvoch miest, ktoré zdieľajú radosť z návštevy latinskoamerického pápeža.“

Po eucharistickej slávnosti bol deň zakončený vystúpeniami: Miguelito, Rex Bandom Eros Biondini, Francisco Avello a Celina Borges. Shalom Missionario Band, speváci Suelo Facanha, Davidson Silva, Cristiano Pinheiro, Ana Gabriela, Potters, Rodrigo Ferreira (Missão Louvory Glória) a Barra Mansa Symphony Orchestra. Hudobné vystúpenia uzavrela ceremónia, kde na scéne inšpirovanej horami mesta dominoval Veľký kríž, od architekta Abela Gomesa.

V stredu sa začali v jednotlivých farnostiach a sálach Rio de Janeiro konať katechézy biskupov rozdelené podľa jazykov. Z päťdesiatich rôznych jazykov viedla portugalčina. Slovenské katechézy viedol žilinský biskup Mons. Tomáš Galis.

Prvá z katechéz bola zameraná na motto „Túžba po nádeji, túžba po Bohu“. Mladí si za symbol dnešného dňa vybrali pavučinu. Do tej sa dá ľahko zamotať. Rozmotať sa z nej však už nie je také ľahké. Preto je podľa organizátorov katechéz dobré, ak je niekto, kto nám ukáže, ako na to.

Vo štvrtok témou druhej katechézy v slovenčine bolo motto „Byť Kristovými učeníkmi“.

Tretiu a záverečnú katechézu v slovenčine predniesol Mons. Tomáš Galis na tému „Buďte misionármi: „choďte!“

Mohli navštíviť tiež veľtrh duchovných povolaní, ktorý už niekoľko rokov pravidelne sprevádza konanie medzinárodných stretnutí mládeže. Viac než stovka stánkov rôznych rehoľných inštitútov, hnutí a nových cirkevných spoločenstiev podávala svedectvo o možných duchovných cestách.

Deň pred príchodom Svätého Otca do Brazílie zas v brazílskom Belo Horizonte v rámci Misijných dní SDM 2013 vyvrcholil Svetový kongres katolíckych univerzít (WCCU). Od 18. júla bola jeho dejiskom Pápežská katolícka univerzita Minas. Vystúpili na ňom viaceré osobnosti. Kardinál Peter Turkson z Ghany pri téme „Povolanie a profesionálny život“ predstavil aj nový dokument Pápežskej rady pre spravodlivosť a pokoj „Povolanie manažéra podniku“.

V rámci témy Kríž a očistenie hovorili o viere v súčasnom svete arcibiskup Bruno Forte z Talianska a Joao Batista Libanio SJ, ktorý pôsobí na univerzite Minas. Integrálnosť, láska a rodina bola témou Josého Tolentina de Mendonca z Lisabonu. O globalizácii a postojoch mladých ľudí k nej hovorili vo svojom príspevku Monserrat Alom Bartoli zo Španielska a Walter Prysthon z Brazílie. Aktivity ekumenické, kultúrne a hudobné predstavili regióny Latinskej Ameriky i Mexika v rámci programu Kultúrne večery Latinoamericano.

Štvrtkový program pápežovej návštevy začal v Riu rannou Eucharistiou v kaplnke rezidencie Sumaré. Na svätej omši, ktorá bola slúžená za obete vlakového nešťastia v Španielsku, boli pozvaní všetci seminaristi z Ria de Janeiro, spolu so svojimi formátormi, celkom asi 300 osôb. Počas liturgie štvrtkového sviatku sv. Jakuba predniesol pápež homíliu v podobnom štýle, ako to robí v Dome sv. Marty vo Vatikáne, teda veľmi spontánnym a živým spôsobom priblížil liturgické čítania.

Vyšiel zo slov sv. Pavla v Druhom liste Korint'anom. „Tento poklad máme však v hlinených nádobách (2 Kor 4, 7). Podľa pápeža Františka je týmto pokladom zjavenie Boha v Ježišovi Kristovi. Pavol sa podľa neho pokúša vysvetliť napätie, ktoré existuje medzi „veľkosťou daru“ a „nízkosťou toho, kto ho dostáva“. Ľudská prirodzenosť je krehkou hlinenou nádobou, ktorú Boh naplnil nevýslovným Tajomstvom.

„A pre nás všetkých, zasvätené osoby, rehoľníkov, kňazov i biskupov, je toto spoločný menovateľ: dostali sme dar, a všetci sme hlinenými nádobami. Problém spočíva v tom, ako ísť vpred s týmto napätím, pretože stále v ňom strácamy rovnováhu. V dejinách Cirkvi sa stále objavujú muži a ženy, ktorí dostali tento dar, vedia, že sú hlinenými nádobami, ale vo svojom živote sa natoľko nadchnú, že postupne zabudnú, že sú krehkí a že dar, ktorý dostali, je tak veľký. Toto napätie stratí rovnováhu, ktorá je potrebná.

Apoštol Pavol, všima si František, sa nezdráha nazvať sa krehkou nádobou vo vzťahu k daru, ktorý dostal. „A čo my,“ pýtal sa Svätý Otec, „pripomíname si, že sme z krehkej hlíny?“ A pokračoval: „Pokušenie spočíva v tom, že nádobu začneme zdobiť a skrásťovať“, a tým „začneme klamať sami seba“ a veriť, že patríme „do lepšej kategórie“. Podobá sa to príhovode o Jakubovi a Jánovi, ktorá sa dnes čítala z evanjelia. Matka týchto apoštolov v nej žiada Ježiša, aby ich posadil po pravici a ľavici vo svojom kráľovstve. František to komentoval slovami: „Podľa hli svetskej hre, ktorá zabudú, že sme z hlíny, a ktorá v nich prebudila túžbu, mať určitú prestíž a autoritu v skupine dvanástich.“

„Cirkev tým veľa trpela a trpí vždy, keď niekto, kto je povelaný k tomu, aby prijal poklad do hlinenej nádoby, začne hromadiť poklady, snaží sa meniť podstatu tejto nádoby a začne veriť, že je lepšia a že už nie je hlinenou nádobou. Hlinené nádoby sme ale až do konca. Pred tým nás nikto neochráni. Ježiš nás zachraňuje svojím spôsobom, ale nie na ľudský spôsob, teda prestížou, vnútorným zdaním a zaujímaním vážených postov. Tu vzniká kariérizmus, ktorý v Cirkvi spôsobí toľko zla. Ježiš hovorí, že panovníci vládnu národom, podrobujú si ich a rozkazujú im. Medzi vami tomu tak ale nemá byť. Vy ste služobníci, máte slúžiť. Hlinené nádoby a Ježišova veľkosť.“

František zároveň naznačil, že skúška, či svoju nádobu nezačíneme vylepšovať, je jednoduchá. Tou overujúcou skúškou je spôsob, akým sa svedáme. „Existuje veľa rôznych spôsobov, ako sa svedieť. Svedeš sa

tak, že len všeobecne racionalizuješ svoje previnenie? Alebo meníš svedníka, keď máš na svedomie hriech, za ktorý by si sa pred ním hanbil?“ Práve vtedy podľa Františka začíname zabúdať, že sme z krehkej viery.

„Ako teda urobiť, aby si si bol vedomý, že sme stále len z hlíny? Pýtaj sa sám seba, ako sa svedeš, a vtedy budeš vedieť, či si uvedomuješ svoju krehkosť, alebo či si začal maľovať svoju vázu (na ružovo), aby vypadala iná, než je. A ako si uvedomujem, že Ježiš je veľkým darom? Tým, že robím apoštolát, tým, že slúžim? Áno, tým všetkým, ale môže to byť zavádzajúce. Vieš sa klaňať Ježišovi (v Najsvätejšej sviatosti), alebo ho len prosíš? Ďakuješ mu, chváliš ho? Ale dospel si k adorácii? Modlitba adorácie je poznávacím znamením, že ešte veríme v to, že Ježiš je naším veľkým darom.

Na záver svojej homílie František prosil Pannu Máriu, aby v nás ochraňovala oba rozmery našej viery. Nežiadal, aby „premenila našu hlinu na kov“, ale aby sme vedeli, že sme hlíny, až do konca, a spolu s tým, aby vyprosila „milosť klaňať sa Ježišovi“.

Symbolické kľúče od mesta Ria de Janeiro

Okolo deviatej hodiny sa pápež vydal na mestský magistrát, vzdialený približne deväť kilometrov od miesta prechodného bydliska, kde mu primátor Ria de Janeiro odovzdal symbolické kľúče od mesta.

V sídle magistrátu Františka privítal Eduardo Paes, primátor Ria. Spolu s prítomnými olympionikmi a paraolympionikmi odovzdal pápežovi darček v podobe trička brazílskej výpravy na 31. olympijských hrách, ktoré sa uskutočnia v roku 2016 na ich domácej pôde. Pápež prítomných športovcov osobne pozdravil, s každým si podal ruku, vymenil pár slov a zažartoval. Spolu s niekoľkými predstaviteľmi mesta, vrátane primátora, potom vystúpil na balkón paláca, kde sa ceremónia odovzdávania kľúčov odohrala. Požehnal tiež olympijské vlajky, ako aj ľudí, ktorí sa zhromaždili na priestransve pred palácom. Zamával im a niekoľkými slovami sa im prihovoral: „Práve sme požehnali vlajky a náboženské obrazy. Dobrý deň vám všetkým! Veľmi pekne ďakujem za vašu prítomnosť tu v tejto chvíli. Teraz by som chcel zo srdca udeliť požehnanie vám všetkým, vašim rodinám, vašim priateľom, štvrtiam, všetkým.“

Šport bol aj témou krátkeho posolstvo pápeža Františka v deň, keď v Riu de Janeiro požehnal olympijské vlajky pre budúcu olympiádu v roku 2016: „Nech je šport vždy prostriedkom vzájomnej výmeny a rastu, a nikdy nie násilia a nenávisťi.“ Takto zneje tweet Františka zo štvrtka. František tak upozornil na étos, bez ktorého sa šport v žiadnom prípade nezaobíde. Aj sociálne nepokoje, ktoré v súčasnosti trápia Brazíliu, súvisia do istej miery so športom, ktorý je významnou zložkou spoločenského života krajiny. Vládou presadzované zmeny systému vyberania vstupného na verejných štadiónoch sa totiž prejavili v zrušení lacných sektorov pre chudobných, čím mnohých prakticky obrali o možnosť účasti na futbalových zápasoch.

Chudobná štvrť v Riu de Janeiro – favela Varginha

Svätý Otec chcel počas svojej apoštolskej cesty v Brazílii zaklopať na každé dvere. Aj na tie, za ktorými sa nachádza chudoba, trápenie, problémy so zákonom. Vedený týmto svojim úmyslom tak prekročil prah chudobnej štvrte v Riu de Janeiro – favely Varginha. Zvítal sa s očakávajúcimi obyvateľmi štvrte, do ktorej ľudia zvonku vstupujú len s veľkými obavami. Za daždivého počasia ho v mene celej komunity privítal duchovný správca farnosti, biskupský vikár a predstavená Misiónárka lásky.

Maličký kostolík splyvajúci s provizórnymi budovami, niektorými pozliepanými z plechu, sa stal prvou zastávkou počas jeho návštevy vo favele. Vstúpil doň za spevu a radostných pokrikov veriacich. Kostol nesie meno sv. Hieronyma Emilianiho, ktorého Pius XI. vyhlásil za „patrona sirôt a opustených mladých“. Vybudovaný bol za pomoci miestnych pátrov somaskov a sestier Misiónárov lásky. Pápež František sa v jeho priestoroch, napriek hluku prichádzajúcemu zvonku, zahlbil do modlitby. Za účasti niekoľkých členov farského spoločenstva potom požehnal nový oltár. Farnosť mu z vďačnosti a ako spomienku na návštevu odovzdala svoj dar: erb pápeža Františka, ktorý z odpadových materiálov vlastnoručne vyrobili obyvatelia favely.

Pri východe z kostola sa Svätý Otec prihovoral skupine malých detí. Drobnými gestami im naznačil, aby sa za neho modlili a udelil im svoje požehnanie. Jeho kroky potom smerovali na miestne futbalové ihrisko s kapacitou 200-tisíc ľudí, ktoré už odchovalo niekoľkých známych brazílskych futbalistov. Cestu, ktorú pápež František prešiel pešo, lemovali tisíce veriacich. So slzami v očiach mu podávali ruky, odovzdávali skromné darčeky, ako trička či vlastnoručne vyrobené predmety. Veľká bola aj radosť na strane pápeža, ktorý ich objímal, prihovárať sa im a utešoval. Zastavil sa tiež v domácnosti jednej z miestnych rodín. Po krátkej návšteve opäť pokračoval v ceste na ihrisko. Ľudia ho tam vítali v pršiplášťoch a s dáždňikmi v rukách, spievali nábožné piesne a radostne pokrikovali: Víťaz František!

Na tribúne ihriska, odkiaľ mal zaznieť prejav Svätého Otca, sa mu najprv prihovoral manželský pár. Slová, ktoré mu adresoval, boli slovami prijatia zo strany celej chudobnej komunity. Manžel v úvode pápeža poprosil o to, aby mohol porušiť protokol, a namiesto oslovenia „Vaša svätosť“, ho nazývať otcom – otcom Františkom. So súhlasným úsmevom Svätého Otca potom pokračoval: „Tvoj životný príbeh je poznačený vychádzaním v ústrety marginalizovaným, nešťastným, tým, na ktorých spoločnosť a verejná moc zabúda. Ďakujeme za tvoju prítomnosť!“ V krátkosti tiež opísal dejiny favely Varginha, ktoré sa začali písať v roku 1940. Ako povedal, jej obyvatelia budujú svoje domovy v pote a v slzách, ale tiež v jednote s Bohom a jeho požehnaním.

„Náš milovaný otec“, aj takto oslovoval pápeža Františka mladý Brazílčan, ktorý pripomenul nielen

smutnú realitu v tejto štvrti, ale aj túžbu jej obyvateľov po zmene. Ako povedal, zabudnutá favela, ktorá doteraz zapíňala správy v čiernej kronike novín, sa zrazu stala centrom pozornosti zo strany medzinárodných médií. Svätému Otcovi sa preto prihovoral aj takto: „Možno až teraz, Otče, je možné nájsť odpoveď na to, prečo sa tejto komunite dostala možnosť prijať vašu návštevu. Pretože sme malí, chudobní, zabudnutí, no aj dokonca pred potleskom a reflektormi ostávame verní Bohu, prostí, pokorní, zjednotení.“

V závere vyjadril manželský pár s úsmevom na tvári nádej, že nejde o poslednú návštevu pápeža Františka v tejto komunite. Svätý Otec páru udelil svoje požehnanie a nechal sa s nimi na pamiatku vyfotiť. Potom nasledoval jeho príhovor:

„Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Je krásne môcť byť tu s vami! Od začiatku plánovania návštevy v Brazílii bolo mojou túžbou môcť navštíviť v tejto krajine každú štvrť. Tak rád by som zaklopal na každé jednej dvere, zaželel „Dobrý deň!“, požiadal o pohár osviežujúcej vody, dal si „kávičku“, porozprával sa ako s blízkymi priateľmi, načúval srdcu každého jedného človeka, rodičov, detí, starých rodičov... No Brazília je tak nesmierne veľká! Nie je možné zaklopať na každé dvere! Preto som sa rozhodol prísť sem a navštíviť vašu štvrť, ktorá dnes zastupuje všetky štvrte Brazílie. Aké je to krásne byť prijatý s láskou, s veľkodušnosťou, s radosťou! Stačí sa len pozrieť, ako ste vyzdobili vaše ulice; je to tiež prejav náklonnosti, prameniacy z vášho srdca, zo srdca Brazíľčanov, ktorí oslavujú! Veľmi ďakujem každému z vás za nádherné prijatie! Ďakujem Mons. Oranimu Tempestovi a manželom Ranglerovi a Joane za ich srdečné slová.

1. Od prvého momentu ako som sa len dotkol brazílskej zeme a tiež tu uprostred nás, cítim sa byť prijatý. Je dôležité vedieť prijať človeka. Je to omnoho krajšie než akákoľvek okrasa či dekorácia. Hovorím to preto, lebo keď sme veľkodušní v prijímaní druhého človeka a vieme sa s ním o niečo podeliť – o trochu jedla, o miesto v našom dome, o náš čas –, nielenže nezostaneme ochudobnení, ale sami sa tým obohacujeme. Veľmi dobre viem, že ak je niekto hladný a zaklope na vaše dvere, vy vždy nájdete spôsob, ako sa s jedlom podeliť. Ako hovorí príslovie, vždy sa dá „doliať trocha vody do fazule“! A vy to robíte s láskou, čím ukazujete, že pravé bohatstvo nespočíva vo veciach, ale v srdci!

A brazílsky ľud, zvlášť tí najjednoduchší ľudia, môžu dať svetu cennú lekciu solidárnosti – slovo tak často pozabudnuté alebo zamlčované, pretože sa ťažko počúva. Chcel by som apelovať na tých, ktorí majú väčšie možnosti, na verejné autority a na všetkých ľudí dobrej vôle, angažujúcich sa v oblasti spoločenskej spravodlivosti: neúnavne pracujte v záujme spravodlivejšieho a solidárnejšieho sveta! Nikto nemôže zostať ľahostajný voči nerovnostiam, ktoré stále existujú vo svete! Kiež by každý, podľa vlastných možností a vlastnej zodpovednosti, dokázal ponúknuť svoj príspevok, aby sa urobil koniec

tol'kým nespravodlivostiam. Nie kultúra egoizmu a individualizmu, často ovládajúca našu spoločnosť, nie tá buduje a robí svet obývatel'nejším, ale kultúra solidárnosti; kultúra, ktorá nevidí v druhom človeku súpera alebo len číslo, ale brata. A my všetci sme bratia.

Chcem vysloviť podporu úsiliu, ktoré brazílska spoločnosť vynakladá v záujme sceliť všetky časti svojho tela, aj tie najviac trpiace a núdzne, prostredníctvom boja proti hladu a chudobe. Nijaké úsilie o nastolenie pokoja nebude mať dlhé trvanie a nebude ani harmónie či šťastia v takej spoločnosti, ktorá ignoruje, vysúva na okraj a zanecháva na periférii niektorú svoju časť. Takáto spoločnosť jednoducho ochudobňuje samu seba, ba stráca čosi, čo je pre ňu podstatné. Vždy pamätajme: len ak sme schopní sa podeliť, len vtedy sa skutočne stávame bohatšími. Všetko, s čím sa podelíme, sa znásobuje! Mieru veľkosti nejakej spoločnosti určuje to, akým spôsobom zaobchádza s tým najnúdznejším, ktorý nemá nič okrem svojej chudoby!

2. Chcel by som vám tiež povedať, že Cirkev, „advokátka spravodlivosti a obhajkyňa chudobných proti netolerovateľným sociálnym a ekonomickým nerovnostiam, ktoré kričia do neba“ (Dokument z Aparecidy, 395), túži ponúknuť svoju spoluprácu každej iniciatíve, ktorá môže znamenať pravý rozvoj každého človeka a celého človeka. Drahí priatelia, je určite nevyhnutné poskytnúť chlieb hladnému. Je to akt spravodlivosti. No jestvuje i hlad, ktorý je hlbší, hlad po šťastí, ktorý dokáže utíšiť iba Boh. Nemožno hovoriť o skutočnom napomáhaní spoločného dobra, ani o pravom rozvoji človeka tam, keď sa ignorujú základné piliere, na ktorých spočíva krajina, jej nemateriálne dobré: život, ktorý je Božím darom, hodnotou, ktorú treba ochraňovať a vždy presadzovať; rodina, základ spolunažívania a prostriedok proti spoločenskému rozvratu; integrálne vzdelávanie, ktoré sa neobmedzuje len na jednoduchý prenos informácií, zameraný na zisk; zdravie, ktoré sa má usilovať o celkové blaho osoby, vrátane duchovného rozmeru, podstatného pre duševnú rovnováhu človeka a pre zdravé spolunažívanie; bezpečie, v tom presvedčení, že nad násilím možno zvíťaziť iba ak sa začne od premeny ľudského srdca.

3. Ešte by som chcel povedať poslednú vec. Tu, ako v celej Brazílii, je mnoho mladých ľudí. Vy, drahá mládež, ste zvlášť citliví na bezprávie, no často ste znechutení z faktov, ktoré svedčia o korupcii, z ľudí, ktorí miesto toho, aby sa snažili o spoločné dobro, hľadajú len svoje vlastné záujmy. Tiež vám a všetkým opakujem: nedajte sa nikdy odradiť, nestrácajte dôveru, nedovoľte, aby nádej zhasla. Realita sa môže zmeniť, človek sa môže zmeniť. Snažte sa vy ako prví prinášať dobro, neprivýkajte si na zlo, ale na jeho premáhanie. Cirkev vás sprevádza, prinášajúc vám vzácne dobro viery, Ježiša Krista, ktorý „prišiel, aby mali život a aby ho mali hojnejšie“ (Jn 10,10).

Dnes všetkým vám, osobitne obyvateľom tejto štvrte Varginha, hovorím: Nie ste sami, Cirkev je s vami.

Pápež je s vami! Každého z vás nesiem vo svojom srdci, spolu s úmyslami, ktoré máte hlboko v duši: poďakovania za radosti, prosby o pomoc v ťažkostiach, túžbu po úteche v momentoch bolesti a trápenia. Všetko zverujem do príhovoru Našej Panej z Aparecidy, Matky všetkých chudobných Brazílie, a s veľkou láskou vám udeľujem moje požehnanie.“

Stretnutie s mladými z Argentíny

Po návšteve Varginhy sa František vydal do Katedrály v Rio de Janeiro, kde sa stretol s mladými krajanmi, ktorých z Argentíny prišlo asi 50-tisíc. Svätý Otec sa k nim krátko prihovril v rodnej španielčine.

„Ďakujem! Ďakujem, že ste dnes tu, ďakujem, že ste prišli. Ďakujem všetkým vo vnútri katedrály a 30-tisíc d'alsích, čo sú vonku na daždi. Zdravím ich odtiaľ a ďakujem za gesto, ktorým ste prejavili vašu blízkosť, za účasť na Svetových dňoch mládeže. Spýtal som sa doktora Gasbarriho, ktorý je organizátorom pápežských ciest, či by bolo možné stretnúť sa s Argentínčanmi, a on na pápežove prianie tento spoločný moment zariadil.“

Nasledovala modlitba požehnanie a Zdravas Mária. V samotnom závere potom František dodal:

„Mnohokrát ďakujem. Ešte sa v týchto dňoch uvidíme. Nech vás Boh žehná. A modlite sa za mňa!“

Slávnostné privítanie účastníkov SDM

Ďalšia časť programu bola na pláži Copacabana, kde prebehlo slávnostné privítanie účastníkov SDM. Prijatie bolo vrele, mnohí netajili svoje dojatie. Pápež František zdravil účastníkov z bieleho džípu, ktorým na začiatku prešiel asi štvorkilometrový úsek pobrežnej promenády, kde bolo zhromaždených viac než milión ľudí. Zástupy dlho čakajúcich mladých ľudí neznechutil ani prenikavý chlad a dážď. Pápež často zastavoval auto, aby sa priblížil - zvlášť k deťom. Prijímal tiež rôzne darčeky. Okrem iného vypil i tradičný latinsko-americký nápoj maté, ktorý mu pre zahriatie podal niekto zo zástupcu v typickom hrnčeku s brčkom.

Keď po dlhotrvajúcom príjazde nakoniec vystúpil na pódium, vyvolalo to obrovské nadšenie, a táto atmosféra vydržala až do konca celého uvítacieho ceremoniálu, ktorý sa skladal vzhľadom na medzinárodné publikum z hudobno-pantomimického vystúpenia, ktoré priblížilo

dejiny Brazílie, a z bohoslužby slova. Svätý Otec si vzal slovo v oboch častiach programu. V samotnom začiatku boli najskôr prinesené v sprievode 175 vlajok všetkých účastníkov SDM. Nechýbala slovenská.

Za tónov piesní z večerného podujatia pod názvom Rio de Fé (Rio viery), pápeža privítal Mons. Orani João Tempesta, arcibiskup Ria de Janeiro. „My sme pápežova mládež,“ volali nadšení mladí, keď Svätý Otec vystúpil na pódium. Mons. Tempesta sa pápežovi Františkovi poďakoval za jeho prítomnosť: „Svätý Otec (...) z celého srdca vás pozdravujeme! Ďakujeme, že ste prijali toto pozvanie!“ Latinskoamerická hudba, hra farieb, chytľavé tanečné variácie. Takto skupina 150 mladých predstavila každodenný život v Riu de Janeiro. Na plátne v pozadí nechýbali zábery najznámejších miest Ria, ale aj ohňostrojov, ktoré sa konajú na známej pláži. Mladí chceli vystúpením ukázať svoju snahu skliť každodenný život v súčasnosti so životom kresťana nasledujúceho cestu, ktorú mu pripravil Kristus.

Potom nasledoval príhovor pápeža Františka.

Drahí mladí, dobrý večer!

V prvom rade vám chcem poďakovať za svedectvo viery, ktoré dávate svetu. Hovorí sa, že „Cariocas“ (obyvatelia oblasti Ria de Janeiro - pozn. prekl.) nemajú radi chlad a dážď. Vy však ukazujete, že vaša viera je silnejšia než chlad a dážď. Blahoželám vám, máte ozajstné zásluhy.

Vidím vo vás krásu mladej Kristovej tváre a moje srdce je naplnené radosťou! Spomínam si na prvé Svetové dni mládeže na medzinárodnej úrovni. Slávili sa v roku 1987 v Argentíne, v mojom meste Buenos Aires. V pamäti si živo uchovávam slová blahoslaveného Jána Pavla II. mladým: „Vkladám do vás veľkú nádej! Mojim priáním je hlavne to, aby ste si obnovili vašu vernosť Ježišovi Kristovi a jeho vykupiteľskému krížu“ (Príhovor mladým z 11. apríla 1987).

Prv než budem pokračovať, chcem pripomenúť tragické nešťastie vo Francúzskej Guayane, ktoré zasiahlo mladých pri ceste na toto stretnutie. Zahynula tam mladá Sophie Morinière a ďalší mladí boli zranení. Pozývam vás k chvíli ticha a modlitby k Bohu, nášmu Otcovi, za Sophie, za zranených a za ich rodiny.

Tento rok sa Svetové dni mládeže vracajú po druhý raz do Latinskej Ameriky. A vy, mladí, ste vo veľkom počte odpovedali na pozvanie pápeža Benedikta XVI., ktorý vás zavolať na ich slávenie. Ďakujeme mu za to z celého srdca! Jemu, ktorý nás tu dnes zhromaždil, posielame pozdrav a mocný aplauz. Viete, že pred cestou do Brazílie som sa s ním rozprával a poprosil som ho, aby ma sprevádzal na ceste modlitbou, a povedal mi: budem vás sprevádzať modlitbou a budem pri televízore. Takže teraz nás sleduje.

Sledujem pohľadom celý tento veľký zástup. Je vás tu toľko! Pochádzate zo všetkých kontinentov! Často ste si vzdialení nielen geograficky, ale aj existenciálne,

kultúrne, sociálne, ľudsky. Ale dnes ste tu, lepšie povedané sme tu spoločne, zjednotení, aby sme sa delili s vierou a s radosťou zo stretnutia s Kristom, z toho, že sme jeho učeníkmi. Tento týždeň sa Rio stáva centrom Cirkvi, jej srdcom, živým a mladým, pretože ste veľkodušne a s odvahou odpovedali na Ježišovo pozvanie, aby ste zostali s ním, aby ste boli jeho priateľmi.

Vlak týchto Svetových dní mládeže prišiel z ďaleka a prešiel naprieč celou Brazíliou sledujúc jednotlivé etapy projektu „Bota fé - Pridaj vieru“. Dnes dorazil do Ria de Janeiro. Z Corcovada nás objíma a požehnáva Kristus Vykupiteľ. Keď pozerám na toto more, pláž a na všetkých vás, prichádza mi na myseľ ten moment, keď Ježiš povolal prvých apoštolov na brehu Tiberiadského jazera, aby ho nasledovali. Dnes nám Ježiš kladie otázku: Budeš chcieť byť mojim učeníkom? Budeš chcieť byť mojim priateľom? Budeš chcieť byť svedkom môjho evanjelia?

Uprostred Roku viery nás tieto otázky pozývajú obnoviť náš kresťanský záväzok. Vaše rodiny a miestne spoločenstvá vám odovzdali veľký dar viery. Kristus vo vás rástol. Dnes chce prísť sem, aby vás upevnil v tejto viere, viere v živého Krista, ktorý prebýva vo vás. Ale ja som sem tiež prišiel, aby som sa upevnil entuziazmom vašej viery. Viete, že v živote biskupa je množstvo problémov, ktoré treba riešiť. A týmito problémami a

ťažkosťami môže viera biskupa zosmutnieť. Aké nepekné: smutný biskup. Aké nepekné, keď je to tak. Aby moja viera nebola smutnou, prišiel som sem, aby som sa nakazil vašim nadšením.

Všetkých vás úprimne zdravím. Vás, ktorí ste sa sem zišli z piatich kontinentov a prostredníctvom vás aj všetkých mladých sveta, osobitne tých, ktorí chceli, ale nemohli prísť do Ria de Janeiro. Tým, ktorí sú s nami spojení prostredníctvom rozhlasu, cez televíziu a internet, všetkým vám hovorím: Vitajte na tomto veľkom sviatku viery! V rôznych častiach sveta sa v tejto chvíli zhromaždilo množstvo mladých, aby spoločne s nami prežívali tento moment. Cíťme sa vzájomne zjednotení v radošti, priateľstve a vo viere. A buďte si istí, že moje srdce vás všetkých objíma s rovnakou láskou. Pretože to najdôležitejšie dnes je toto vaše stretnutie a stretnutie všetkých mladých, ktorí nás sledujú cez médiá. Kristus Vykupiteľ nás z vrchu Corcovado víta a objíma v tomto nádhernom meste, v Riu!

Chcem pozdraviť predsedu Pápežskej rady pre laikov, drahého a neúnavného kardinála Stanisława Rylka a všetkých jeho spolupracovníkov. Ďakujem Mons. Oranimu Joaovi Tempestovi, arcibiskupovi São Sebastião do Rio de Janeiro, za prejavenú srdečnosť, s akou ma privítal, a chcem na tomto mieste povedať, že obyvatelia Ria – „Cariocas“ – vedia človeka privítať - a za veľkú prácu na realizácii týchto Svetových dní mládeže, spoločne s jeho pomocnými biskupmi a ďalšími diecézami tejto obrovskej Brazílie. Chcem sa poďakovať všetkým národným, štátnym a miestnym predstaviteľom, ako aj všetkým ostatným, ktorí sa podieľali na tom, aby sa táto

jedinečná chvíľa slávenia jednoty, viery a bratstva stala realitou. Ďakujem bratom biskupom, kňazom, seminaristom, zasväteným osobám a laickým veriacim, ktorí sprevádzajú mladých z rôznych častí našej planéty na ich púti k Ježišovi. Všetkým a každému osobitne patrí moje vrúcne objatie v Ježišovi a s Ježišom.

Vitajte na 28. svetových dňoch mládeže v tomto nádhernom meste Rio de Janeiro!

V druhej časti, bohoslužbe slova, pri ktorej sa čítalo Evanjelium sv. Lukáša o premenení na hore Tábor. Svätý Otec sa mladým pútnikom znova prihovril:

„Mladí priatelia,

„Dobre je nám tu!“ - zvolal Peter potom, ako videl Pána Ježiša premeneného, zaodetého do slávy. Môžeme aj my zopakovať tieto slová? Ja si myslím, že áno, pretože pre všetkých nás je dnes nádherné byť tu okolo Ježiša! Je to on, kto nás prijíma a je prítomný uprostred nás, tu v Riu. A v evanjeliu sme počuli aj slová Otca: „Toto je môj vyvolený Syn, počúvajte ho!“ (Lk 9,35). Ak na jednej strane je to Ježiš, ktorý nás prijíma, na druhej strane aj my chceme prijať jeho, započúvať sa do jeho slova, pretože práve prijatím Ježiša Krista, ktorý je Vteleným Slovom, nás Duch Svätý premieňa, osvecuje cestu budúcnosti a dáva v nás vyrásť krídlam nádeje, aby sme kráčali s radosťou (por. Lumen fidei, 7).

Ale čo môžeme urobiť? Pridať vieru. (Z portugalského sloganu „Bote fê“: pridaj/dodaj/doplň/dolej vieru - pozn. prekl.) Kríž Svetových dní mládeže putoval s touto výzvou naprieč celou Brazíliou. Pridaj vieru: čo to znamená? Keď sa pripravuje dobré jedlo a vidíš, že chýba soľ, vtedy do neho pridáš soľ; chýba olej, tak pridáš olej... „Pridať“, teda vložiť, dodať. Tak je to aj v našom živote, drahí mladí. Ak chceme, aby mal skutočne zmysel a naplnenie, ako po tom vy sami túžite a zaslúžite si to, každému a každej z vás hovorím: Pridaj vieru, a tvoj život bude mať novú chuť, život bude mať kompas, ktorý ukazuje smer. Pridaj nádej a každý tvoj deň bude osvetlený a tvoj horizont nebude viac temný, ale žiarivý. Pridaj lásku a tvoja existencia bude ako dom postavený na skale, tvoja cesta bude radostná, pretože stretnieš mnohých priateľov, ktorí kráčajú s tebou. Všetci spolu: Pridaj vieru, pridaj nádej, pridaj lásku!

Ale kto nám toto môže dať? V evanjeliu počujeme odpoveď: Kristus. „Toto je môj vyvolený Syn, počúvajte ho!“ Ježiš je ten, ktorý nám prináša Boha a ktorý nás privádza k Bohu. S ním sa náš život premieňa, obnovuje a tak môžeme pozeráť na realitu novými očami, z pohľadu Ježiša, jeho vlastnými očami (por. Lumen fidei, 18). Preto vám dnes hovorím, každému jednému z vás: Vlož Krista do svojho života a nájdeš priateľa, na ktorého sa budeš môcť vždy spoľahnúť. Pridaj Krista a uvidíš rásť krídla nádeje, aby s radosťou kráčať cestou budúcnosti. Pridaj Krista a tvoj život bude plný jeho lásky, bude to plodný život. Pretože my všetci chceme mať plodný život. Taký život, ktorý dá život druhým.

Dnes bude dobre, keď sa sami seba úprimne opýtame vo svojom srdci: V koho vkladáme našu vieru? Do nás samých, do vecí, alebo v Ježiša? Všetci máme mnohokrát pokušenie stavať sa do stredu, považovať sa za stredobod vesmíru, že si budujeme svoj život sami, alebo že vlastníctvo, peniaze a moc sú tým, čo robí život šťastným. No všetci vieme, že to tak nie je. Vlastníctvo, peniaze, moc, môžu ponúknuť chvíľku opojenia, ilúziu šťastia, ale nakoniec práve oni nás ovládnu a tlačia nás k potrebe mať stále viac, aby sme sa nikdy nenasýtili. Skončíme ako vykŕmení, ale nie nasýtení a je veľmi smutné vidieť mládež vykŕmenú, a pritom slabú. Mládež musí byť silná, sýtiť sa zo svojej viery a nevykrmovať sa inými vecami. Pridávaj Krista do svojho života, spoľahaj sa na neho a nikdy nebudeš sklamaný! Vidíte drahí priatelia, viera uskutočňuje v našom živote revolúciu, ktorú môžeme nazvať kopernikovskou. Dáva nás von zo stredobodu a kladie do stredobodu Boha. Viera nás ponára do jeho lásky, ktorá nám dáva istotu, silu, nádej. Navonok sa zdanlivo nič nemení, ale v našom najhlbšom vnútri sa mení všetko. Keď v našom srdci prebýva Boh, je v ňom pokoj, nežnosť, láskavosť, odvaha, vyrovnanosť a radosť, ktoré sú ovocím Ducha Svätého (por. Gal 5,22), a náš život sa premieňa, náš spôsob myslenia a konania sa obnovuje, stáva sa Ježišovým, Božím spôsobom myslenia a konania. Drahí priatelia, viera je revolučná. A ja sa vás dnes pýtam: Si pripravený, si pripravená vstúpiť do tejto vlny revolúcie viery? Len ak do nej vstúpiš, bude mať tvoj život zmysel, a tak sa stane plodným.

Drahý mladý, chlapec, dievča: Pridaj Krista do tvojho života. On ťa v týchto dňoch očakáva. Počúvaj ho pozorne a jeho prítomnosť naplní tvoje srdce nadšením. Pridaj Krista, on ťa prijíma vo sviatosti odpustenia, svojím milosrdenstvom uzdravuje všetky rany hriechu. Neboj sa prosiť ho o odpustenie. On nám vo svojej veľkej láske neúnavne odpúšťa, ako otec, ktorý nás miluje. Boh je číre milosrdenstvo! Pridaj Krista, on na teba čaká aj v Eucharistii, sviatosti jeho prítomnosti, jeho obety lásky a čaká na teba aj v ľudskom bohatstve toľkých mladých, ktorí ťa obohacujú svojim priateľstvom, povzbudzujú ťa svojím svedectvom viery, učia ťa jazyku lásky, dobroty a služby. Aj ty, drahý mladý, môžeš byť radostným svedkom jeho lásky, odvážnym svedkom jeho evanjelia, aby si tak priniesol do tohto nášho sveta trochu svetla. Nechajte sa milovať Ježišom, je to priateľ, ktorý nesklame.

„Dobre je nám tu“, keď do nášho života vkladáme Krista, vieru, nádej a lásku, ktoré nám on dáva. Drahí priatelia, pri tejto slávnosti sme privítali sochu Našej Panej z Aparecidy. Sme s Máriou, prosme ju, aby nás učila nasledovať Ježiša. Aby nás naučila byť učeníkmi a misionármi. Tak ako ona, chceme povedať Bohu „áno“. Prosme jej materské srdce, nech sa za nás prihovára, aby naše srdcia boli otvorené pre Ježišovu lásku. Ježiš nás očakáva a počíta s nami! Amen.“

Na záver sa spoločne s mladými pomodlil modlitbu Otče náš a udelil im svoje apoštolské požehnanie.

Svätá omša so spolubratmi z komunity SJ

Piatkový program Svätého Otca začal o pol ôsmej miestneho času súkromnou svätou omšou v rezidencii Sumaré. František na ňu pozval svojich spolubratov z komunity Spoločnosti Ježišovej v Riu.

Svätá omša sa niesla v znamení postáv sv. Joachima a Anny, ktorých si dnes Cirkev v liturgii pripomína. Jadrom jeho homílie bolo povzbudenie k vd'ačnosti za prarodičov a všetkých starých ľudí a prosba o to, vedieť starnúť s múdrosťou. Svätý Otec hovoril o schopnosti považovať sa za článok v rade, ktorým sú tvorené dejiny. Táto rada začala pred nami a bude pokračovať po nás, v potomkoch a vnukoch. Túto schopnosť podľa pápeža iste mali sv. Joachim a Anna, prarodičia Pána Ježiša, pretože dokázali prijať úlohu, byť článkami reťazu dejín spásy. Zaslúbenie spásy v Kristovi pritom zahliadli len z d'aleka, ako rodičia Panny Márie, svoju úlohu s pokorou dokázali prijať. Je to postoj, ktorý z určitého pohľadu môžeme objaviť u všetkých prarodičov:

„Dedom a babičkám je spoločné, že vždy, keď vidia vnúčatá, vsadia na ich život a na ich budúcnosť, a prajú im to najlepšie. Bude dobré, keď dnes budeme myslieť na našich prarodičov, na všetko dobro, ktoré od nás chcú, keď sme sa narodili, a na múdrosť, ktorú nám odovzdali, pretože prarodičia sú tými, ktorí majú odovzdávať múdrosť, je to tak? Zanechávajú nám ju ako dedičstvo. Proste Pána, aby požehnal našim dedom a babičkám: oni boli články nášho života.“

Svätý Otec potom vo svojej homílii naliehavo prosil Krista, aby žehnal tejto schopnosti odovzdávať zrel životnú skúsenosť tým, ktorí prichádzajú po nás. V tomto zmysle sa tiež obrátil k prítomným spolubratom z jezuitského rádu: „Nech nám tiež Pán daruje milosť zostarnúť s múdrosťou, zostarnúť s úctou, aby sme mohli byť skutočnými prarodičmi a zasvätenými osobami, ktoré sprevádza duchovná zrelosť.“

„Odovzdávať múdrosť. Nech sa staneme dobrým vínom, ktoré keď starne, tak rastie jeho kvalita, je lepšie. Zlé víno sa (stárnutím) stáva kyslé. Nech sme ale ako dobré víno. Nech stárneme s múdrosťou, aby sme mohli múdrosť odovzdávať. A tiež prosíme o milosť, aby sme nezačali veriť tomu, že dejiny sa končia s nami, pretože sa s nami ani nezačali. Dejiny idú ďalej. A nech nám daruje tiež trochu pokory, aby sme i my boli články reťaze a dokázali v to veriť.“

Prepoludním sa Petrov nástupca vybral do parku Quinta da Boa Vista. Tento pozemok bol pôvodne v 16. a 17. storočí jezuitským majetkom; po vypovedaní rádu z Brazílie sa vystriedali ďalší vlastníci, až sa stal mestským parkom. Na jeho území sa dnes rozkladá zoológická záhrada a Národné prírodovedecké múzeum, ktoré spravuje Federálna univerzita v Riu. Ide vôbec o prvú vedeckú inštitúciu v krajine patriacu pod hlavné Múzeum prírodných a antropologických dejín celej Latinskej Ameriky. Mestský park sa v týchto dňoch stal čiastočne „parkom zmierenia“ vďaka množstvu rozmiestnených

spovedníc. František chcel pokračovať v stopách Benedikta XVI., ktorí pri poslednom stretnutí mládeže v Madride po prvýkrát v rámci Svetových dní mládeže udelil niekoľkým mladým ľuďom sviatosť zmierenia. František v parku vypovedal päť zástupcov mládeže - troch chlapcov a dve dievčatá - v troch jazykoch - taliančine, španielčine a portugalčine.

Arcibiskupstvo v Riu - Palác sv. Joachima

Ďalšou piatkovou zastávkou Svätého Otca bolo arcibiskupstvo v Riu. Palác sv. Joachima bol postavený v roku 1918 ako rezidencia prvého riodejaneirského arcibiskupa, kardinála Joaquim Arcoverdeho Cavalcantiho de Albuquerqueho a nesie meno jeho patróna. V budove arcibiskupstva sa stretol s piatimi mladými väzňami s ich doprovodom. Ešte ako kardinál pravidelne navštevoval väznice v Argentíne, kde slúžil aj sväte omše. Táto snaha duchovne povzbudiť ľudí za mrežami mu ostala aj ako pápežovi. Táto časť pápežovho programu sa odohrala na jeho vlastne pranie a bez prítomnosti informačných prostriedkov, povedal hovorca Svätej stolice P. Federico Lombardi

V tejto súvislosti tiež uviedol, že pápež František udržiava pravidelný kontakt so skupinou väzňov v Buenos Aires, s ktorými sa približne raz za dva týždne spojí telefonicky. Tieto skutočnosti nám spätne dávajú lepšie porozumieť aj jeho prekvapivej návšteve v rímskej väznici Casal del Marmo. V tomto zariadení pre mladistvých slávil 28. marca 2013, len týždeň po začiatku pontifikátu, svätú omšu Zeleného štvrtku. Porušil tak tradíciu slávania omše na pamiatku Pánovej večere v Lateránskej bazilike, avšak gesto pápeža Františka, keď umyl a pobožkal nohy dvanástim z týchto mladých, zanechalo silný dojem nielen v nich. Svätý Otec v homílii k tomu povedal: „Je to Pánov príklad!“ Prítomných povzbudil, aby si podľa tohto Pánovho príkladu pomáhali navzájom.

Svätý Otec ďalej v kaplnke arcibiskupstva pozdravil miestne rehoľníčky, a potom za slnečného počasia vystúpil na balkón rezidencie, odkiaľ preniesol príhovor pred poludňajšou modlitbou Anjel Pána.

„Drahí bratia a priatelia! Dobrý deň!

Vzdávam vďaku Božej prozreteľnosti za to, že viedla moje kroky až sem, do mesta Svätého Šebastiána na Riu de Janeiro. Z celého srdca ďakujem Mons. Oranimu a tiež vám za vrelé privítanie, ktorým ste prejavili vašu náklonnosť k Petrovmu nástupcovi. Chcel by som, aby táto moja cesta do Ria vo všetkých obnovila lásku ku Kristovi a k Cirkvi, radosť zo spojenia s ním a z príslušnosti k Cirkvi, ako aj záväzok žiť a svedčiť o viere.

Nádherným ľudovým prejavom viery je modlitba Anjel Pána. Je to jednoduchá modlitba na odriekanie v troch charakteristických momentoch dňa, ktoré určujú rytmus našej každodennej činnosti: ráno, na obed

a pri západe slnka. Je to však modlitba dôležitá, preto všetkých pozývam k tomu, aby ju prednášali spolu s modlitbou Zdravas, Mária. Pripomína nám žiarivú udalosť, ktorá zmenila dejiny: Vtelenie. Boží Syn stal človekom v Ježišovi z Nazareta.

Cirkev dnes oslavuje rodičov Panny Márie, Ježišových starých rodičov: svätých Joachima a Anny. V ich dome prišla na svet Mária, nesúc so sebou mimoriadne tajomstvo Nepoškvrneného počatia. V ich dome vyrastala sprevádzaná ich láskou a ich vierou, v ich dome sa naučila počúvať Pána a nasledovať jeho vôľu. Svätí Joachim a Anna sú súčasťou dlhej reťaze, ktorou sa odovzdávala viera a láska k Bohu v teple rodiny, až k Márii, ktorá vo svojom lone prijala Božieho Syna a darovala ho svetu, darovala ho nám. Tu vidíme vzácnu hodnotu rodiny ako privilegovaného miesta pre šírenie viery!

Keď hovoríme o rodinnom prostredí, chcel by som zdôrazniť jednu vec: dnes, počas tejto slávnosti svätých Joachima a Anny sa v Brazílii, ako aj v iných krajinách, slávi sviatok starých rodičov. Ako veľmi sú starí rodičia dôležití v živote rodiny pre odovzdávanie toho dedičstva ľudskosti a viery, ktoré je nevyhnutné pre každú spoločnosť! A aké dôležité je stretnutie a dialóg medzi generáciami, a to najmä v rámci rodiny. Dokument z Aparecidy nám to pripomína: „Deti a starší ľudia vytvárajú budúcnosť národov: deti, pretože vedú dejiny napred, starší preto, lebo odovzdávajú skúsenosti a múdrosť svojho života“ (č. 447).

Tento vzťah, tento dialóg medzi generáciami je pokladom, ktorý je treba chrániť a uchovávať! Počas týchto Dní mládeže chcú mladí veľmi srdečne pozdraviť svojich starých rodičov. Zdravíme starých rodičov... Mladí pozdravujú starých rodičov s veľkou láskou a ďakujú im za ich svedectvo múdrosti, ktoré nám nepretržite ponúkajú.

A teraz, na tomto námestí, v prilahlých uliciach, v domácnostiach, ktoré prežívajú spolu s nami túto modlitbovú chvíľu, cíťme sa ako jedna veľká rodina a obráťme sa na Máriu, aby ochraňovala naše rodiny, udržiavala krb viery a lásky, v ktorom je cítiť prítomnosť jej Syna Ježiša.“

V arcibiskupskom paláci potom Svätý Otec pozdravil Organizačný výbor SDM a desiatku najvýznamnejších sponzorov stretnutia. Nasledoval obed s arcibiskupom Ríam a 12 účastníkmi Svetových dní rôznych národností, ktorý zastupujú všetkých päť svetadielov a hostiteľskú krajinu. Každý kontinent zastupoval jeden chlapec a jedno dievča. Mladí sa o svoje dojmy zo spoločného stolovania s pápežom podelili na tlačovej konferencii.

Organizačný výbor SDM vo štvrtok rozhodol, že kvôli nepriaznivému počasiu sa sobotná vigília a nedeľná záverečná eucharistická slávnosť nebudú konať na ploche v lokalite Guaratiba. Vrcholné udalosti medzinárodného stretnutia mládeže tak bude opäť hostiť pobrežie Copacabana.

„Hustý a vytrvalý dážď, ktorý v posledných dňoch dopadá na Rio, priestranstvo pomenovaný Campus Fidei úplne podmáčal a rozbahnil. Organizátori dúfali, že pekné počasie pole vysuší, avšak márne. Terén tiež sťažoval výstavbu pódia, ktoré v štýle gotickej katedrály projektoval architekt João Uchôa. Lokalita v Guaratibe však mohla poňať viac než dva milióny mladých ľudí. Teraz sa pútnici budú musieť zместиť na 4-kilometrovú pláž Copacabana, ktorej priestor možno nebude dostačujúci. Existujú tiež ďalšie logistické problémy - v Guaratibe už bolo inštalovaných viac než 5-tisíc chemických toaliet, viac než tisíc zdrojov pitnej vody a depuračné zariadenie. Pohyb pútnikov v rámci metropoly bude musieť zaistiť mestská doprava: pobrežnú plochu bude navyše nutné ešte vybaviť veľkoplošnými obrazovkami a ozvučením. Mestská správa v Riu nie je touto zmenou sklamaná a potvrdzuje svoju pripravenosť prijať všetkých pútnikov, ktorí do mesta dorazia.“

Svätý Otec i vatikánsky organizátor boli o zmene informovaní a ihneď ju schválili, uviedol hovorca Svätej stolice. P. Lombardi zároveň dodal, že mladí ľudia nebudú po sobotnej vigílii na mestskej pláži prespávať, pretože budú mať dosť času na návrat na miesta svojho ubytovania v Riu.

Krížová cesta

V piatok večer sa pápež František opäť vrátil na pláž Copacabana. Mestské pobrežie, ktoré hostí tradičný novoročný ohňostroj a iné zábavné akcie, sa tentokrát stala dejiskom krížovej cesty. Na jej vizuálnom stvárnení sa podieľalo 280 dobrovoľníkov i profesionálnych hercov. Hudobný sprievod sa inšpiroval Beethovenovými skladbami. Autori rozjímania - dvaja brazílski kňazi so skúsenosťami v pastoračii mládeže - interpretovali Ježišovu bolestnú cestu na Kalváriu v súdobom kľúči. Každé zo 14 zastavení upozorňovalo na existencijné otázky dnešných mladých ľudí - od osamelosti či lásky k misijnému poslaniu a materstvu, od študentského života po utrpenie, telesné postihnutie a smrť.

Na centrálnom pódium bolo okrem pápeža aj takmer 1500 ľudí vrátane mnohých so zdravotným postihnutím. Celý priebeh večera bolo možné sledovať prostredníctvom veľkoplošných obrazoviek aj v iných častiach mesta. Hudobný doprovod zabezpečil symfonický orchester, v ktorom účinková aj popová hudobníci, a celkový počet interpretov 14 zastavení bude viac ako 500. Via crucis z piatka opäť sprítomnila bolestivú cestu, ktorou prešiel Ježiš v Jeruzaleme, v krásnej prírodnej scenérii Copacabany, ktorej súčasťou je bralo Arpoador či Selaronove schody. Celá pobožnosť cesta trvala asi hodinu a pätnásť minút.

Podľa slov umeleckého vedúceho scénických vyobrazení, Ulyssesa Cruza, sú scény inšpirované procesiami zo 16. storočia, avšak vyjadrujú problémy hlboko zakorenené medzi mladou generáciou: život, drogy, náboženstvo, choroby, sociálne siete a médiá a ďalšie. Konkrétnejšie každé zo zastavení bude venované téme

vzťahujúcej sa k nejakej existenciálnej otázke mladých. Napr. Mladý misionár, Mladý konvertita, Mladý z resocializačného centra, Mladá hovorkyňa všetkých matiek, Seminarista, Rehoľník, Mladý bojujúci proti potratom, Dvojica zamilovaných, Hovorca trpiacich žien, Študent na invalidnom vozíku, Mladý užívateľ sociálnej siete, Delikvent zapojený do väzenskej pastorácie, Mladý nevyliciteľne chorý, Mladík so sluchovým postihnutím, Mladí Severoameričania, Juhoameričania, Mladí Karibskej oblasti, Oceánie, Európy a Ázie.

Úvodnou modlitbou krížovú cestu otvoril Svätý Otec, potom predniesol príhovor a v závere, po modlitbe Otče náš, udelil zhromaždeným požehnanie.

Drahí mladí!

Prišli sme dnes sem, aby sme sprevádzali Ježiša na jeho ceste bolesti a lásky, na ceste kríža, ktorá je jedným zo silných momentov Svetových dní mládeže. Na konci Jubilejného roku vykúpenia blahoslavený Ján Pavol II. zveril kríž vám, mladí, slovami: «Prinášajte ho do sveta ako znak Ježišovej lásky k ľudstvu a ohlasujete všetkým, že len v Kristovi, ktorý zomrel a vstal zmŕtvych, je spása a vykúpenie» (Slová mladým, 22. apríla 1984).

Odvtedy tento kríž putoval po všetkých kontinentoch, prešiel narôznejšími prostrediami, aké len môžu byť dejiskom ľudského života, a zostal takmer nasiaknutý životnými situáciami mnohých mladých ľudí, ktorí naň hľadeli a ho niesli. Drahí priatelia, nikto sa nemôže dotknúť Ježišovho kríža bez toho, aby nezanechal na ňom niečo zo seba a bez toho, aby si nezobral niečo z Ježišovho kríža do svojho života. Chcel by som, aby dnes večer počas sprevádzania Pána zneli vo vašich srdciach tri otázky: Čo ste nechali na kríži vy, drahí mladí Brazílie, počas týchto dvoch rokov, keď prechádzal vašou obrovskou krajinou? A čo zanechal Ježišov kríž v každom z vás? Napokon, čomu nás učí kríž v živote?

1. Stará tradícia rímskej cirkvi hovorí, že keď apoštol Peter opúšťal mesto, aby unikol pred Nerónovým prenasledovaním, zazrel Ježiša kráčajúceho v opačnom smere a ohromený sa ho pýta: „Pane, kam ideš?“ Ježišova odpoveď bola: „Idem do Ríma, aby ma znova ukrižovali.“ V tej chvíli Peter pochopil, že musí Pána nasledovať s odvahou až do konca, ale pochopil najmä to, že na tejto ceste nikdy nebol sám; bol s ním vždy ten Ježiš, ktorý ho miloval až na smrť. Hľa, Ježiš so svojim krížom kráča po našich cestách a berie na seba naše obavy, naše problémy, naše utrpenie, dokonca aj to najvnútornejšie. Ježiš sa skrze kríž spája s mlčaním obetí násilia, ktoré už nemôžu plakať, najmä tých nevinných a bezbranných. Prostredníctvom kríža sa Ježiš spája s rodinami, ktoré sú v ťažkostiach, ktoré oplakávajú tragickú stratu svojich detí, ako v prípade 242 mladých obetí požiaru v meste Santa Maria začiatkom tohto roku. Modlíme sa za nich. V kríži sa Ježiš spája so všetkými ľuďmi, ktorí trpia hladom v tomto svete, ktorý si na druhej strane luxusne dovodí každý deň vyhodit' tony jedla. V kríži sa Ježiš spája s mnohými matkami a otcami, ktorí trpia vidiac vlastné

deti ako obeť umelých rajov ako droga. V kríži sa Ježiš spája s tými, ktorí sú prenasledovaní pre náboženstvo, názory alebo jednoducho pre farbu ich pleti. Krížom sa Ježiš spája s mnohými mladými ľuďmi, ktorí stratili dôveru v politické inštitúcie, lebo vidia egoizmus a korupciu, alebo stratili vieru v Cirkev, dokonca aj v Boha, pre nedôslednosť kresťanov a služobníkov evanjelia. Koľko musí Ježiš trpieť pre našu nedôslednosť! V Kristovom kríži je utrpenie, hriech človeka, aj náš vlastný, a on všetko prijíma s otvorenou náručou, na svoje ramená kladie naše kríže a hovorí: Odvahu! Nenesieš ho sám! Ja ho nesiem s tebou. Ja som premohol smrť a ja som prišiel, aby som ti dal nádej a život (porov. Jn 3,16).

2. Teraz môžeme odpovedať na druhú otázku: Čo zanechal kríž v tých, ktorí ho videli, v tých, ktorí sa ho dotkli? Čo zanecháva kríž v každom z nás? Pozrite: Zanecháva dobro, ktoré nám nikto nemôže dať: istotu vernej Božej lásky k nám. Lásky takej veľkej, že vstupuje do nášho hriechu a odpúšťa nám ho, vstupuje do nášho utrpenia a dáva nám silu znášať ho, vstupuje aj do smrti, aby nad ňou zvíťazila a zachránila nás. V Kristovom kríži je všetko Božou láskou, jeho nekonečným milosrdenstvom. A je to láska, na ktorú sa môžeme spoľahnúť, ktorej môžeme veriť. Milí mladí priatelia, spoľahnime sa na Ježiša, úplne sa mu zverme! (Porov. Lumen fidei, 16.) Pretože on nikdy nikoho nesklame! Iba v Kristovi, ktorý zomrel a vstal zmŕtvych, nájdeme spásu a vykúpenie. S ním nemajú posledné slovo zlo, utrpenie a smrť, pretože on nám dáva nádej a život: zmenil kríž z nástroja nenávisti, porážky, smrti, na znamenie lásky, víťazstva, triumfu a života.

Prvý názov daný Brazílii bol „Terra Santa Cruz“ (Zem Svätého Kríža). Kristov kríž bol zasadený nielen na pobrežie pred viac ako piatimi storočiami, ale aj do histórie, do srdca a životov brazílskeho ľudu, a mnohých ďalších národov. Trpiaci Kristus je nám blízky, každému, kto ide našou cestou až do konca. Neexistuje v našom živote kríž, či veľký alebo malý, ktorý by Pán nenesol s nami.

3. Ale Kristov kríž aj nabáda, aby sme sa nechali nakaziť touto láskou, učí nás teda, aby sme sa na iných stále pozerali s milosrdenstvom a láskou, najmä na trpiacich, na tých, ktorí potrebujú pomoc, ktorí čakajú nejaké slovo, gesto. Kríž nás vyzýva, aby sme vyšli zo seba samých, idúc im v ústrety a aby sme im podali ruku. Mnohé tváre sme videli na krížovej ceste, mnohé tváre sprevádzali Ježiša na ceste ku Kalvárii: Pilát, Šimon Cyrenejský, Mária, ženy... Ja sa ťa dnes pýtam: Ako kto z nich chceš byť ty? Chceš byť ako Pilát, ktorý nemal odvahu ísť proti prúdu, aby zachránil Ježišov život a umýva si ruky. Povedz: Si jedným z tých, ktorí si umývajú ruky, ktorí sa robia hlúpy a pozerajú na druhú stranu?

Alebo si ako Šimon z Cyrény, ktorý pomáha Ježišovi niesť ťažké brvno, ako Mária a ostatné ženy, ktoré sa neboja sprevádzať Ježiša až do konca, s láskou, nehou. Kým z nich chceš byť? Ako Pilát, ako Cyrenejský, ako

Mária? Ježiš sa teraz díva na teba a hovorí ti: Chceš mi pomôcť niesť kríž? Brat, sestra, so všetkou silou mladých, čo mu odpovieš?

Drahí mladí, ku Kristovmu krížu prinášajme naše radosť, naše trápenia, naše neúspechy. Nájdeme otvorené srdce, ktoré nás chápe, odpúšťa nám, miluje nás a žiada nás, aby sme túto istú lásku vnášali do nášho života, aby sme touto láskou milovali každého nášho brata a sestru.

Stretnutie zo zástupcami kňazského a rehoľného stavu

Svoj dnešný program začal Svätý Otec v katedrále

v Riu o 9:00 h tamojšieho času. Slúžil ju spolu s biskupmi, kňazmi, rehoľníkmi a seminaristami z celého sveta, ktorí sa zúčastňujú na Svetových dňoch mládeže. Táto moderná katedrála, zasvätená sv. Šebastiánovi bola postavená v rokoch 1964 - 1979, vojde do nej až 5-tisíc veriacich. Pápež František ju už navštívil pred dvomi dňami, keď sa tu stretol s mládežou zo svojej rodnej Argentíny.

Stretnutie zo zástupcami kňazského a rehoľného stavu sa konalo výslovne na prianie Svätého Otca, ako to vo svojom úvátacom príhovore povedal arcibiskup Ria de Janeiro. Mons. Orani Tempesta tiež uviedol, že na Svetové dni mládeže je prihlásených 655 biskupov, 8-tisíc kňazov, 9-tisíc rehoľníčok, 7-tisíc seminaristov a 700 diakonov. Svätá omša, ktorú dnes so Svätým Otcou slávil, bola slúžená v portugálčine, niektoré časti - ordinárium a Otčenáš - boli v latinčine. Prinášame homíliu Františka:

Milovaní bratia v Kristovi,

pri pohľade na túto katedrálu, plnú biskupov, kňazov, bohoslovcov, rehoľníkov a rehoľníčok z celého sveta, myslím na slová dnešného žalmu: „Bože, nech ťa velebia národy“ (Ž 67). Áno, sme tu, aby sme chválili Pána a potvrdili ochotu byť jeho nástrojmi, aby nielen niektoré národy chválili Boha, ale všetky. S rovnakou priamou rečou ako Pavol a Barnabáš chceme ohlasovať evanjelium našim mladým, aby sa stretli s Kristom a stali sa budovateľmi bratskejšieho sveta. V tomto zmysle chceme spolu s vami uvažovať nad tromi aspektmi nášho

povolania: povolání Bohom; povolání ohlasovať evanjelium; povolání podporovať kultúru stretnutia.

1. Povolání Bohom. Myslím si, že je dôležité vždy si oživovať túto skutočnosť, ktorú často považujeme uprostred mnohých každodenných povinností za samozrejmú: „Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás“, hovorí nám Ježiš (Jn 15,16). Znamená to vracat' sa k prameňu nášho povolania. Preto biskup, kňaz, zasvätená osoba, seminarista, nemôže byť „pobavený pamäťou“. Inak stratí podstatné prepojenie s počiatočným momentom svojej cesty. Prosme o tú milosť, vyprosujeme si to od Panny Márie, od nej, ktorá mala dobrú pamäť, prosme o milosť byť ľuďmi, ktorí si v pamäti uchovávajú toto prvé volanie. Boh nás povolal, aby sme boli s Ježišom (porov. Mk 3,14), zjednotení s ním. V skutočnosti, tento „život v Kristovi“, toto zotrvávanie v Kristovi, poznačuje všetko to, čím sme a čo robíme. A je to práve tento „život v Kristovi“, čo garantuje našu apoštolskú účinnosť, plodnosť našej služby: „Ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie bolo autentické“ (por. Jn 15,16). Nie je to kreativita, akokoľvek pastorálna by bola, nie sú to stretnutia a plánovania, čo zabezpečuje ovocie, i keď pomáhajú, a veľmi pomáhajú, ale to, čo zaisťuje ovocie, je vernosť Ježišovi, ktorý nám hovorí s nástojčivosťou: „Ostaňte vo mne a ja vo vás“ (Jn 15,4). A my dobre vieme, čo to znamená: kontemplanovať ho, klaňať sa mu a objímať ho, v našom každodennom stretnutí s ním v Eucharistii, v našom živote modlitby, v našich chvíľach adorácie, uvedomovať si jeho prítomnosť a objímať ho aj v ľudoch, čo sú v najväčšej núdzi. „Zostávať“ s Kristom neznamena izolovať sa, ale vychádzať v ústrety iným. Chceme tu pripomenúť slová blahoslavennej Matky Terezy z Kalkaty. Hovorí takto: „Máme byť veľmi hrdé na svoje povolanie, ktoré nám dáva príležitosť slúžiť Kristovi v chudobných. Práve vo „favelách“, ... v osadách chudobných treba hľadať Krista a slúžiť mu. Máme k nim prichádzať tak, ako keď kňaz prístupuje k oltáru, s radosťou“ (Mother Instructions, I, p. 80). Ježiš je Dobrý Pastier, je našim pravým pokladom. Prosím vás, nevypúšťajte ho z nášho života! Zakoreňujeme v ňom stále viac svoje srdce (porov. Lk 12,34).

2. Povolání ohlasovať evanjelium. Mnohí z vás, drahí biskupi a kňazi, ak nie všetci, ste prišli, aby ste spravádzali vašich mladých na ich Svetových dňoch. Aj oni počuli slová Ježišovho mandátu: „Choďte a získavajte učeníkov zo všetkých národov“ (porov. Mt, 28,19). Naše úsilie pastierov je pomáhať im, aby v ich srdci zahorela túžba byť Ježišovými učeníkmi a misionármi. Zaiste, mnohí by sa mohli cítiť z tohto pozvania preľaknutí, myslieť si, že byť misionárom znamená nevyhnutne opustiť vlasť, rodinu a priateľov. Boh chce, aby sme boli misionármi. Kde sme? Tam, kde nás on sám umiestnil, v našej vlasti alebo tam, kam nás postavil. Pomáhame mladým. Majme ucho pozorné počúvať ich ilúzie – oni potrebujú byť vypočutí –, počúvať ich úspechy, ich ťažkosti. Je potrebné si prisadnúť, počúvajúc azda ten istý príbeh, no s odlišnou melódiou, s rozličnými

totožnosťami. Trpezlivosť s počúvaním! – O toto vás prosím z celého srdca! V spovednici, pri duchovnom vedení, pri sprevádzaní. Dokážme s nimi stratiť čas. Rozsievanie niečo stojí a unavuje, veľmi unavuje! A omnoho väčším zadosťučinením je potešenie zo žatvy! Aké figliarstvo! Zo žatvy sa všetci viacej tešíme! Ale Ježiš nás žiada, aby sme rozsievali s vážnosťou.

Nešetrite silami pri formácii mladých! Sv. Pavol, obracajúc sa na svojich kresťanov, používa výraz, ktorý sa stal skutočnosťou v jeho živote: „Deti moje, znovu vás v bolestiach rodím, kým vo vás nebude stváraný Kristus“ (Gal 4,19). Nech sa toto vyjadrenie stane realitou aj v našej pastoračnej službe! Pomáhajme našim mladým znovu objaviť odvahu a radosť z viery, radosť z toho, že sme osobne milovaní Bohom, toto je veľmi ťažké, ale keď to mladý pochopí, keď to mladý cíti s pomazaním, ktoré mu dáva Duch Svätý, toto „byť osobne milovaný Bohom“ ho potom sprevádza po celý život. Znovuobjavme radosť, že Boh dal svojho Syna Ježiša pre našu spásu. Vychovávajme ich k misii, k vyjdeniu smerom von, k pripravenosti ísť, aby z nich boli pútnici viery. Rovnako viedol Ježiš svojich učeníkov: nedržal ich na sebe prilepených ako sliepka svoje kuriatka, ale ich rozoslal. Nemôžeme ostať uzavretí vo farnosti, v našich spoločenstvách, v našej farskej inštitúcii alebo v našej diecéznej inštitúcii, keď toľko ľudí čaká na evanjelium!

Vychádzať ako vyslaní. – To neznamena len jednoducho otvoriť dvere, aby prišli, aby sme ich privítali, ale vyjsť von, hľadať a stretnúť sa. Pobádajme mladých, aby vychádzali von. Zaiste, vyvedú hlúposti. – Nemajte strach! Apoštoli ich urobili skôr než my! Popchnime ich, aby vyšli von. Myslíme s odhodlaním na pastoračiu, počnúc od periférie, od tých, ktorí sú vzdialení, ktorí farnosť bežne nenavštevujú. To sú tí s pozvánkou „VIP“ (najdôležitejší pozvaní). Choďme ich hľadať na križovatkách ulíc.

3. Povolani Ježišom, povolani evanjelizovať, a tretie: byť povolani podporovať kultúru stretnutia. V mnohých prostrediach, a vo všeobecnosti v tomto ekonomickom humanizme sa rozšírila istá kultúra vylúčenia, „kultúra odpisu“. Niet v nej miesta pre staršieho človeka ani pre nechcené dieťa, niet v nej času pristaviť sa pri chudákovi na ceste. Často sa zdá, že u niektorých sa ľudské vzťahy riadia dvoma modernými „dogmami“: výkonnosť a pragmatizmus. Drahí biskupi, kňazi, rehoľníci, rehoľníčky a aj vy bohoslovci, ktorí sa pripravujete na túto službu, majte odvahu ísť proti prúdu tejto kultúry. Majte odvahu! Pamätajte si jednu vec, mne to veľmi pomáha a meditujem to často: vezmite si Prvú knihu Makabejcov, spomeňte si, ako sa mnohí chceli prispôbovať kultúre tej doby: „Nechajme to už, čo je na tom... Jedzme zo všetkého, ako všetci ľudia... Dobré, Zákon, to áno, ale aby toho nebolo priveľa...“ A dopadli tak, že zanechali vieru, aby sa vydali s prúdom tejto kultúry. Majte odvahu ísť proti prúdu tejto kultúry výkonnosti, tejto kultúry odpisu. Stretnutie a otvorené dvere

pre všetkých, solidárnosť – to je slovo, ktoré sa z tejto kultúry vytráca, akoby to bolo nejaké škaredé slovo –, solidárnosť a bratstvo – to sú prvky, ktoré robia našu civilizáciu naozaj ľudskou.

Byť služobníkmi spoločenstva a kultúry stretnutia! – Chcel by som, aby ste boli priam posadnutí v tomto zmysle. A robiť to bez namýšľania si, nanucovania „našich právd“, avšak vedení pokornou a radostnou istotou toho, kto bol nájdený, zasiahnutý a premenený Pravdou, ktorou je Kristus a nemôže ju neohlasovať (porov. Lk 24,13-35).

Drahí bratia a sestry, Boh nás volá, volá nás po mene a priezvisku, každého z nás, volá nás ohlasovať evanjelium a s radosťou podporovať kultúru stretnutia. Panna Mária je nám vzorom. Vo svojom živote dala „príklad tej materinskej lásky, ktorou sa majú dať preniknúť všetci, ktorí spolupracujú na apoštolskom poslaní Cirkvi pre znovuzrodenie ľudí“ (Lumen gentium, 65). Prosme ju, aby nás naučila denne sa stretávať s Ježišom. A keď sa tvárime akoby nič, že nás sa to netýka, lebo máme mnoho vecí na práci a svätostánok zostane opustený, nech nás vezme za ruku. Prosme ju o to! Pozri, Matka, keď som dezorientovaný, veď ma za ruku. Nech nás núti vychádzať v ústrety toľkým bratom a sestrám, ktorí sú na periférii, ktorí majú hlad po Bohu a nemajú toho, kto by im o ňom priniesol zvesť. Nech nás nevyhodí z domu, ale nech nás núti vychádzať z domu von. A práve takto sme Pánovými učeníkmi. Nech ona všetkým udelí túto milosť.

Hneď po svätej omši sa pápež František vydal z katedrály v otvorenom aute k asi kilometer vzdialenému mestskému divadlu, kde sa konalo stretnutie s brazílskymi predstaviteľmi sveta politiky, kultúry, ekonomiky a zo zástupcami nekatolíckych náboženských vyznaní a tiež zástupcov amazonských domorodcov.

„Excelencie, dámy a páni! Dobrý deň!

Ďakujem Bohu za príležitosť stretnúť tak kvalifikované zastúpenie predstaviteľov politickej, diplomatickej, kultúrnej a náboženskej, akademickej i podnikateľskej sféry tejto nesmiernej Brazílie. Všetkých srdečne zdravím a vyjadrujem vám svoju vďačnosť.

Chcel by som k vám hovoriť vo vašom krásnom portugalskom jazyku, ale aby som mohol lepšie vyjadriť to, čo mám na srdci, dám prednosť španielčine. Prosím vás o láskavosť a prepáčenie! (potlesk)

Všetkých vás srdečne zdravím a vyjadrujem vám svoje uznanie. Ďakujem Don Oranimu a pánovi Walmyrovi Júniorovi za ich milé slová privítania, za predstavovanie a za svedectvo. Vidím vo vás pamäť a nádej: pamäť cesty a svedomia vašej vlasti, a nádej, že táto vlasť, otvorená svetlu, ktoré vyžaruje z evanjelia, bude sa môcť naďalej rozvíjať v plnom rešpektovaní etických princípov, založených na transcendentnej dôstojnosti osoby.

Pamäť minulosti a utópia smerom do budúcnosti sa stretávajú v prítomnosti, ktorá nie je akousi príležitosťou

bez histórie a bez prísľubu, ale momentom v čase, výzvou zozbierať múdrosť a vedieť ju premietnuť do budúcnosti.

Tí, ktorí majú v národe úlohu zodpovednosti, sú povolaní čeliť budúcnosti „s pokojným pohľadom toho, kto vie vidieť pravdu“, ako hovorieval brazílsky mysliteľ Alceu Amoroso Lima (Il nostro tempo, in: La vita soprannaturale e il mondo moderno, Rio de Janeiro 1956, s. 106).

Chcel by som sa s vami podeliť s tromi aspektmi tohto pokojného, jasného a múdreho pohľadu: prvým je originalita kultúrnej tradície; druhým solidárna zodpovednosť pre vytváranie budúcnosti; a tretím konštruktívny dialóg, pre zvládnutie prítomnosti.

1. Predovšetkým je spravodlivé doceniť dynamickú originalitu, ktorá charakterizuje brazílsku kultúru, s jej mimoriadnou schopnosťou sceliť rôzne prvky. Spoločné cítenie ľudu, základy jeho zmýšľania a jeho tvorivosti, základné princípy jeho života, kritériá úsudku podľa priorít, noriem činnosti, toto všetko sa zakladá, spája dohromady a rastie v celistvom pohľade na ľudskú osobu.

Tento pohľad na človeka a na život, tak ako je vlastný brazílskemu ľudu, čerpal aj z miazgy evanjelia: vieru v Ježiša Krista, v Božiu lásku a bratstvo s blížnym. Bohatstvo tejto miazgy môže zúrodniť kultúrny proces, ktorý je verný brazílskej identite a zároveň proces budovania lepšej budúcnosti pre všetkých.

Proces, ktorý napomáha rast integrálnej humanizácie a kultúry stretnutia a vzťahu, to je kresťanský spôsob podpory spoločného dobra, radosti zo života. A tu sa zbiehajú viera a rozum, náboženská dimenzia a rôzne aspekty ľudskej kultúry: umenie, veda, práca, literatúra... Kresťanstvo spája transcenciu s vtelením; je schopné stále revitalizovať myslenie a život zoči-voči hrozbe frustrácie a skepsy, ktoré môžu napadnúť srdce a šíriť sa po uliciach.

2. Druhým prvkom, ktorého sa chcem dotknúť, je spoločenská zodpovednosť. Táto si vyžaduje istý druh kultúrnej paradigmy a následne aj istý druh politiky. Sme zodpovední za prípravu nových generácií, pomáhať im byť zdatnými v ekonomike a politike a pevnými v etických hodnotách. Budúcnosť dnes kladie úlohu rehabilitovať politiku, rehabilitovať politiku, ktorá je jednou z najvyšších foriem lásky. Budúcnosť od nás vyžaduje humanistickú víziu ekonomie, a takú politiku, ktorá bude vždy viac a lepšie zabezpečovať účasť ľudí, bude sa vyhýbať elitárstvu a vykoreniť chudobu. Aby nikomu nechýbalo, čo potrebuje, a aby bola pre všetkých zabezpečená dôstojnosť, bratstvo a solidarita: toto je navrhovaná cesta. Už v časoch proroka Amosa bolo veľmi časté Božie napomenutie: «Pocivca predali za peniaz a bedára za pár topánok. V prachu zeme šliapu po hlave maličkých a krivia cestu utlačených» (Am 2,6-7). Volania, požadujúce spravodlivosť, neustávajú ani dnes.

Kto má úlohu lídra, dovoľte mi to povedať, ten, koho život pomazal za lídra, musí mať konkrétne ciele a musí hľadať špecifické prostriedky na ich dosiahnutie. Ale,

môže tiež existovať nebezpečenstvo dezilúzie, zatrpknutia, ľahostajnosti, keď sa očakávania nenaplnia. Tu chcem poukázať na dynamickú čnosť nádeje, ktorá nás pohýna ísť vždy ďalej, vynaložiť všetky sily a schopnosti v prospech osôb, pre ktoré pracujeme, prijať výsledky a vytvárať podmienky pre nachádzanie nových ciest, obetovať sa, aj keď nevidíme plody, a udržiavať nádej vždy živú, s tou vytrvalosťou a odvahou, ktoré pramenia z akceptácie vlastného povolania lídra a budúceho.

Vodcovstvu prislúcha úloha zvoliť najsprávnejšiu z možností, po ich zvážení, na základe vlastnej zodpovednosti a v záujme spoločného dobra. Táto cesta vedie ku koreňu zla v spoločnosti, aby bolo premožené s odvahou statočného a slobodného konania. Našou zodpovednosťou, hoci je vždy limitovaná, je porozumieť celkovej realite, pozorovať, zvažovať, hodnotiť, aby sme robili rozhodnutia v prítomnosti a mali zároveň rozšírený pohľad smerom k budúcnosti a uvažovali nad dôsledkami rozhodnutí. Kto koná zodpovedne, dáva vlastné konanie do vzťahu k právam ostatných a k Božiemu súdu. Tento etický zmysel sa zdá dnes ako bezprecedentná dejinná výzva. Musíme ho hľadať, musíme ho vniesť do samotnej spoločnosti. Okrem vedeckej a technickej racionálnosti sa v aktuálnej situácii vyžaduje morálny záväzok s hlbokou solidárnou sociálnou zodpovednosťou.

3. Aby som toto uvažovanie dotiahol do konca, okrem integrálneho humanizmu, ktorý rešpektuje originálnu kultúru a spoločenskú zodpovednosť, považujem za zásadne dôležitý pre zvládnutie prítomnosti konštruktívny dialóg. Okrem egoistickej ľahostajnosti či násilného protestu je aj alternatíva, ktorá je vždy možná: dialóg. Dialóg medzi generáciami, dialóg uprostred ľudu, pretože všetci sme ľud, schopnosť dávať a prijímať, pričom zostávame otvorení voči pravde. Krajina rastie, keď konštruktívnym spôsobom vedú dialóg rozličné zložky jej kultúry: kultúra ľudová, akademická, mládežnícka, umelecká, technická, kultúra ekonomická, kultúra rodiny a kultúra médií; keď sú v dialógu. Bez zásadného príspevku morálnych energií si nemožno predstaviť budúcnosť spoločnosti v takej demokracii, ktorá zostáva uzavretá v čírej logike alebo len v rovnováhe zastúpenia osobných záujmov. Za kľúčový v tomto dialógu považujem tiež príspevok veľkých náboženských tradícií, ktoré zastávajú plodnú úlohu kvasu spoločenského života a oživovania demokracie. Priaznivú úlohu pre pokojné spolunažívanie medzi rôznymi náboženstvami zohráva laickosť štátu, ktorý sa neidentifikuje so žiadnym z vierovyznaní, no rešpektuje a doceňuje prítomnosť náboženského rozmeru v spoločnosti, pričom podporuje jeho veľmi konkrétne vyjadrenia. (potlesk)

Keď ma lídri z rôznych sektorov žiadajú o radu, moja odpoveď je vždy tá istá: dialóg, dialóg, dialóg. Jediný spôsob pre rast osoby, rodiny, spoločnosti, jediný spôsob pre napredovanie života národov, je kultúra stretnutia, kultúra, v ktorej všetci majú čosi dobré,

čo môžu dať, a všetci môžu aj niečo dobré prijať na výmenu. Druhý má vždy čosi, čo mi môže dať, ak sa viem priblížiť k nemu s otvoreným a ochotným postojom, bez predsudkov. Tento otvorený a ochotný postoj bez predsudkov by som definoval ako spoločenskú pokoru, ktorá uprednostňuje dialóg. (potlesk)

Iba tak môže rásť dobré porozumenie medzi kultúrami a náboženstvami, ich vzájomná úcta, bez lacných predsudkov a v atmosfére rešpektovania práv každého z nich. Dnes buď vsadíme na dialóg, buď vsadíme na kultúru stretnutia, alebo všetci prehráme, všetci prehráme. Týmto smerom vedie cesta, ktorá prináša ovocie.

Excelencie, dámy a páni! Ďakujem vám za pozornosť. Prijmite tieto slová ako vyjadrenie mojej pozornosti pastiera Cirkvi a mojej úcty a náklonnosti, ktorú prechovávam k brazílskemu ľudu. Bratstvo medzi ľuďmi a spolupráca na budovaní spravodlivejšej spoločnosti nie je fantazijným snom, ale výsledkom zosúladeného úsilia všetkých pre spoločné dobro. Povzbudzujem vás v tomto vašom angažovaní sa za spoločné dobro, ktoré si od všetkých vyžaduje múdrosť, rozvážnosť a veľkodušnosť. Zverujem vás Nebeskému Otcovi a prosím ho, na príhovor Našej Panej z Aparecidy, aby plne zahrnul svojimi darmi každého z prítomných, vaše rodiny a ľudské i pracovné spoločenstvá, a zo srdca prosím Boha, aby vám žehnal. Ďakujem.

Stretnutie a spoločný obed s kardinálmi Brazílie
Brazílska biskupská konferencia je napočetnejšou na svete. Pozostáva z 275 cirkevných administratívnych oblastí, z ktorých je 44 metropolitných diecéz, 213 diecéz, 3 eparchie, 11 prelatur, 1 exarchát, 2 ordinariáty a jedna personálna apoštolská administratúra. Celkovo do konferencie patrí 459 biskupov a 9 kardinálov. Z nich sú piati voliči: João Braz de Aviz, prefekt Kongregácie pre Inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života; Raymundo Damasceno Assis, arcibiskup-metropolita Aparecidy; Odilo Pedro Scherer, arcibiskup-metropolita São Paula; Geraldo Majella Agnelo, emeritný arcibiskup São Salvador da Bahia; Cláudio Hummes, emeritný prefekt Kongregácie pre klérus a emeritný prefekt São Paula. Ďalší štyria sú nevoliči: Paulo Evaristo Arns, emeritný arcibiskup São Paula, José Freire Falcão, emeritný arcibiskup Brasília; Serafim Fernandes de Araújo, emeritný arcibiskup Belo Horizonte a Eusébio Oscar Scheid, emeritný arcibiskup São Sebastião do Rio de Janeiro.

Petrov nástupca pri tejto príležitosti predniesol obsiahly a zásadný dokument, v ktorom predviedol dôkladné spytovanie svedomia, pokiaľ ide o smer, ktorým sa ubera Cirkv zvlášť v zmýšľaní a konaní svojich predstaviteľov.

„Drahí bratia, aké je dobré a milé stretnúť sa s vami, biskupi Brazílie!

Ďakujem, že ste prišli a dovoľte mi, aby som k vám prehovoril ako k priateľom. Aj preto sa vám radšej prihovorím v španielčine, aby som lepšie vyjadril to, čo mám na srdci. Prosím vás o prepáčenie!

Zišli sme sa trochu v ústraní, na tomto mieste, ktoré pripravil náš brat Dom Orani, aby sme boli sami a mohli sa rozprávať od srdca k srdcu ako Pastieri, ktorým Boh zveril svoje stádo. Na uliciach Ria nás očakávajú mladí z celého sveta a mnohí ďalší, ktorí potrebujú byť zasiahnutí milosrdným pohľadom Krista, Dobrého Pastiera, ktorého sme povolaní sprítomňovať. Vychutnajme si túto chvíľu odpočinku, vzájomného delenia sa, pravého bratstva.

Počnúc predstavenstvom biskupskej konferencie a arcibiskupom Ria de Janeiro chcem objasniť všetkých a každého, osobitne emeritných biskupov.

Skôr ako o formálny príhovor, chcem sa s vami podeliť o niekoľko reflexií. Prvá mi prišla znovu na myseľ, keď som navštívil sanktuárium v Aparecide. Tam, pri nohách sochy Nepoškvrneného Počatia, som sa modlil za vás, za vašu cirkev, za vašich kňazov, rehoľníkov a rehoľníčky, za vašich bohoslovcov, za laikov a ich rodiny a osobitne za mladých a starších, pretože sú nádejou každého národa. Mladí, pretože prinášajú silu, sen a nádej do budúcnosti. Starší, pretože sú pamäťou, múdrosťou každého ľudu. (1)

1. Aparecida: kľúč k pochopeniu poslania Cirkvi

V Aparecide Boh ponúkol Brazílii svoju vlastnú Matku. V Aparecide však dal aj lekcii o sebe samom, o svojom spôsobe bytia a konania. Lekciu o pokore, ktorá k Bohu patrí ako podstatný prvok, a ktorá je Božou DNA. Je tu niečo trvalé, čo sa treba naučiť o Bohu a Cirkvi v Aparecide. Náuka, na ktorú nesmie zabudnúť Cirkv v Brazílii, ani samotná Brazília.

Na začiatku udalosti z Aparecidy stojí námaha chudobných rybárov. Veľký hlad a malé zdroje. Ľudia vždy potrebujú chlieb. Vždy vychádzajú zo svojich potrieb. Aj dnes.

Majú krehký, nevhodný čln, majú siete, ktorých životnosť sa blíži ku koncu, možno sú aj poškodené a nedostatočné.

Najprv je tu námaha, asi aj únava z rybolovu, a predsa, výsledok je biedny: fiasko, neúspech. Napriek snahe sú siete prázdne.

A potom, keď Boh chce, on sám vstupuje do svojho tajomstva. Vody sú hlboké, avšak skrývajú v sebe možnosť Boha. Prišiel prekvapujúco, vtedy, keď ho možno nikto viac nečakal. Trepezlivosť tých, ktorí ho očakávajú je vždy podrobená skúške. A Boh prišiel novým spôsobom, pretože Boh je prekvapením: v obraze krehkej hliny, ukrytej vo vodách rieky, či poznačenej časom. Boh si vždy oblieka šaty nepatrnosti.

Preto aj obraz Nepoškvrneného Počatia. Najprv telo, potom hlava, napokon spojenie tela a hlavy: jednota. To, čo bolo oddelené sa znovu zjednocuje. Koloniálna Brazília bola rozdelená potupným múrom otroctva. Mado-na z Aparecidy sa predstavuje s čiernou tvárou, najprv rozdelená a potom spojená v rukách rybárov.

Je tu ponaučenie, ktoré nám Boh ponúka. Jeho nádhra sa odráža v Matke, počatej bez prvotného

hriechu, vynára sa z tmavých hlbín rieky. V Aparecide od počiatku Boh vysielal posolstvo rekonpozície toho, čo je rozlamané, scelenia toho, čo je rozdelené. Múry, priepasti, vzdialenosti prítomné aj dnes, sú odsúdené na zánik. Cirkev nemôže prehliadnuť túto lekciu – byť nástrojom zmierenia.

Rybári nepodceňujú tajomstvo, s ktorým sa stretli v rieke, aj keď je tajomstvom, ktoré sa javí neúplné. Nezahadzujú preč úlomky tajomstva. Očakávajú plnosť. A tá nemešká. Je tu istá múdrosť, ktorú sa máme naučiť. Sú tu kúsky tajomstva ako časti mozaiky, s ktorými sa stretávame. My chceme vidieť všetko prirýchlo, Boh sa však dáva objavovať pomaly. Aj Cirkev sa musí naučiť tomuto očakávaniu.

Rybári potom odnášajú toto tajomstvo domov. Jednoduchí ľudia vždy majú miesto pre prijatie tajomstva. Možno, že sme obmedzili naše rozprávanie o tajomstve na rozumové vysvetľovanie. Ľuďom však tajomstvo vchádza do srdca. V dome chudobných si Boh vždy nájde miesto.

Rybári „*agasalham*“: zaodejú tajomstvo Panny Márie, ktorú našli pri rybolove, akoby jej bola zima a potrebovala sa ohriať. Boh žiada, aby mohol byť v tej najteplejšej časti nás samých: v srdci. A napokon je to Boh, ktorý uvoľňuje teplo, ktoré potrebujeme, najprv však vstupuje s vynaliezavosťou toho, ktorý naliehavo prosí. Rybári zahalia tajomstvo Panny chudobným plášťom svojej viery. Zavolajú susedov, aby sa prišli pozrieť na nádheru, ktorú našli a spoločne sa zídu okolo nej. V jej prítomnosti rozprávajú o svojich starostiach a jej zverujú svoje problémy. Umožňujú tak uskutočnenie Božích zámerov: jedna milosť, potom ďalšia. Jedna milosť pripravuje druhú. Boh postupne zjavuje tajomnú pokoru svojej sily.

Máme sa veľa naučiť od tohto postoja rybárov. Cirkev, ktorá vytvára priestor pre tajomstvo Boha; Cirkev, ktorá prichýli do seba samej toto tajomstvo tak, že ono je schopné očariť a pritiahnuť ľudí. Iba Božia nádhera môže priťahovať. Božia cesta je očarujúca. Boh sa nechá odniesť domov. Vzbudzuje v človeku túžbu chrániť ho vo vlastnom živote, vo vlastnom dome, vo vlastnom srdci. On v nás vzbudzuje želanie zavolať susedov, aby spoznali jeho krásu. Poslanie sa rodí práve z tohto Božieho pôvodu, z toho úžasu zo stretnutia. Hovorme o poslaní, o misionárskej Cirkvi. Myslím na rybárov, ktorí volajú susedov, aby sa prišli pozrieť na tajomstvo Panny. Bez jednoduchosti ich postoja je naše poslanie odsúdené na neúspech.

Cirkev si neustále potrebuje naliehavo pripomínať lekciu z Aparecidy, nesmie na ňu zabudnúť. Siete Cirkvi sú krehké, možno aj zaštopkané, loďka Cirkvi nemá schopnosť veľkých lodí, ktoré preplávajú

oceány. A Boh sa predsa chce zjaviť prostredníctvom našich prostriedkov, úbohých prostriedkov, pretože je to vždy on, ktorý koná.

Drahí bratia, výsledok pastoračnej práce sa nezakladá na bohatstve zdrojov, ale na tvorivosti lásky. Isteže môže poslúžiť húževnatosť, námaha, práca, programovanie, organizovanie, ale predovšetkým je potrebné vedieť, že sila Cirkvi nespočíva v nej samej, ale je ukrytá v Božích hlbokých vodách, do ktorých je povoláná hodiť sieť.

Ďalšie ponaučenie, ktoré si má Cirkev vždy pamätať je, že sa nesmie vzdaliť od jednoduchosti, pretože inak zabudne na reč tajomstva. Tak ostane von pred bránou tajomstva, a prirodzene, nedokáže sa ani priblížiť k tým, ktorí od nej očakávajú to, čo si nemôžu dať sami od seba, Boha. Občas strácame tých, ktorí nechápu, prečo sme sa vzdali jednoduchosti, vnášajúc istú racionalitu, ktorá je našim ľuďom cudzia. Bez gramatiky jednoduchosti sa Cirkev zbavuje podmienok, ktoré umožňujú „lovit“ Boha v hlbokých vodách jeho tajomstva.

Posledná pripomienka: Aparecida je zjavením na križovatke. Cesta, ktorá spájala Rio, hlavné mesto, so Sao Paulom, sľubnou provinciou, ktorá sa vytvárala a Minas Gerais s náleziskami vzácnych kameňov veľmi žiadaných európskymi kráľovskými dvormi: križovatka koloniálnej Brazílie. Boh sa zjavuje na križovatkách. Cirkev v Brazílii nesmie zabudnúť na povolanie, ktoré je do nej vpísané už od jej prvého dychu: byť schopnou nabráť i uvoľniť, zbierať i rozdávať.

2. Ocenenie cesty Cirkvi v Brazílii

Biskupi Ríma mali vždy Brazíliu a jej Cirkev vo svojom srdci. Prešli ste obdivuhodnú cestu. Od 12 diecéz počas Prvého vatikánskeho koncilu po aktuálnych 275. Nešlo o rozšírenie nejakého aparátu či podniku, ale predovšetkým o dynamizmus evanjeliových „piatich chlebov a dvoch rýb“, ktoré prišli do kontaktu s dobrotou Otca a v láskavých rukách sa stali plodnými.

Dnes by som chcel vysoko oceniť prácu vás, Pastierov, vo vašich cirkvách. Myslím na biskupov v lesoch, ktorí sa brodia riekami, v polosuchých oblastiach, v Pantanale, v pampe, v mestských džungliach veľkomiest. Milujte vždy a s úplnou oddanosťou vaše stádo! Myslím aj na toľké mená a toľké tváre, ktoré zanechali nezmazateľné stopy na ceste Cirkvi v Brazílii, umožniac tak rukou sa dotknúť Pánovej dobrotivosti voči tejto Cirkvi. (2)

Rímski biskupi nikdy neboli vzdialení. Sledovali, povzbudzovali, sprevádzali. V posledných desaťročiach blahoslavený Ján XXIII. naliehavo vyzýval brazílskych biskupov, aby pripravili ich prvý pastoračný plán a odvtedy v Brazílii vyrástla pravá pastoračná tradícia, ktorá spôsobila, že Cirkev nie je zaoceánskou loďou,

ktorá sa odchyľuje od smeru, ale vždy má kompas. Boží služobník Pavol VI., okrem toho, že povzbudzoval prijať Druhý vatikánsky koncil s vernosťou, ale aj s pôvodnými prvkami (porov. Generálne zhromaždenie Latinskoamerickéj biskupskej konferencie v Medellíne), rozhodujúcim spôsobom ovplyvnil vedomie Cirkvi v Brazílii o sebe samej prostredníctvom Synody o evanjelizácii a základného referenčného textu, ktorý zostáva stále aktuálny: *Evangelii nuntiandi*. Blahoslavený Ján Pavol II. navštívil Brazíliu trikrát, prejdúc ju od „cabo a rabo“ (od začiatku do konca), od severu na juh, naliehajúc na pastoračné poslanie Cirkvi, na spoločenstvo a spoluúčasť, na prípravu Veľkého Jubilea, na novú evanjelizáciu. Benedikt XVI. vybral Aparecidu ako miesto, kde sa uskutočnilo V. generálne zhromaždenie Latinskoamerickéj biskupskej konferencie, čo zanechalo nezamazateľnú stopu v Cirkvi celého kontinentu.

Cirkev v Brazílii prijala a originálne aplikovala Drahý vatikánsky koncil a cesta, ktorú prešla, aj keď bola nútená zdolať isté detské choroby, z nej urobila Cirkev zrelšiu, otvorenú, veľkodušnú, misionársku.

Dnes sa nachádzame v novom momente. Dokument z Aparecidy to dobre vystihuje: nejde o epochu zmeny, ale o zmenu epochy. Dnes je teda naliehavé pýtať sa: čo Boh od nás žiada? Chceme sa pokúsiť ponúknuť niekoľko línií ako odpoveď na túto otázku.

3. *Obraz Emauz ako kľúč pochopenia prítomnosti a budúcnosti*

Predovšetkým sa netreba poddať obavám, o ktorých hovoril blahoslavený John Henry Newman: „Kresťanský svet sa postupne stáva sterilným, vyčerpáva sa ako využitá zem, ktorá sa premení na piesok“. (3) Netreba podľahnúť rozčarovaniu, znechuteniu a sťažovaniu. Veľa sme pracovali a občas sa nám zdá, že sme porazení, a cítime sa ako ten, ktorý musí vydať počet z obdobia, ktoré sa už nevráti, hľadiac na tých, ktorí odišli, alebo nás viac nepovažujú za vierohodných a dôležitých.

V tomto svetle si ešte raz prečítajme príbeh z Emauz (porov. Lk 24, 13-15). Dvaja učeníci utekajú z Jeruzalema. Vzdiaľujú sa od Božej „nahoty“. Sú pohoršení neúspechom Mesiáša, v ktorého dúfali a ktorý sa teraz javí ako nenávratne porazený, ponížený, aj po treťom dni (vv. 17-21). Toto je ťažké tajomstvo ľudí, ktorí opúšťajú Cirkev, osôb, ktoré sa nechali zviest' inými ponukami a domnievajú sa, že Cirkev – ich Jeruzalem – už nemôže ponúknuť nič významné a dôležité. A tak idú cestou osamotení so svojím sklamaním. Možno sa Cirkev ukázala príliš slabá, možno priveľmi vzdialená od ich potrieb, možno príliš biedna, aby odpovedala na ich znepokojenia, snáď veľmi chladná voči nim, možno príliš zameraná na seba, možno ako väzenkyňa vlastných rigidných vyjadrení. Svetu sa asi zdá, že má Cirkev považovať za relikviu minulosti, nedostatočnú voči novým otázkam. Možno mala Cirkev odpovede pre detstvo človeka a nie pre jeho dospelosť. (4) Faktom je, že dnes sú mnohí, ktorí sa ponášajú na učeníkov z Emauz, nie iba tí, ktorí hľadajú odpovede v nových a rozšírených

náboženských skupinách, ale aj tí, ktorí sa zdajú byť bez Boha teoreticky aj prakticky.

Čo robiť v tejto situácii?

Potrebuje Cirkev, ktorá sa nebude báť vyjsť do ich noci. Cirkev, ktorá bude schopná zachytiť ich na ich ceste. Cirkev, ktorá dokáže vstúpiť do ich konverzácie. Potrebuje Cirkev, ktorá by vedela viesť dialóg s tými učeníkmi, ktorí po úteku z Jeruzalema bezcieľne blúdili, osameli, s vlastným rozčarováním, so sklamaním z kresťanstva, ktoré považujú za neplodnú pôdu, ktorá nerodí, neschopnú znovuzrodenia zmyslu.

Neúprosna globalizácia a intenzívna a často divoká urbanizácia sľubovali veľa. Sú toľkí, ktorí sú zamilovaní do príležitostí v nich prítomných, a je v nich čosi skutočne pozitívne, ako napríklad znižovanie vzdialeností, približovanie osôb a kultúr, šírenie informácií a služieb. No na druhej strane, mnohí zakusujú ich negatívne účinky bez toho, že by si uvedomovali, ako tieto ohrozujú ich víziu človeka a sveta, vyvolávajú navyše dezorientáciu a prázdnotu, ktoré nedokážu vysvetliť. Niektorými z týchto dôsledkov sú zmätenosť ohľadne zmyslu života, osobná dezintegrácia, strata skúsenosti príslušnosti do určitého „hniezda“, chýbanie rodinného krbu a hlbokých pút.

A keďže nebolo toho, kto by ich sprevádzal a svojim životom im ukazoval opravdivú cestu, mnohí hľadali kratšiu cestu, pretože sa im „miera“ veľkej Cirkvi zdá príliš vysoká. Sú aj takí, čo uznávajú ideál človeka a života predkladaný Cirkvou, ale neodvažujú sa prijať ho za svoj. Myslia si, že ten ideál je pre nich priveľký, že je mimo ich možností, cieľ, ku ktorému smeruje, je nedosiahnuteľný. Predsa však nemôžu žiť bez toho, žeby mali aspoň niečo, aj keby to bola iba karikatúra toho, čo sa im javí priveľmi vysoké a príliš vzdialené. S týmto rozčarováním v srdci idú hľadať niečo, čo im dá opäť falošné nádeje, alebo skončia rezignovaní v nejakej čiastkovej príslušnosti, ktorá v konečnom dôsledku nedokáže dať ich životu naplnenie.

Pocit opustenosti a osamelosti, toho, že nepatria ani sebe samým, ktorý sa v tejto situácii často vynára, je príliš bolestný na to, aby sa o ňom mlčalo. Potrebuje východisko a zatiaľ nám ostáva len cesta lamentovania. Aj lamentovanie sa však v istej chvíli premení na bumerang, ktorý sa vráti a ešte znásobí nešťastie. Už len málo ľudí dokáže načúvať bolesti. Potrebuje ju aspoň umŕtvíť.

Pred touto panorámou potrebujeme Cirkev schopnú byť spoločníčkou, ísť ponad jednoduché počúvanie. Cirkev, ktorá sprevádza na ceste a kráča vedno s ľuďmi, Cirkev, ktorá dokáže dešifrovať noc prítomnú v úteku z Jeruzalema toľkých bratov a sestier. Cirkev, ktorá si uvedomuje, že dôvody, pre ktoré ľudia odchádzajú, už sami v sebe obsahujú i dôvody pre návrat, je však potrebné vedieť toto všetko čítať s odvahou. Ježiš vliat teplo do srdca učeníkom z Emauz.

Chceme, aby sme sa dnes všetci opýtali: sme ešte Cirkvou schopnou rozohriať srdce? Cirkvou, ktorá

dokáže znovu priviesť do Jeruzalema? V Jeruzaleme sú naše pramene: Sväté písmo, katechéza, sviatosti, spoločenstvo, Pánovo priateľstvo, Mária a apoštoli... Dokážeme ešte hovoriť o týchto zdrojoch, aby sme tak opäť vzbudili čaro ich nádhery?

Mnohí odišli, pretože im bolo prisľúbené niečo vyššie, niečo silnejšie, niečo rýchlejšie.

Je však niečo vyššie ako láska, ktorá sa zjavila v Jeruzaleme? Nie je nič vyššie ako zníženie sa kríža, pretože tam sa naozaj dosahuje výšina lásky! Sme ešte schopní ukázať túto pravdu tým, ktorí si myslia, že práva výška života sa nachádza inde?

Je niečo silnejšie ako moc ukrytá v krehkosti lásky, dobra, pravdy a krásy?

Hľadanie toho, čo je rýchlejšie priťahuje ľudí aj dnes. Rýchly internet, rýchle autá, rýchle lietadlá, rýchle vzťahy... A predsa badáme istú zúfalú potrebu pokoja, povedal by som skôr spomalenia. Vie byť Cirkev ešte pomalou v čase, v načúvaní, v trpezlivosti, aby prešivala a rekonštruovala? Alebo je už aj Cirkev zachytená šialenstvom výkonu?

Znovu nadobudnime kľud, drahí bratia, aby sme vedeli zladit' krok s možnosťami pútnikov, s ich rytmom chôdze, schopnosť byť vždy nablízku, aby sme im umožnili otvoriť vchod do sklamaní, ktoré majú v srdciach a mohli tam vstúpiť. Oni chcú zabudnúť na Jeruzalem, v ktorom sú ich pramene a tak ostanú smädní. Potrebujeme Cirkev, ktorá ich dokáže sprevádzať pri návrate do Jeruzalema! Cirkev, ktorá bude schopná znovu im odhaliť slávne a radostné veci, ktoré sa hovoria o Jeruzaleme a umožní im pochopiť, že on je mojou Matkou, našou Matkou a nie sú sirotami! V ňom sme sa narodili. Kde je náš Jeruzalem, v ktorom sme sa narodili? V krste, pri prvom stretnutí lásky, vo volaní, v povolani! (5) Je potrebná taká Cirkev, ktorá sa vracia načerpať teplo, rozpáliť srdce.

Potrebujeme Cirkev, ktorá opäť udelí občianstvo toľkým svojim deťom, ktoré kráčajú akoby vo vyhnanstve.

4. Výzvy pre Cirkev v Brazílii

Vo svetle toho, čo som povedal, by som chcel zdôrazniť niekoľko výziev pre milovanú Cirkev, ktorá je v Brazílii.

Priorita formácie: biskupi, kňazi, rehoľníci, laici.

Drahí bratia, ak nebudeme formovať služobníkov, ktorí budú schopní ľudom rozohriať srdcia, kráčať spolu s nimi v ich nociach, viesť dialóg s ich ilúziami a sklamaniami, znovu poskladať ich úlomky, v čo môžeme dúfať v prítomnosti a v budúcnosti? Nie je pravdou, že by bol Boh v nich zatemnený. Naučme sa hľadiť hlbšie: chýbajú tí, ktorí by im rozohriali srdce tak ako učeníkom z Emauz (porov. Lk 24,32).

Preto je dôležité podporovať a starať sa o kvalifikovanú formáciu, ktorej výsledkom budú osoby schopné vstúpiť do noci bez toho, aby ich pohltila tma a aby sa stratili; schopné počúvať ilúzie iných bez toho, aby sa nimi nechali zviest'; schopné prijať sklamanie bez toho, aby sa nechali premôcť horkosťou; schopné dotýkať

sa dezintegrácie iných bez toho, aby sa nechali rozbiť a zmiasť vo vlastnej identite.

Potrebujeme ľudskú, kultúrnu, afektívnu, duchovnú a doktrínálnu kompaktnosť. (6) Drahí bratia v biskupskej službe, potrebujeme odvahu na hĺbkovú revíziu štruktúr formácie a prípravy kléru a laikov Cirkvi, ktorá je v Brazílii. Nestačí akási hmľistá priorita formácie, ani dokumenty či stretnutia. Potrebujeme praktickú múdrosť, aby sme postavili na nohy trvalé miestne, regionálne a národné prípravné štruktúry, aby sa stali pravým srdcom pre episkopát, bez ohľadu na šetrenie síl, pozornosti a sprevádzania. Aktuálna situácia si vyžaduje kvalifikovanú formáciu na všetkých úrovniach. Biskupi nemôžu touto úlohou poveriť iných. Nemôžete túto úlohu delegovať, ale vziať ju na seba ako niečo, čo je neodmysliteľné pre putovanie vašich Cirkví.

Kolegialita a solidarita biskupskej konferencie

Cirkev v Brazílii nestačí jeden národný líder, potrebuje sieť regionálnych „svedectiev“, ktoré – poslúžim si rovnakým štýlom vyjadrenia – zabezpečia predovšetkým nie jednomyseľnosť, ale pravú jednotu v bohatstve rozdielnosti.

Spoločenstvo je plátno, utkané z vlákien s trpezlivosťou a vytrvalosťou, ktorá postupne k sebe „približuje body“ a vytvára látku vždy viac širšiu a hustejšiu. Prikrývka s niekoľkými vláknami vlny neohreje.

Je dôležité pamätať na Aparecidu, na metódu ako spojiť rozdielnosť. Ani nie tak rozdielnosť ideí, aby sme vytvorili nejaký dokument, skôr mnohorakosť skúseností s Bohom, aby sme uviedli do pohybu živú dynamiku.

Emauzskí učeníci sa vrátili do Jeruzalema a vyrozprávali skúsenosť, ktorú zažili pri stretnutí so zmŕtvychvstalým Kristom (porov. Lk 24,33-35). Tam sa dozvedeli o ďalších Pánových zjaveniach a o skúsenostiach ich bratov. Práve biskupská konferencia je životným priestorom pre takúto vzájomnú výmenu svedectiev o stretnutiach so Zmŕtvychvstalým na severe, na juhu, na západe... Potrebujeme rastúcu valorizáciu miestneho a regionálneho prvku. Nestačí centrálna byrokracia. Potrebujeme, aby rástla kolegialita a solidarita, ktorá bude pre všetkých pravým obohatením.

Permanentný stav misie a pastoračného obrátenia

Aparecida spomína permanentný stav misie (8) a potrebu istého pastoračného obrátenia. (9) Ide o dva dôležité výsledky spomenutého zhromaždenia pre celú Cirkev tejto oblasti a cesta, ktorú prešla v Brazílii vzhľadom na tieto dva body, je významná.

V súvislosti s misiou treba pripomenúť, že jej naliehavosť vyplýva z jej vnútornej motivácie, ide o odovzdávanie dedičstva. Vzhľadom na metódu je dôležité pamätať na to, že dedičstvo je ako svedok, ako štafetový kolík: nevyhadzujeme ho do vzduchu, aby ho uchytil ten, kto je schopný, a ten, kto to nedokáže, ostal bez neho. Dedičstvo potrebujeme odovzdať osobne, dotknúť sa toho, ktorému ho chceme darovať, odovzdať.

V súvislosti s pastoračným obrátením chcem pripomenúť, že pastoračia nie je iné ako vykonávanie

materstva Cirkvi. Ona plodí, kŕmi, dáva rásť, usmerňuje, vyživuje, vedie za ruku... Potrebujeme teda Cirkev schopnú otvoriť materinské lono milosrdenstva. Bez milosrdenstva dnes nie je možné vstúpiť do sveta zranených, ktorí potrebujú pochopenie, odpustenie, lásku.

V misii, aj kontinentálnej, (10) je veľmi dôležité posilniť rodinu, ktorá zostáva základnou bunkou spoločnosti a Cirkvi; mladých, ktorí sú budúcou tvárou Cirkvi; ženy, ktoré majú podstatnú úlohu pri odovzdávaní viery a tvoria tú silu, ktorá každodenne posúva spoločnosť smerom dopredu a ju obnovuje. Neobmedzujeme zapojenie sa žien v Cirkvi, ale podporujeme ich aktívnu úlohu v cirkevnom spoločenstve. Ak Cirkev stratí ženy v ich celkovom a reálnom rozmere, riskuje, že sa stane sterilnou. Aparecida zdôrazňuje aj povolanie a poslanie muža v rodine, v Cirkvi a spoločnosti, ako otcov, pracujúcich a občanov. (11) Pamätajte na to!

Úloha Cirkvi v spoločnosti

V spoločenskej oblasti si Cirkev veľmi jasne vyžaduje iba jednu vec: slobodu ohlasovať evanjelium integrálnym spôsobom aj vtedy, keď vstupuje do kontrastu so svetom, i keď ide proti prúdu, brániac poklad, ktorého je strážkyňou a hodnoty, ktorými nedisponuje, ale ktoré prijala a ktorým má zostať verná.

Cirkev využíva právo môcť slúžiť človeku v jeho celistvosti, ohlasujúc mu to, čo Boh zjavil o človeku a jeho realizácii a chce sprítomňovať toto nehmotné vlastníctvo, bez ktorého sa spoločnosť rozpadáva, mestá sa obklopujú múrmi, priepast'ami, bariérami. Cirkev má právo a povinnosť udržiavať zažatú fľaňu slobody a jednoty človeka.

Vzdelávanie, zdravie, spoločenský mier sú brazílskymi naliehavosťami. Cirkev má k týmto témam veľa čo povedať, pretože na adekvátnu odpoveď na tieto výzvy nestačia čisto technické riešenia, ale je potrebné mať primeranú víziu o človeku, o jeho slobode, hodnote, o jeho otvorenosti voči transcendentnu. Vy, drahí bratia, nebojte sa ponúknuť tento príspevok Cirkvi pre dobro celej spoločnosti a ponúkať toto „vtelené“ slovo aj prostredníctvom svedectva.

Amazónia ako lakmusový papierik, skúšobný test pre brazílsku Cirkev a spoločnosť

Je tu ešte jeden bod, pri ktorom by som sa chcel zastaviť a považujem ho za významný pre prítomné putovanie a budúcnosť nie iba Cirkvi v Brazílii, ale celého spoločenského zoskupenia: Amazónie. Cirkev v Amazónii nie je ako niekto, kto má v rukách kufre, aby odcestoval po tom, ako využil všetko, čo mohol. Cirkev je v Amazónii prítomná od počiatku cez misionárov, rehoľné kongregácie, kňazov, laikov a biskupov je prítomná ešte i teraz a je rozhodujúcou pre budúcnosť tejto oblasti. Myslím na prijatie, ktoré Cirkev v Amazónii dnes ponúka haitským emigrantom po hroznom zemetrasení, ktoré zasiahlo ich krajinu.

Chcel by som pozvať všetkých, aby sa zamýšľali nad tým, čo povedala Aparecida o Amazónii, (12) aj nad

dôraznou žiadosťou rešpektovať a chrániť celé stvorenie, ktoré Boh zveril človeku nie preto, aby ho bezohľadne využil, ale aby z neho urobil záhradu. V súvislosti s pastoračnou výzvou, ktorú predstavuje Amazónia, nemôžem nepodakovať za to, čo Cirkev v Brazílii robí. Biskupská konferencia pre Amazóniu vytvorená v roku 1977 už priniesla mnoho ovocia. Mnohé diecézy s pripravenosťou a veľkodušne odpovedali na požiadavku solidarity vyslaním misionárov laikov a kňazov. Ďakujem Mons. Jaimeovi Chemelovi, priekopníkovi tejto práce a kardinálovi Hummesovi, terajšiemu predsedovi tejto Komisie. Chcel by som dodať, že aj naďalej je potrebné podporovať a oživovať toto dielo Cirkvi. Potrebujeme kvalifikovaných inštruktorov, predovšetkým formátorov a profesorov teológie, aby sme skonsolidovali dosiahnuté výsledky v oblasti formácie domorodého kléru a aby sme mali kňazov vhodných do miestnych podmienok a posilnili – takpovediac – „amazonskú tvár“ Cirkvi. V tomto majte, prosím, smelosť a priamočiarosť. Povedané rečou námorníkov, majte guráž.

Drahí priatelia, snažil som sa vám bratským spôsobom ponúknuť zamyslenia a línie práce v Cirkvi v Brazílii, ktorá je veľkou mozaikou kamienkov, obrazov, foriem, problémov, výziev, ale práve preto predstavuje nesmierne bohatstvo. Cirkev nikdy nie je uniformita, ale rôznorodosť, ktoré sa harmonizujú v jednote a toto platí v každej cirkevnej realite.

Nepoškvrená Panna z Aparecidy nech je hviezdou, ktorá osvieti vaše úsilie a vašu púť pri prinášaní Krista, tak ako to robila ona, každému mužovi a žene vašej rozsiahlej vlasti. Bude to on, tak ako to urobil dvom utekajúcim a sklamaným Emauzským učeníkom, kto rozohreje srdce a daruje novú a istú nádej.

V sobotu večer začala modlitbová vigília Svetových dní mládeže, skladajúca sa - ako zvyčajne - z divadelného pásma, pápežovho príhovoru a záverečnej eucharistickej adorácie. Na pobreží Copacabna sa na nej zúčastnilo približne 2 milióny ľudí. Počasie sa umúdrilo a prestalo pršať a už počas soboty svietilo slnko.

„Budovať spoločne Cirkev“ – táto myšlienka spojila mladých počas vigílie so Svätým Otcem. Prvú časť programu dopĺňala scéna, ktorú si pripravili desiatky mladých. Na príklade svätého Františka spoločne budovali kostol ako novú Cirkev. Na pódium vystúpili aj mladí z kongregácií a nových františkánskych komunít. Všetci prinášali košíky plné kvetov a pšenice, ktorými za melódie piesne sv. Františka zdobili pódium, ako aj drevené piliere ako základy pre nový kostol.

Počas večera odznelo niekoľko svedectiev. Tri desaťročný Carlos hovoril o svojom upadnutí do sveta drog. „Mal som všetko, veľa lásky, ale potom otec stratil prácu,“ uviedol. Carlos sa v istej chvíli života cítil sám. Jeho život sa zmenil potom, ako jeho priateľka postúpila v treťom mesiaci umelé prerušenie tehotenstva. Rozhodol sa zanechať dovtedajší život, vyspovedať sa.

Objavil v sebe znovu schopnosť milovať druhých, ako aj seba samého. Dnes Bohu ďakuje, že aj on môže byť učeníkom medzi mladými.

Misijný kňaz Flavio podal svedectvo o živote v neznámych krajinách: uprostred ťažkostí, odlišností. Ako povedal, pochopil, že pomôcť niekomu rásť vo viere, pomáha rásť vo viere aj človeku samému. Nestačí ukázať cestu, ale kráčať ňou spoločne. Mladý Federico na vozíku vyzval prítomných, aby vzali svoj kríž a nasledovali Krista. Už niekoľko rokov spolupracuje s mladými pri organizovaní SDM. Pred tromi rokmi, keď mal na starosti finančné prostriedky pre potreby SDM, sa do jeho domu vkradli zloději, pričom ho postrelili. Napriek tomu, že mu lekári nedávali veľkú nádej na život, dnes je tu a hovorí: Som tu s vami, pretože Božie milosrdenstvo je nesmierne, nekonečné.

Dvadsaťjedenročná Brazílčanka spoznala Boha, keď mala dvanásť rokov. Jej život nebol jednoduchý, predovšetkým vzťah s

vlastnou mamou. Cítila však, že môže dôverovať Bohu. Je to On, ako tvrdí, kto vloží do tvojho srdca lásku k nemu, túžbu milovať ho a vyhľadávať ho. Jeho kráľovstvo spočíva v srdci každého z nás.

Po svedectvách nasledovala prespievaná modlitba sv. Františka a príhovor Svätého Otca, ktorý predniesol striedavo v portugalskom a španielskom jazyku. Mladých vyzval k tomu, aby boli „poľom viery“ v Boha. Odpoveď na otázku, čo znamená byť učeníkom – misionárom, pápež pomáhal mladým nájsť prostredníctvom troch obrazov: pole ako miesto, na ktorom sa seje, pole ako cvičisko, na ktorom sa trénuje a pole ako stavenisko. Vyzval mladých, aby dovolili Ježišovi zasiahť jeho Slovo do ich srdca a urobiť z nich budovateľov cirkvi.

Na konci príhovoru mladí symbolicky rozobrali postavený kostol, odnášajúc jeho časti do viacerých strán na znak motta tohtoročných SDM: „Chod'te a získavajte učeníkov zo všetkých národov“. Pápež František potom začal procesiu s Najsvätejšou sviatosťou oltárnou, ktorú niesli diakoni. Momentom ticha a zahĺbenia sa bola eucharistická adorácia, počas ktorej mladí predniesli svoje modlitby vo viacerých jazykoch.

Dominikánska modlitba Salve Regina, ktorú sa mladí pomodlili spolu so Svätým Otcem, ukončila sobotnú vigíliu. Pápež František sa potom vrátil do rezidencie v Sumaré. Viacerí pútnici ostali na pláži Copacabana aj potom, aby naďalej premýšľali nad otázkami a výzvami Svätého Otca, posolstvami, ktoré odzneli počas večera, nad cestou k tomu, aby sa stali učeníkmi – misionármi Krista. Práve sobotná vigília býva počas Svetových dní mládeže časom, keď v sebe mladí často nachádzajú odpovede v súvislosti so svojim budúcim povoláním, cestou, akú im pripravil Ježiš. Blahoslavený Ján Pavol II. napísal, že „viera zosilnieva, keď sa podáva ďalej“. Rio je v týchto dňoch miestom, kde tieto slová zakladateľa SDM platia, a to už po dvadsiatyôsmkrát.

Vyvrcholenie Svetových dní mládeže

Posledný deň návštevy Františka v Brazílii začala svätá omša, ktorou vyvrcholili Svetové dni mládeže v Rio de Janeiro. Svätú omšu slávil Svätý Otec na priestranstve pláže Copacabana, kde sa v sobotu večer odohrala aj modlitbová vigília. Na mieste sa zišlo približne 3 milióny mladých ľudí. Koncelebrovalo 1500 biskupov a 15-tisíc kňazov.

Pápeža Františka v úvode pred eucharistickým slávením privítal arcibiskup Ria de Janeiro Mons. Orani Tempesta. Vo svojom príhovore vyjadril vďačnosť Božej Prozreteľnosti nielen zato, že tento týždeň Rio a státisíce účastníkov svetového stretnutia mladých z celého sveta prežívali práve s latinskoamerickým pápežom. Arcibiskup Ria vidí rovnako Božiu Prozreteľnosť aj v súčasnosti. Mohli sme sa z neho v tieto dni naučiť, že semeno Božieho slova potrebuje k rastu rovnako dážď, ako aj slnko, ktorým je pobrežie Copacabany dnes zaliate. Medzi autoritami, prítomnými na eucharistii boli aj tri hlavy štátov: brazílska prezidentka Dilma Rousseffová, Cristina Fernandez de Kirchnerová z Argentíny a prezident Bolívie Evo Morales.

Priestranstvo v Guaratibe, kde sa pôvodne mala konať vigília a záverečná svätá omša, nazvané Campus fidei, nemohlo byť využité kvôli výdatnému dažďu v posledných dňoch. Ako oznámil na začiatku svätej omše arcibiskup Ria de Janeiro Mons. Orani Tempesta, toto priestranstvo bude využité v duchu výziev, ktoré predniesol František vo svojich príhovoroch. Starosta Ria totiž rozhodol, že na tomto mieste bude vybudovaná štvrť s bývaním pre 20-tisíc ľudí. Stretom tejto štvrť bude 33 metrov vysoký pozlátený kríž, ktorý bol vztýčený práve pre stretnutie mládeže v Riu.

Na bohoslužbe pod šírým nebom bolo prítomných viac než 3 milióny mladých ľudí. František vo svojej homílii, ktorú predniesol striedavo v portugálčine a španielčine, vyšiel z verša sv. Matúša, ktorý sa stal mottom týchto Svetových dní mládeže „Chod'te a získavajte učeníkov zo všetkých národov“.

Drahí bratia a sestry, drahí mladí!

„Chod'te teda a učte všetky národy“. Týmto slovami sa Ježiš obracia na každého z vás, aby vám povedal: „Bolo veľmi pekné zúčastniť sa na Svetových dňoch mládeže, prežívať vieru spoločne s mladými, ktorí prišli zo všetkých strán sveta - teraz však musíš ísť a odovzdať túto skúsenosť aj iným.“ Ježiš ťa volá k tomu, aby si prijal misiu učeníka. Čo nám dnes hovorí Pán vo svetle Božieho slova, ktoré sme práve počuli? Čo nám dnes hovorí Pán? Tri slová: Chod'te, bez strachu, aby ste slúžili.

1. Chod'te. Počas týchto dní ste tu v Riu mali príležitosť stretnúť sa s Ježišom, stretnúť ho spoločne, pocítili ste radosť viery. Avšak skúsenosť tohto stretnutia nemôže zostať uzatvorená vo vašom živote, alebo len v malej skupinke vašej farnosti, v hnutí, či vo vašej komunite. Bolo by to ako vziať kyslík plameňu, ktorý má horieť. Viera je plameň, ktorý je o to živší, o čo viac sa oň

delíme, o čo viac ho odovzdávame, aby všetci mohli spoznať, milovať a vyznávať Ježiša Krista, ktorý je Pánom života a dejín (por. Rim, 10, 9).

Dávajte však dobrý pozor! Ježiš nepovedal: ak sa vám chce, ak máte čas, ale „Chod'te!“ Povedal: „Chod'te a učte všetky národy“. Deliť sa so skúsenosťou viery, vydávať svedectvo o viere a ohlasovať evanjelium je mandát, ktorý Pán zveruje celej Cirkvi, i tebe. Je to však príkaz, ktorý sa nerodí zo snahy získať vládu alebo z vôle po moci, ale zo sily lásky, z toho, že Ježiš ako prvý prišiel medzi nás a dal nám nielen niečo zo seba, ale dal sa nám celý. Dal svoj vlastný život, aby nás zachránil a ukázal nám Božiu lásku a milosrdenstvo. Ježiš sa k nám nechová ako k otrokom, ale ako k slobodným, k priateľom, bratom; a nielenže nás posielal, ale nás aj sprevádza, je nám neustále nablízku v tejto misii lásky.

Kam nás posielal Ježiš? Niet hraníc, niet limitov: posielal nás ku všetkým. Evanjelium je pre všetkých, nielen pre niektorých. Nie je len pre tých, ktorí sa nám zdajú najbližší, najchápavejší, najpohostinnejší. Je pre všetkých. Nemajte strach ísť a zaniest' Krista do každého prostredia, aj na životné periférie, aj tým, ktorí sa zdajú byť celkom vzdialení, celkom ľahostajní. Pán hľadá všetkých a chce, aby všetci pocítili hrejivú silu jeho milosrdenstva a jeho lásky.

Chcel by som predovšetkým, aby tento Kristov mandát „Chod'te“ zaznel vo vás, mladých Cirkvi Latinskej Ameriky, ktorí ste zapojení v kontinentálnej misii podporovanej biskupmi. Brazília, Latinská Amerika a celý svet potrebuje Krista. Svätý Pavol hovorí: „Beda mi, keby som evanjelium nehlásal!“ (1 Kor 9,16). Tento kontinent prijal ohlasovanie evanjelia, ktoré poznačilo jeho život a prinieslo mnoho ovocia. Dnes je toto hlásanie zverené aj vám, aby znovu zaznelo s obnovenou silou. Cirkev vás potrebuje, potrebuje entuziazmus, kreativitu a radosť, ktoré sú pre vás charakteristické. Veľký apoštol Brazílie, blahoslavený José de Anchieta sa vydal na misie, keď mal len devätnásť rokov. Viete, aký je najlepší prostriedok na evanjelizáciu mladých? Mladý človek. Toto je cesta, ktorou vám treba kráčať.

2. Bez strachu. Niektó by si mohol myslieť: „Nemám žiadnu špeciálnu formáciu, ako môžem ísť a ohlasovať evanjelium?“ Drahý priateľ, tvoj strach sa veľmi nelíši od strachu Jeremiáša – počuli sme to práve v čítaní –, keď ho Boh povolal, aby sa stal prorokom. „Ach, Pane, veď neviem hovoriť, mladučký som.“ Boh vraví aj vám to isté, čo povedal Jeremiášovi: „Neboj sa ich, veď ja som s tebou, aby som ťa vyslobodil!“ (Jer 1,6.8)

„Neboj sa!“ Keď ideme ohlasovať Krista, on sám nás predchádza a vedie. Keď posielal svojich učeníkov na misiu, sľúbil im: „Ja som s vami po všetky dni“ (Mt 28, 20). A toto platí aj pre nás. Ježiš nás nikdy nenechá samých, nikdy nikoho nenechá samého. Vždy nás sprevádza.

A Ježiš nepovedal „Chod'“, ale „Chod'te“. Sme poslaní spoločne. Drahí mladí, uvedomujte si blízkosť celej Cirkvi a tiež silu spoločenstva svätých v tomto poslaní. Keď spoločne čelíme výzvam, sme silní, objavujeme zdroje, o ktorých sme ani nevedeli, že ich máme. Ježiš nepovolal apoštolov, aby žili v izolácii, povolal ich, aby vytvorili spoločenstvo. Chcel by som sa obrátiť aj na vás, drahí kňazi, ktorí spolu so mnou slávate eucharistiu: prišli ste, aby ste sprevádzali mladých a je veľmi pekné zdieľať túto skúsenosť viery. Určite vás to všetkých omladilo, mladí vedia nakaziť mladosťou. Ale je to len jedna etapa na ceste. Prosím vás, pokračujte aj naďalej v ich sprevádzaní, so štedrosťou a radosťou, pomáhajte im aktívne sa zapájať do života Cirkvi, aby sa nikdy necítili osamelí! A tu by som chcel zo srdca poďakovať skupinám pastoračné mládeže, hnutiam a novým komunitám, ktoré sprevádzajú mladých v ich skúsenosti byť Cirkvou, s toľkou kreativitou a toľkou odvahou. Pokračujte ďalej a nemajte strach.

3. Posledné slovo: „pre službu“. Na začiatku žalmu, ktorý sme spievali, sú tieto slová: „Spievajte Pánovi novú pieseň“ (Ž 95, 1). Aký je náš nový spev? Nie sú to len slová, nie je to iba melódia, ale je to spev života; znamená to dovoliť, aby sa náš život identifikoval so životom Ježiša, znamená to zdieľať jeho city, myšlienky, činnosti. A Ježišov život je životom pre druhých – Ježišov život je životom pre druhých, je to život služby.

Svätý Pavol v čítaní, ktoré sme práve počuli, hovorí: „Stal som sa sluhom všetkých, aby som čím viacerých získal“ (1 Kor 9, 19). Kvôli ohlasovaniu Ježiša sa Pavol stal „služobníkom všetkých“. Evanjelizovať znamená v prvej osobe vydávať svedectvo o Božej láske, znamená to prekonať naše sebecké a slúžiť – zohnúť sa, aby sme mohli umyť nohy našim bratom tak, ako to urobil Ježiš.

Tri slová: Chod'te, bez strachu, aby ste slúžili. Nasledujúc tieto tri slová, zistíte, že kto evanjelizuje, je zároveň aj evanjelizovaný. Kto odovzdáva radosť viery, radosť aj získava. Drahí mladí, keď sa vrátite domov, nemajte strach byť ku Kristovi veľkodušní, svedčiť o jeho evanjeliu. V prvom čítaní, keď Boh posielal proroka Jeremiáša, dáva mu moc, aby „vytrhával a rúcal, nivočil a pustošil, aby budoval a sadiť“ (Jer 1,10). Aj s vami je to tak. Prinášať evanjelium znamená

prinášať Božiu silu a jej prostredníctvom vytrhávať a rúcať zlo a násilie; nivočiť a pustošiť bariéry egoizmu, netolerancie a nenávisti; budovať nový svet. Ježiš Kristus s vami počíta! Cirkev s vami počíta! Pápež s vami počíta! Mária, matka Ježišova a naša matka, nech vás vždy s láskavosťou sprevádza: „Choďte a učte všetky národy.“ Amen.

Na záver svätej omše odovzdal František piatim dvojiciam mladých ľudí sošku Krista Vykupiteľa, symbol mesta Rio de Janeiro z hory Corcovado. Vyslal ich ako zástupcov piatich svetadielov, z ktorých pochádzajú, aby sa stali hlásateľmi evanjelia.

Príhovor pred nedeľnou modlitbou Anjel Pána

Drahí bratia a sestry,

na záver tohto eucharistického slávenia, ktorým sme pozdvihli našu pieseň chvály a vďaky k Bohu za každú milosť získanú počas týchto Svetových dní mládeže, chcel by som sa ešte raz poďakovať Mons. Oranimu Tempestovi a kardinálovi Rylkovi za slová, ktoré mi adresovali. Ďakujem tiež vám, drahá mládež, za všetky tie radosti, ktoré ste mi v týchto dňoch dali pocítiť. Zo srdca vám ďakujem!

Teraz obráťme náš pohľad na nebeskú Matku, Pannu Máriu. Počas týchto dní, Ježiš vám sústavne opakoval pozvanie stať sa jeho učeníkmi-misionármi; počuli ste hlas dobrého Pastiera, ktorý vás volal po mene a vy ste rozpoznali ten hlas, ktorý vás volal (porov. Jn 10,4). Nie je azda pravdou, že v tomto hlase, ktorý sa rozozvučal vo vašom srdci, ste pocítili nežnosť Božej lásky? Okúsili ste krásu nasledovania Krista spoločne v Cirkvi? Lepšie ste pochopili, že Evanjelium je odpoveďou na túžbu po ešte plnšom živote? (porov. Jn 10,10) Je to pravda?

Nepoškvrnená Panna Mária sa prihovára za nás v nebi ako dobrá matka, ktorá sa stará o svoje deti. Mária nás učí svojím životom, čo to znamená byť učeníkom-misionárom. Vždy, keď sa modlíme Anjel Pána, pripomíname si udalosť, ktorá navždy zmenila ľudské dejiny. Keď anjel Gabriel oznámil Márii, že by sa mala stať matkou Ježiša, Spasiteľa, ona, i keď bez pochopenia plného významu daného zvolania, dôverovala Bohu, a odpovedala: „Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ (Lk 1,38). A čo urobila hneď na to? Po tom, čo prijala milosť byť Matkou vteleného Slova, neponechala si tento dar pre seba. Cítila sa zodpovedná, vybrala sa na cestu, odišla z domu a ponáhľala sa poskytnúť pomoc príbuznej Alžbete, ktorá to potrebovala (porov. Lk 1,38-39). Uskutočnila gesto lásky, dobročinnosti, konkrétnej služby, prinášajúc Ježiša vo svojom lone. A toto gesto vykonala bez meškania!

Toto je náš vzor, drahí priatelia! Prvou odpoveďou tej, ktorá získala najvzácnejší dar od Boha je to, že sa ponáhľala slúžiť a prinášať Ježiša druhým. Prosme Pannu Máriu, aby aj nám pomohla darovať Kristovu radosť našim blízkym príbuzným, našim známym, našim priateľom a všetkým. Nemajte nikdy strach byť

veľkodušní spolu s Kristom. Oplatí sa to! Vydať sa na cestu a ísť s odvahou i obetavosťou, aby každý muž a každá žena mohli stretnúť Pána.

Drahá mládež, nabudúce sa na Svetových dňoch mládeže stretneme v roku 2016 v Krakove, v Poľsku. Na materinský príhovor Márie, prosme o svetlo Ducha Svätého na cestu, ktorá nás povedie do tejto novej etapy radostného slávenia viery a Kristovej lásky.

Po oznámení tejto novinky pozdravil Svätého Otca kardinál Stanisław Dziwisz, a pozval pápeža Františka a všetkých mladých na stretnutie do svojho mesta.

V nedeľnom programe, krátko pred odchodom, absolvoval František ešte tri stretnutia. Prvé z nich prebehlo v Sumaré, kde bol ubytovaný. Svätý Otec sem pozval koordinačnú komisiu Rady biskupských konferencií Latinskej Ameriky a Karibiku (CELAM), ktorá bude zasaďať práve v Rio de Janeiro počas nasledujúcich dní (29. júla - 2. augusta). Pápež tu predniesol príhovor, ktorá bola podobne obsiahla ako tá, ktorú deň predtým predniesol pred Brazílskou biskupskou konferenciou.

Vychádzal z usmernení publikovaných v Dokumente z Aparecidy z roku 2007, na ktorom sa významnou mierou podieľal ešte ako kardinál. Tristostranový dokument predstavuje zhrnutie záverov V. generálnej konferencie biskupov CELAM-u, ktorá sa konala 13. – 31. mája 2007 v brazílskej Aparecide. Kardinál Bergoglio bol ako arcibiskup Buenos Aires členom tejto konferencie a šesť rokov pôsobil ako predseda Konferencie biskupov Argentíny. Päťdesiatšedemročná história zoskupenia CELAM zažila aj kritické obdobie, dnes je však činnosť tohto cirkevného organizmu, ktorý tvorí približne 45 biskupov, veľmi aktívna. Pápež včera biskupov ale upozornil aj na to, aby bola ich práca vždy viac pastoračná než administratívna. Požiadali ich, aby sa zameriavali nielen na ľudí v kostole, ale vychádzali do ulíc a zamerali sa na všetky generácie.

Po príhovore pápež František osobne pozdravil niekoľkých biskupov. Medzi nimi bol aj kardinál Oscar Rodríguez Maradiaga, prezident Caritas Internationalis. Je koordinátorom poradnej skupiny 8 kardinálov, ktorí majú pomôcť pápežovi pri reforme Rímskej kúrie.

Po stretnutí s biskupmi sa presunul František do kongresového centra „Rio Centro“, ktoré bolo počas Svetových dní mládeže premenované na „mesto viery“. Tu sa stretol z asi 15-tisíc dobrovoľníkmi, ktorý pomáhali pri dvojročnej príprave a v priebehu tohtoročného svetového stretnutia v Riu. Celkom sa na ich jeho organizácii podieľalo okolo 60-tisíc dobrovoľníkov, z nich bolo 45-tisíc z Brazílie.

Dobrovoľníci ho vítali ho spevom a hudbou. V ich mene pápeža privítal arcibiskup Ria Mons. Tempesta:

„Drahý pápež František, v prvom rade sa vám chceme poďakovať za vašu návštevu v Brazílii, špeciálne v Riu de Janeiro. Dúfame, že sa vám páčila. Pre nás to bolo nezabudnuteľné. Prinieslo nám to nám

plody, ktoré chceme znásobiť. Chceme byť zázrakmi v živote iných podľa Ježišovho príkladu.“ - Takto sa pápežovi v mene všetkých dobrovoľníkov poďakoval mladý Brazilčan Pedro Elias Fonseca Sultano. Ako tiež povedal, všetci mladí chcú aj po SDM s veľkou radosťou vydávať svedectvo o Bohu cez službu Cirkvi, cez darovanie sa, trpezlivosť a lásku. Dobrovoľníci sa pápežovi rozhodli darovať špeciálny darček: modlitbu, o ktorú súčasný pápež prosil veriacich na Námestí sv. Petra aj krátko po svojom zvolení. „My dobrovoľníci a všetci tu prítomní, vystierame ruky s prosbou k Bohu, aby ťa naďalej osvecoval a vždy ti pomáhal ísť tou najlepšou cestou, aby si dokázal rozpoznať jeho rozhodnutia a úmysly! Nech to bude to najlepšie pre Cirkev a pre nás katolíkov, a aj keby ti Boh nedával preč z cesty prekážky, nech stále stojí pri tebe a podopiera ťa v ťažkostiach.“ V očiach Svätého Otca sa okamžite objavilo dojatie, ktoré pokračovalo počas celého večera. „Sme stále s tebou pápež František! Vo všetkých chvíľach! Môžeš počítať s našimi modlitbami! Pamätaj si, že ťa máme radi v každom momente a predovšetkým v tých ťažších,“ uviedol mladík na záver a odovzdal mu tričko dobrovoľníkov.

Svätému Otcovi sa tiež poďakovala aj dobrovoľníčka Wiktorina Katarzyna Czekayová zastupujúca Poľsko, ktoré bude hostiť SDM v roku 2017: „Sme vám nesmiernu vďační, že ste vybrali Poľsko, našu krásnu krajinu, za dejisko nasledujúcich Svetových dní mládeže. Prinesieme do Poľska všetku tú radosť a lásku, ktorou sme boli požehnaní tu v Brazílii, a tak s obnovenými silami pripravíme miesto v našich domovoch a v našich srdciach pre mladých z celého sveta.“

Pápež František sa potom v príhovore poďakoval všetkým dobrovoľníkom za ich „prácu a obetavosť“, s akou ho sprevádzali, a s akou „pomáhali a slúžili tisícom mladých pútníkov“

„Drahí dobrovoľníci, dobrý večer!

Nemohol by som sa vrátiť do Ríma bez toho, aby som sa najprv každému z vás osobným a vrúcny spôsobom nepoďakoval za prácu a obetavosť, s akou ste ma sprevádzali, pomáhali, slúžili tisícom mladých pútníkov; za mnohé malé skutky, ktoré urobili z týchto Svetových dní mládeže nezabudnuteľný zážitok viery. S úsmevom každého z vás, s láskavosťou, s ochotou slúžiť, ste zakúsili, že «blaženejšie je dávať, ako prijímať» (Sk 20, 35).

Služba, ktorú ste v týchto dňoch vykonávali, mi pripomenula poslanie sv. Jána Krstiteľa, ktorý pripravil cestu Ježišovi. Každý z vás sa svojím spôsobom stal nástrojom na to, aby bola tisícom mladých „prípravná cesta“ k stretnutiu sa s Ježišom. Toto je tá najkrajšia služba, ktorú môžeme plniť ako misijní učeníci. Pripraviť cestu, aby všetci mohli spoznať, stretnúť a milovať Pána. Vám, ktorí ste v tomto období odpovedali s toľkou ochotou a veľkorysťou na pozvanie stať sa dobrovoľníkmi na SDNM by som chcel povedať: buďte vždy veľkorysí voči Bohu a iným: nestratíte tým nič, naopak, získate veľké bohatstvo života!

Boh pozýva k definitívnym voľbám, pre každého má svoj plán. Objaviť ho, odpovedať na vlastné povolanie, znamená smerovať k šťastnej realizácii seba samých. Boh nás všetkých volá k svätosti, aby sme žili jeho život, ale pre každého má osobitnú cestu. Niektorí sú volaní k tomu, aby sa zasvätili vytvorením rodiny skrze sviatosť manželstva. Sú takí, ktorí hovoria, že dnes už manželstvo „nie je v móde“. Čo vy na to, naozaj už nie je v móde?

V kultúre provizória a relativizmu mnohí hlásajú, že dôležité je „užívať si“ okamih, že nie je potrebné zaväzovať sa na celý život, rozhodovať sa definitívne, „navždy“, pretože sa nevie, čo prinesie zajtrajšok. Ja vás však žiadam, aby ste boli revolucionármi, žiadam vás, aby ste išli proti prúdu; áno, týmto vás prosím, aby ste sa oslobodili od tejto kultúry provizória, ktorá vo svojej podstate verí, že nie ste schopní prevziať zodpovednosť, verí, že nie ste schopní skutočne milovať. Mám vo vás mladých dôveru a modlím sa za vás. Majte odvahu „ísť proti prúdu“. Majte odvahu byť šťastnými.

Pán volá niektorých ku kňazstvu, k odovzdaniu sa mu úplným spôsobom, aby milovali všetkých srdcom Dobrého pastiera. Iných volá k službe druhým v reholnom živote: v kláštoroch zasväcujúc sa modlitbe pre dobro sveta, v rôznych oblastiach apoštolátu, vydaním sa pre všetkých, osobitne pre najnúdznejších. Nikdy nezapudnem na 21. september – mal som sedemnásť rokov –, keď som potom, ako som sa zastavil v kostole San José de Flores (Kostol sv. Jozefa v štvrti Flores), aby som sa vyspovedal, počul po prvýkrát, ako ma Boh volal. Nebojte sa toho, čo od vás Boh žiada! Stojí to za to povedať Bohu svoje „áno“. V ňom je radosť!

Drahí mladí, niektorí možno ešte nemáte jasno v tom, čo robiť vo svojom živote. Opýtajte sa na to Pána, On vám umožní pochopiť cestu. Ako to urobil aj mladý Samuel, ktorý v sebe cítil naliehavý hlas Pána, ktorý ho volal, ale nerozumel, nevedel, čo povedať, a za pomoci kňaza Héliho nakoniec na tento hlas odpovedal: Hovor Pane, pretože ja ťa počúvam (porov. 1 Sam, 1-10). Opýtajte sa aj vy Pána: Čo chceš, aby som urobil, akú cestu mám nasledovať?

Drahí priatelia, ešte raz vám ďakujem za to, čo ste urobili v týchto dňoch. Ďakujem farským skupinám, hnutiam a novým komunitám, ktoré zapojili svojich členov do služby počas týchto Svetových dní. Ďakujem! Nezabudnite na to všetko, čo ste tu zažili! Môžete vždy počítať s mojimi modlitbami a ja viem, že môžem počítať s vašimi modlitbami.“

Po stretnutí s dobrovoľníkmi Svetových dní mládeže bola poslednou zastávkou Svätého Otca v Brazílii ceremónia na letisku Galeao. Pápež František sa s krajinou lúčil s nostalgiou a s prosbou o modlitbu.

Rozlúčkový ceremoniál na letisku v Riu sa začal o pol siedmej večer. V Čestnom pavilóne maršala Trompowskeho de Almeidu privítal pápeža viceprezident Brazílie Michel Temer. Na ceremónii boli prítomné politické a občianske authority krajiny, predsedníctvo

Konferencie biskupov Brazílie, brazílski kardináli a biskupi regiónu. Viceprezident hostiteľskej krajiny sa v prejave poďakoval pápežovi Františkovi za jeho návštevu, ktorú nazval požehnaním. Ako povedal, pápež prebudil vieru vo všetkých Brazílčanoch, ktorí ho prijali a cítili sa byť ním prijatí. Pápež vstúpil do ich srdca a je tak skutočným evanjelizátorom. Michel Temer tiež vyslovil želanie, aby slová Svätého Otca navždy ostali v srdciach Brazílčanov. „Nabudúce nie je potrebné klopať na dvere, lebo dvere už boli otvorené,“ povedal Temer, keď nadviazal na pápežov prvý príhovor z pondelka 22. júla.

Kristus pripravuje cez mladých „novú jar na celom svete“, uviedol pápež František počas rozlúčky s krajinou a pripomenul úlohu mladých svedčiť a budovať lepšiu budúcnosť. Zaspomínal si tiež na mnohé stretnutia, vrátane návštevy Nemocnice sv. Františka či favely Varginha. Uvidíme sa už čoskoro, povedal v závere príhovoru a poprosil prítomných o ich modlitby. Pri lietadle sa pápež František rozlúčil s kardinálmi a srdečne objal Mons. Tempesta, arcibiskupa Ria de Janeiro. Dvadsať minút po 19 hod. nastúpil do lietadla tak, ako odlietal z Ríma: so svojou pracovnou aktovkou.

Pán viceprezident republiky, vážené národné, štátne a miestne authority, drahý arcibiskup São Sebastião do Rio de Janeiro, ctihodní kardináli a bratia v biskupskej službe, drahí priatelia!

O niekoľko okamihov opustím túto vašu vlasť a vrátim sa do Ríma. Odchádzam s myslou naplnenou blaženými spomienkami; a tieto – som si istý – sa premenia na modlitbu. V tejto chvíli začínam pociťovať nostalgiu. Nostalgiu za Brazíliou, týmto národom takým veľkým a veľkého srdca, týmto ľuďom takým priateľským. Nostalgiu za otvoreným úprimným úsmevom, ktorý som videl na mnohých ľuďoch, za entuziazmom dobrovoľníkov. Nostalgiu za nádejou v očiach mladých z Nemocnice sv. Františka. Nostalgiu za vierou a radosťou uprostred protivenstiev obyvateľov Varginhe. Mám istotu, že Kristus žije a je skutočne prítomný v konaní nespočetného množstva mladých a veľkom počte ľudí, ktorých som stretol počas tohto nezabudnuteľného týždňa. Vďaka za prijatie a teplo priateľstva, ktoré ste mi preukázali! Aj za týmto začínam pociťovať nostalgiu.

Ďakujem predovšetkým pani prezidentke, ktorá je tu zastúpená viceprezidentom, za to, že pretlmočila vzťah celého brazílskeho ľudu voči Petrovmu nástupcovi. Úprimne ďakujem mojim bratom biskupom a ich mnohým spolupracovníkom, že urobili z týchto dní nádhernú oslavu našej plodnej a radostnej viery v Ježiša Krista. Ďakujem osobitne Dom Oranimu Tempestovi, arcibiskupovi Ria de Janeiro, jeho pomocným biskupom a Dom Raymundovi Damascenovi, predsedovi Konferencie biskupov. Ďakujem všetkým, ktorí sa zúčastnili na eucharistických sláveniach a ďalších podujatiach; ďakujem tým, ktorí ich organizovali, tým, ktorí pracovali na ich prenosoch prostredníctvom médií. Ďakujem

nakoniec všetkým ľuďom, ktorí akýmkoľvek spôsobom reagovali na požiadavky prijatia takého obrovského množstva mladých a v neposlednom rade mnohým, ktorí sa často v tichu a ústraní modlili, aby tieto Svetové dni mládeže boli naozaj skúsenosťou rastu vo viere. Nech vás Boh všetkých odmení tak, ako to len on môže!

V tejto atmosfére vďačnosti a nostalgie myslím na mladých protagonistov tohto veľkého stretnutia: Nech vás Boh požehná za také krásne svedectvo živej, hlbokkej a radostnej účasti na týchto dňoch! Mnohí z vás prišli na túto púť ako učeníci; nemám žiadnu pochybnosť o tom, že všetci taraz odchádzajú ako misionári. Skrze vaše svedectvo radosti a služby dovoľte zakvtnúť civilizácii lásky. Na vašich životoch dokážte, že stojí za to vydať sa za vysokými ideálmi, podporovať dôstojnosť každého človeka a vsadiť na Krista a jeho evanjelium. Bol to on, koho sme prišli hľadať v týchto dňoch, pretože je to on, kto nás hľadal ako prvý; je to on, kto nám zapaluje srdce pre ohlasovanie radostnej zvesti vo veľkých mestách a malých obciach na vidieku a na všetkých miestach tohto obrovského sveta. Ja budem aj naďalej živiť obrovskú nádej v mladých ľuďoch v Brazílii a vo svete: cez nich Kristus pripravuje novú jar na celom svete. Ja som videl prvé výsledky tohto siatia, iní sa budú radovať z bohatej úrody!

Moja posledná myšlienka, môj posledný prejav nostalgie sa obracia k Panne Márii v Aparecide. V tejto milovanej svätyni som si pokľakol v modlitbe za celé ľudstvo, a to najmä za všetkých Brazílčanov. Prosil som Máriu, aby posilnila vo vás kresťanskú vieru, ktorá je súčasťou šľachetnej brazílskej duše, rovnako ako mnohých ďalších krajín, je pokladom vašej kultúry, povzbudením a silou pre budovanie nového ľudstva v svornosti a solidarite.

Tento pápež od vás odchádza a hovorí: „čoskoro dovidenia“, s tým „čoskoro“ plným nostalgie, a prosí vás láskavo, aby ste sa nezabudli za neho modliť. Tento pápež potrebuje modlitby vás všetkých. Všetkých vás objímam. Nech vás Boh žehná!

Spiaťočný let trval 11,5 hodiny. Stodvadsať minút letu vyhradil František otázkam novinárov. Venoval sa i citlivým témam - kuriálnej reforme, (údajnej) vatikánskej homoloby či kauze vatileaks. Svätý Otec hovoril o cestovných plánoch i synovskom vzťahu k emeritnému pápežovi.

Cestou z letiska sa Svätý Otec pristavil v Bazilike Santa Maria Maggiore na krátku modlitbu poďakovania Panne Márii za Svetové dni mládeže. Vo vchode bazyliky ho zbadali niekoľkí mladí a podarovali mu tričko a balón, ktoré potom Svätý Otec položil ako obetný dar pred obraz Panny Márie.

Po návrate už Svätý Otec stihol poslať aj krátku správu cez Twitter: „Už som naspäť doma a uisťujem vás, že moja radosť je oveľa väčšia než moja únava!“

Zdroje: RV / snímka Jozef Kováčik a SDM 2013 Official Photo

V Ružomberku vyvrcholilo Národné stretnutie mládeže R13

RUŽOMBEROK - Niekoľko tisíc ľudí sa zúčastnilo na pešej interaktívnej púti na ružomerskú Kalváriu. Púť bola súčasťou historicky prvého Národného stretnutia mládeže R13, ktoré na tomto mieste vyvrcholilo svätou omšou s kardinálom Jozefom Tomkom. Trojdňovú alternatívu pre tých, ktorí nemohli vycestovať na Svetové dni mládeže v Rio de Janeiro, navštívili mladí z viacerých krajín. Vo viere mladých ľudí podporili i biskupi a sekretár Kongregácie pre východné cirkvi Cyril Vasil'. Na príprave sa podieľalo vyše 300 dobrovoľníkov.

Tím R13 zaslal pozdrav aj Svätému Otcovi, ktorý po kardinálovi Tomkovi poslal do Ružomberka špeciálne požehnanie. „Veríme, že pod ochranou patrónky Slovenska - Sedembolestnej Panny Márie a svätých Cyrila a Metoda, ktorých rok si u nás pripomínáme, uchováme aj vďaka R13 myšlienku živej Cirkvi v spoločnosti. Pomohlo nám k tomu i Vaše osobné svedectvo z Ria, ktorým ste zapálili milióny mladých ľudí. Myslíme na Vás v modlitbách, prosíme, podobne, ako Vy pri každej príležitosti, o Vaše modlitby za slovenskú mládež,“ píše tím R13 v liste Františkovi, ktorý je v Riu.

Na akcii, ktorá nebola klasickým festivalom s rečníkmi a kapelami zvukných mien, priniesli organizátori do srdca Liptova kus Brazílie. V duchovnom, kultúrnom a umeleckom programe previazanom s katechézami a svedectvami vystúpilo za tri dni okolo 290 účinkujúcich - profesionálov i amatérov. Mladí sa po prvýkrát v histórii zúčastnili na Expo povolání, kde sa so svojimi aktivitami predstavilo okolo 250 rehoľníkov. Väčšia časť zvyšného programu prebehla v Športovej hale Koniareň, zvyšok v exteriéri.

Program R13 bol pripravený špeciálne na mieru. Vrcholom každého dňa bolo slávenie svätej omše. Na mieste bola i kaplnka zakladateľa SDM Jána Pavla II., ako i jeho relikvia. Verejne uctiť si mohli mladí i relikviu prvej blahoslavenej Slovenky Zdenky Schelingovej, svätej Faustíny a svätého Cyrila. Práve jeho ostatky niesli mladí na čele dnešnej púte, ktorá viedla po stopách sv. Cyrila a Metoda, patrónov R13. So svetom ich spojil i multimediálny ruženec. Táto modlitba zaznela v 20 jazykoch.

Do Ružomberka, ktoré bolo generálnym partnerom celého projektu, zavítalo vyše dva a pol tisíc mladých ľudí. Takmer 300 z nich sa prihlásilo z Českej republiky. Do mesta zavítali

i mladí z viacerých východoeurópskych štátov. Prícestovala i mládež z Poľska, Ukrajiny, Maďarska, Litvy a Talianska. Na R13 nechýbali viacpočetné skupiny františkánskej, mariánskej a jezuitskej mládeže. V Ružomberku vyvrcholil tiež stredoeurópsky program Magis Jezuitov.

Zámer pripraviť túto akciu odsúhlasili biskupi Slovenska. Účastníkov čakal atraktívny program. Nechýbali v ňom podobné prvky, ako v týchto dňoch zažívajú mladí ľudia v Riu. Ide napríklad o katechézy s biskupmi, krížová cesta, duchovné, kultúrne a iné aktivity. Do Ružomberka priniesli aj vzácnu kópiu sošky Panny Márie z Aparecidy, jedného z najznámejších pútnických miest na svete. Pozvanie na R13 prijala aj veľvyslankyňa Brazílie na Slovensku Susan Kleebank a väčšina biskupov Slovenska.

Stretnutie podobného druhu sa v našej krajine uskutočnilo po prvý raz. Prípravy naň trvali viac než rok. Tým posledným sa venoval tím práve tento týždeň, kedy sa zároveň konala duchovná obnova pre dobrovoľníkov. Mladí doladzovali program, stavali pódia, výtvarníci premenili mesto i halu na Rio de Janeiro. Pod Čebraťom pracovali mladí v 20 pracovných skupinách pod vedením skúsených vedúcich. Išlo napríklad o oblasti, ako doprava, strava, ubytovanie či press tím.

Stretnutie zorganizovala Rada pre mládež a univerzity KBS a Kanet, n. o. Bola súčasťou projektu s názvom Svetové dni mládeže 2013. V rámci neho sa v jednej časti venovali organizátori príprave do Ria, kde cestovalo takmer 300 Slovákov, a príprave R13 v Ružomberku. Členovia centrálného tímu spolu s dobrovoľníkmi investovali do príprav vyše 100-tisíc hodín svojho času. Vyše 95 percent z tohto času ide o aktivity dobrovoľníkov vo veku od 15 do 30 rokov, a to bez nároku na odmenu.

Komunikačný tím R13
snímka Martin Buzna

Na Skalke vyvrcholila púť s apoštolským nunciom v SR

TRENČÍN - Vyvrcholením tradičnej púte ku cti svätých Andreja – Svorada a Beňadika na Skalke pri Trenčíne bola slávnostná svätá omša 21. júla 2013. Za prítomnosti nitrianskeho biskupa Mons. Viliama Judáka, niekoľkých kňazov a mnohých veriacich jej predsedal apoštolský nuncius na Slovensku, arcibiskup Mons. Mario Giordana.

Na začiatku bohoslužby pozdravil zhromaždenie Mons. Viliam Judák. Pripomenul 930. výročie kanonizácie svätých Andreja – Svorada a Beňadika a tlmočil pozdrav miestneho titulárneho opáta Mons. Jozefa Kráľa – kňaza, pôsobiaceho v jednej z hlavných rímskych bazilík, ktorý deň predtým, počas návštevy pápeža Františka v spomínanej bazilike, osobne prosil Svätého Otca o modlitbu za pútnikov na Skalke.

Apoštolský nuncius Mons. Mario Giordana v homílii hovoril o spojitosti pustovníckeho života svätých patrónov Nitrianskej diecézy s Kristovým krížom. Povedal: „Slobodne si zvolili ukrižovanie s Kristom, a to z čistej lásky k nemu“. Podľa slov hlavného celebranta, vďaka svojmu zjednoteniu „s Bohom a pre Boha“ zakúšali vo svojich srdciach radosť. Z úst arcibiskupa zaznelo na adresu pútnikov aj povzbudenie, aby sa na ceste viery, podľa vzoru svätých Andreja – Svorada a Beňadika, nebáli ťažkostí a utrpenia.

Skalka je najstarším pútnickým miestom na Slovensku. Je spojená so životom a smrťou svätých pustovníkov Andreja – Svorada a jeho žiaka Beňadika z 11. storočia. Najstarší kostolík na Skalke sa spomína už v roku 1208, o niekoľko rokov neskôr bol na tom mieste založený benediktínsky kláštor.

Miroslav Lyko/ snímka archív

Vatikán sa vyjadril k materiálom o saleziánovi Zemanovi

RÍM - Kongregácia pre kauzy svätých sa na svojom riadnom zasadnutí 28. júna vyjadrila k materiálom v kauze slovenského saleziána dona Titusa Zemana. V liste, ktorý zaslal prefekt Kongregácie kardinál Angelo Amato sa uvádza, že bol vydaný dekrét o právnej platnosti diecézneho skúmania v prípade života a mučeníctva pre vieru Božieho služobníka Titusa Zemana SDB (1915-1969). Týmto úkonom Kongregácia potvrdila, že materiály zozbierané počas prác na kauze v Bratislavskej arcidiecéze na Slovensku v priebehu necelých troch rokov sú platné a bezchybné.

Túto informáciu spolu s kópiou listu z Kongregácie dostal vicepostulátor kauzy don Jozef Slivoň SDB. Informoval ho generálny postulátor saleziánskej rodiny don Pierluigi Cameroni, ktorý zároveň povedal, že po tomto dekrete už bola na Kongregáciu podaná žiadosť o vymenovanie relátora, osoby, ktorá bude dozorovať priebeh kauzy na Kongregácii vo Vatikáne.

Dokumenty pre prvý stupeň blahorečenia saleziána Titusa Zemana boli dňa 7. decembra 2012 zapečatené na verejnom záverečnom zasadnutí Arcibiskupského Tribunálu v Bratislave. Don Jozef Slivoň, vicepostulátor kauzy procesu blahorečenia zapečatené dokumenty dopravil do rúk Kongregácie pre kauzy svätých.

Titus Zeman sa narodil v Bratislave - Vajnorochoch 4. januára 1915. Ako dvadsaťpäťročný sa stal saleziánskym kňazom a pôsobil ako kaplán, školský radca a profesor chémie. Po zrušení kláštorov v roku 1950 zorganizoval a viedol tri ilegálne prechody do Talianska. Prevádzal mladých spolubratov, aby mohli pokračovať v príprave na svoje životné poslanie. Pri treťom pokuse bol zatknutý a následne vypočúvaný, mučený a odsúdený na 25 rokov väzenia. V roku 1969, necelých päť rokov po podmienечnom prepustení, zomrel na následky mučenia a väzenia v Bratislave.

Peter Novák

Európska iniciatíva Jeden z nás

BRUSEL - Európska iniciatíva občanov „Jeden z nás“ prekročila hranicu 800-tisíc vyzbieraných podpisov. Kampaň zameranú na ochranu ľudského života od počatia podporilo presne 802 408 európskych občanov. Deviatim krajinám sa už podarilo dosiahnuť minimálny počet podpisov vyžadovaných Európskou komisiou. Slovensko túto úroveň výrazne prekročilo, zbieranie podpisov však pokračuje až do novembra. Doterajšie výsledky demonštrujú jasnú požiadavku európskych občanov na ochranu ľudského embrya a ľudského života a veria, že v rámci EÚ sa počas nasledujúcich mesiacov podarí dosiahnuť celkovú požadovanú podporu jedného milióna hlasov.

Fórum života

Biskup Jozef Haľko odletel s relikviou sv. Cyrila do USA

Bratislavský pomocný biskup Mons. Jozef Haľko začal vyše mesačnú okružnú cestu vo viacerých slovenských komunitách v zámorí. So sebou nesie relikviu sv. Cyrila, ktorú je možné duchovne sprevádzať aj prostredníctvom internetu. Biskup Haľko s relikviou sa v súčasnosti nachádza v slovenskej farnosti Svätého Cyrila a Metoda v meste New Westminster pri kanadskej metropole Vancouver. „Za niekoľko hodín bude relikvia vystavená k úcte veriacim v Kostole svätých Cyrila a Metoda, kde bude aj svätá omša slávená za všetkých pútnikov.

Vyššie 150 ľudí už duchovne sprevádza okružnú cestu biskupa Haľka. Medzi registrovanými sú nielen laici, ale aj kňazi. Do sprevádzania sa zapojili nielen veriaci zo Slovenska, ale aj Spojených štátov amerických či Nového Zélandu.

Cesta, na ktorú vyrazil tento týždeň, potrvá do 11. septembra. Ide o putovanie vo viacerých slovenských komunitách. Sprevádzať ho je možné prostredníctvom internetu. Vďaka registrácii na špeciálnej stránke dostane každý prihlásený e-mailom alebo sms-správou myšlienky na rozjímanie i aktuálne odkazy, kde sa nachádza.

Projekt je určený pre všetkých záujemcov, ktorí majú záujem duchovne sprevádzať biskupa Haľka na jeho putovaní s relikviou sv. Cyrila. Tá pochádza z Pápežského slovenského kolégia sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Tí, čo sa zaregistrujú, sa zároveň zaväzujú podporiť putovanie konkrétnymi skutkami. Prijímajú napríklad záväzok denne sa pomodliť modlitbu litánií k svätému Cyrilovi a Metodovi. Na konci putovania sa budú môcť zúčastniť na záverečnej svätej omši s biskupom Haľkom. Projekt prebieha v rámci slávania Roka sv. Cyrila a Metoda na našom území.

V zámorí bude bratislavský pomocný biskup do 11. septembra. Okružnú cestu absolvuje ako biskup, ktorý je poverený Konferenciou biskupov Slovenska starostlivosťou o zahraničných Slovákov. So sebou nesie relikviu sv. Cyrila z Pápežského slovenského kolégia sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Toto putovanie môžu vďaka registrácii duchovne sprevádzať aj veriaci doma a v zahraničí. Môžu dostávať buď e-mail alebo sms-správu s myšlienkou na denné rozjímanie. Ide o úryvky, ktoré pochádzajú od posledných pápežov a biskupov na Slovensku. Tematicky sa týkajú relikvií a sv. Cyrilovi a Metodovi.

Registrovaní záujemcovia sa zaväzujú registráciou podporiť putovanie konkrétnymi skutkami. Prijímajú záväzok, že sa denne pomodlia modlitbu litánií k svätému Cyrilovi a Metodovi, desiatok svätého ruženca za duchovné ovocie celého podujatia, modlitbu na úmysel Svätého Otca v podobe

modlitby Otče náš, Zdravas a Sláva a raz do týždňa sa zúčastnia na adorácii pred Najsvätejšou Svätosťou oltárnou. Na konci putovania sa budú môcť zúčastniť na záverečnej svätej omši, ktorú biskup Haľko odslúži na ich úmysel.

S biskupom na projekte pracujú mladí dobrovoľníci. Projekt prebieha v rámci slávania Roka sv. Cyrila a Metoda na našom území. Nadväzuje na putovanie relikvie sv. Cyrila, ktorá putuje v diecézach Slovensku od decembra 2010. Cieľom akcie, zverenej pod ochranu Sedembolestnej Panny Márie, je predovšetkým prehĺbenie viery v Ježiša Krista, ktorého slovo vierožvestovia našim predkom priblížili prekladom Písma do ich jazyka. Slováci vďaka projektu budú môcť duchovne sprevádzať putovanie relikvie i biskupa Haľka v slovenských komunitách v zámorí, kde si relikviu uctia ďalšie stovky ľudí.

-ml-

Katolícka univerzita ponúkne štúdium práva a kánonického práva

RUŽOMBEROK - Právo a kánonické právo sú nové študijné programy, v ktorých bude vzdelávanie ponúkať Katolícka univerzita v Ružomberku (KU). Akreditačná komisia na svojom zasadnutí v júli tohto roku vyjadrila spôsobilosť KU udeľovať akademický titul bakalár v študijnom programe právo a tituly magister a philosophiae doctor (PhD.) v študijnom programe kánonické právo. Absolventi bakalárskeho študijného programu právo okrem možnosti pokračovať v magisterskom a doktorskom vzdelávaní, získajú po skončení štúdia zodpovedajúce vedomosti z problematiky teórie práva, orientujú sa v uplatňovaní zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci v štáte. Následne, dňa 27. augusta 2012 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR schválilo zmenu sústavy slovenských študijných odborov. Absolvent kánonického práva na KU sa uplatní v cirkevnom súdnictve alebo cirkevnej administratíve. Úspešnému absolventovi sa otvárajú profesie ako cirkevný advokát, cirkevný notár, cirkevný sudca, cirkevný sekretár a iné.

Nové študijné programy sa budú realizovať na Právnickom inštitúte KU, ktorý momentálne vedie JCDr. Jozef Marčín, PhD. Inštitút má dve katedry, a to katedru práva, ktorej vedením je poverená doc. JUDr. Vlasta Kovaľančíková, CSc., a katedru kánonického práva, ktorej vedením je poverený prof. ThDr. PaedDr. ICLic. Ján Duda, PhD. Činnosť Právnického inštitútu KU by mala byť zavŕšená do vzniku novej Právnickej fakulty KU. **Vladimír Buzna**

STRUČNE Z DOMOVA

Pripomenuli si druhé výročie úmrtia biskupa Baláza

BANSKÁ BYSTRICA - V sobotu 27. júla 2013 sa konala v Katedrále sv. Františka Xaverského v Banskej Bystrici svätá omša s úmyslom a formulárom za zosnulého banskobystrického biskupa Mons. Rudolfa Baláza. Hlavným celebrantom Eucharistie v Katedrále bol dekan Mons. Ján Krajčík. **Zuzana Juhaniaková**

Patrónov Nitrianskej diecézy oslávili na svätej omši pod Zoborom

NITRA - Slávnostná svätá omša pod holým nebom na priestranstve pred Špecializovanou nemocnicou na Zobore v Nitre bola v nedeľu 21. júla 2013 hlavným bodom širšieho programu, ktorý pre stovky prítomných pripravila miestna rímskokatolícka farnosť svätého Urbana. Hlavným celebrantom bol generálny vikár Nitrianskej diecézy Mons. Peter Brodek. **Miroslav Lyko**

Bl. biskupa Petra Pavla Gojdiča si pripomenuli vo väznici v Ilave

ILAVA - V Ilave usporiadali 17. júla 2013 na sviatok blaženého hieromučenika Pavla Petra Gojdiča OSBM, prešovského biskupa, spomienkovú slávnosť. V Ilavskej väznici bol bl. biskup P.P. Gojdič väznený v rokoch 1955-1957. Tohto roku si pripomíname 125. výročie jeho narodenia a 53. výročie jeho mučeníckej smrti.

Svätú liturgiu slúžil o. Vladimír Skyba, protosynkel Bratislavskej eparchie. Obetovaná bola za všetkých nespravodlivo väznených komunistickým režimom vo väznici Ilave. **Ružena Volovárová**

Na svätého Gorazda pamätali v gréckokatolíckej katedrále

BRATISLAVA - Na sviatok Svätých Sedmopočetníkov 27. júla sa konala v gréckokatolíckej katedrále XXI. spomienka na sv. Gorazda v Bratislave. Podujatie sa začalo sv. liturgiou, ktorú slúžil generálny vikár Bratislavskej eparchie o. Vladimír Skyba. **Stanislav Gábor**

Bud' kresťanom aj na cestách!

BRATISLAVA - Bud' kresťanom aj na cestách! Pod týmto mottom sa niesol už piaty ročník podujatia Krištofova nedeľa, ktorý sa konal v nedeľu 28. júla v Gréckokatolíckej farnosti bl. hieromučenika Vasil'a Hopku v Bratislave - Petržalke. Súčasťou podujatia bola posviacka áut a aj zbierka na podporu mobility slovenských misionárov pôsobiacich v zahraničí.

Slávnosť sa začala v Kostole Svätej Rodiny archijerejskou sv. liturgiou, ktorej predsedal bratislavský eparcha Mons. Peter Rusnák. **Stanislav Gábor**

Celoslovenské stretnutie Karmelitánskej rodiny STARÉ HORY - V poslednú júlovú sobotu 27. júla 2013, boli pútnické Staré Hory miestom celoslovenského stretnutia Karmelitánskej duchovnej rodiny. Zišli sa tu ctelia karmelitánskeho škapuliara z rôznych kútov Slovenska, laici, kňazi a bratia Bosí karmelitáni zo všetkých troch kláštorov na Slovensku. Slávnostnú svätú omšu na milostivom mieste Studnička pre karmelitánsku rodinu celebroval biskup Dominik Tóth. **Zuzana Juhaniaková**

Diecézna púť starých rodičov v Lednickom Rovnom LEDNICKÉ ROVNE - V areáli pútnického miesta pri kaplnke sv. Anny, konala 4. diecézna púť starých rodičov Žilinskej diecézy. Púť sa začala v sobotu podvečer a po nočnom mládežníckom programe vyvrcholila v nedeľu slávnostnou svätou omšou, ktorú celebroval generálny vikár Mons. Ladislav Strömček. **Stanislav Stolárik**

Na Slovensko sa vrátili účastníci púte za nenarodené deti

VELKÁ BRITÁNIA - Na Slovensko sa vrátili účastníci 16. ročníka cyklistickej púte za život nenarodených detí. Cyklisti vyštartovali 29. júna z Kežmarku do Bratislavy. V Bratislave cyklopútnikom udelil požehnanie aj bratislavský pomocný biskup Mons. Jozef Hal'ko. V nedeľu 7. júla prekročili slovensko-české hranice a zúčastnili sa na púti na Velehrade pri príležitosti osláv svätých Cyrila a Metoda. Pochody a modlitby za život počas tejto cykloakcie boli aj v Prahe, v Kolíne nad Rýnom, v Bruseli a v Londýne. Na niektorých pochodoch sa pridali k cyklistom aj miestny veriaci, či pro-life aktivisti. **Marek Bartkovský**

Kresťanský divadelný festival v Močenku

MOČENOK - Trojdňový maratón vystúpení čakal na návštevníkov 21. ročníka kresťanského divadelného festivalu Gorazdov Močenok. Jeho tohtoročnou hlavnou líniou bolo 1 150. výročie príchodu svätých Cyrila a Metoda na naše územie. Celkom vzstúpilo 8 divadelných súborov z celého Slovenska. Tohtoročnou novinkou je, že na festival prišli aj zástupcovia iných kresťanských festivalov. Najväčším lákadlom festivalu bolo predstavenie Saleziánskeho divadla Podpaľáč. **Jana Graňáková**